

CUPRINS

Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații adresat cadrelor în rezervă și în retragere cu ocazia zilei SRI - 26 martie 2012	8
PROCESUL „DECONSPIRĂRII” SECURITĂȚII, 10	
PROFUND MARCAT DE ABUZURI ȘI VENDEȚĂ	10
NEGLIJENȚE ȘI SUPERFICIALITATE ÎN JUDECAREA	
ACȚIUNILOR ÎNȚIATE DE CNSAS	22
DECONSPIRAREA ÎNTRE TRANSPARENȚĂ ȘI MORALITATEA	
BUNULUI SIMȚ	30
RESORTURI ABSCONSE ALE BINOMULUI SECURITATE – CNSAS	
.....	35
IMPACTUL DECONSPIRĂRII FOȘTILOR COLABORATORI	
ASUPRA ACTIVITĂȚII SERVICIILOR SPECIALE	39
LUPTA ÎMPOTRIVA OFITERILOR DE INFORMAȚII ROMÂNI	
CONTINUĂ PRIN CNSAS	44
UN INSTRUMENT AL URII.....	52
SPECIFICUL ROMÂNESC	
AL „DECONSPIRĂRII” SECURITĂȚII.....	66
SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE :	
PARLAMENTUL ROMÂNIEI, PREȘEDINȚIA ROMÂNIEI,	
GUVERNUL ROMÂNIEI, CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A	
ROMÂNIEI, AVOCATUL POPORULUI.....	78
DESPRE „REVOLUȚII” ȘI „REVOLUȚIONAR - Interviu cu dl. Ing.	
Mihai Montanu	82
„HUNGARISMUL”	90
PUBLICAȚIA „SAMIZDAT” ELLENPONTOK, INSTRUMENT DE	
PROPAGANDĂ ANTIROMÂNEASCĂ ÎN ANII '80	91
CUM POATE DISPĂREA O ETNIE.....	96
PE CE VĂ BAZAȚI, DOMNULE TĂRICEANU?	98
22 DECEMBRIE 1989: ZIUA ÎN CARE APA A URCAT DEALUL	100
GAFA LUI TÂNASE	116
UN FAPT DE VIAȚĂ	122
DE LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL CNSAS-ULUI GERMAN LA	
CEA DE PREȘEDINTE AL ȚĂRII	124
SECURITATEA LUMII ÎN ANUL 2012.....	127
ÎN SPRIJINUL CULTURII DE SECURITATE	130
DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI.....	134
„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI.....	137

VITRALII
LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

Consiliul editorial

Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR – SRI

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Colegiul de redacție

Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Paul Carpen

Col. (r) Aurel V. David

Col. (r) Hagop Hairabetian

Gl. bg. (r) Maria Ilie (secretar de redacție)

Gl. mr. (r) Marin Ioniță

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Gl. bg. (r). Cristian Troncotă (redactor șef)

©ACMRR-SRI

București 2012

ISSN 2067-2896

Contact: #40-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

Revista „Vitralii – Lumini și umbre” este tipărită și la editura „Paco” din București și distribuită la nivel național. Publicația poate fi achiziționată în librării și la chioșcurile de presă din întreaga țară, precum și la sediile sucursalelor ACMRR – SRI

Opiniile și punctele de vedere exprimate în cuprinsul revistei pot să nu corespundă cu cele ale ACMRR-SRI. Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Reproducerea în orice formă a conținutului acestei publicații este permisă numai cu acordul prealabil al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații adresat cadrelor în rezervă și în retragere cu ocazia zilei SRI - 26 martie 2012

Doamnelor și domnilor,

Astăzi sărbătorim 22 de ani de existență a Serviciului Român de Informații. În toți acești ani am parcurs un proces profund de modernizare instituțională, la finalul căruia a rezultat un Serviciu capabil să facă față provocărilor secolului XXI. Dar, deși structurile și procesele s-au schimbat radical, avem și o constantă: calitatea oamenilor care își dedică activitatea îndeplinirii misiunilor ce ne revin, profesionalismul acestora și devotamentul față de valorile care ne reprezintă.

Se spune adesea că meseria nu se învață din cărți, ci se fură. De aceea, tinerii noștri colegi au avut și au nevoie în continuare de repere profesionale, de modele, iar unii dintre dumneavoastră ați contribuit, prin expertiza transmisă, la formarea unor caractere puternice. Prin implicarea dumneavoastră, chiar și după finalul carierei, ați garantat continuarea tradiției de asumare necondiționată a sacrificiilor cerute de munca de informații. Mulți dintre dumneavoastră ați fost mentorii actualelor generații de ofițeri, motiv pentru care aveți recunoștința lor și mulțumirile mele pentru modul în care i-ați format și pentru felul în care v-ați adus contribuția la parcurgerea diverselor etape de construcție a Serviciului. Trecerea anilor nu a afectat valorile profesiei precum onoarea, demnitatea, onestitatea, patriotismul, care rămân repere esențiale ale tuturor generațiilor de ofițeri de informații. Rolul dumneavoastră rămâne și astăzi foarte important pentru propagarea acestor valori în societate și consolidarea unei culturi temeinice de securitate.

Cu toate progresele, încă mai avem de convins o parte a societății asupra importanței vitale a activității de informații, iar în această dimensiune dumneavoastră aveți un rol foarte important. Revista editată sub egida ACMRR, „Vitrallii – Lumini și umbre”, care și-a câștigat deja notorietatea, poate fi un vector eficient de realizare a unei autentice culturi de securitate în spiritul valorilor democratice. Am remarcat în ultimele numere ale revistei o translație a accentului către astfel de subiecte și vă încurajăm să continuați

prin abordarea de teme de actualitate pentru securitatea națională și internațională.

Vă asigurăm, totodată, de întregul nostru sprijin pentru asigurarea drepturilor care vi se cuvin, la final de carieră, mai ales acum, în contextul socio-economic dificil pe care îl parcurgem cu toții. Vom continua să ne implicăm în susținerea acțiunilor menite să consolideze coeziunea unui corp profesional, al ofițerilor de informații, bazat pe abnegație și idealuri împărtășite. Cheia eficientizării acțiunilor noastre este dialogul. Comunicarea ne va permite o mai bună cunoaștere și înțelegere a nevoilor dumneavoastră, pentru a le găsi rezolvări adecvate. Mulți dintre dumneavoastră ați beneficiat de tratament medical sau de facilitățile de agrement aflate în administrarea Serviciului. Majoritatea sucursalelor județene ale ACMRR au spații în care își pot desfășura activitatea în condiții optime.

În final, doresc să transmit sincere mulțumiri tuturor celor care ne împărtășiți valorile și care ați depus ori continuați să depuneți eforturi în slujba României.

La mulți ani!

Directorul Serviciului Român de Informații
George Cristian Maior

PROCESUL „DECONSPIRĂRII” SECURITĂȚII, PROFUND MARCAT DE ABUZURI ȘI VENDEȚĂ

Într-o Românie împovărată de multe probleme și nevoi, lipsită de o strategie a dezvoltării economico-sociale și marcată de o criză morală acută, singurul domeniu care „duduie” este cel al „deconspirării” Securității, respectiv a „lucrătorilor” și a „colaboratorilor” serviciului național de informații de securitate din perioada comunistă. În accepțiunea acordată acestor termeni de OUG nr. 24/10.03.2008, aceștia au desfășurat activități informative, respectiv au furnizat informații, prin care au „suprimat” sau „îngrădit” drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

CNSAS RAPORTEAZĂ CU EMFAZĂ CIFRE RECORD

Rapoartele de activitate pe anii 2008 – 2011 ale Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) prezintă o activitate susținută în scopul așa-zisei deconspirări a Securității. Sunt relevante în acest sens următoarele cifre:

- în baza solicitărilor persoanelor care au avut acces la propriul dosar, până la 30 martie a.c. au fost inițiate 1.784 acțiuni de constatare în justiție a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, din care 1.056 au vizat ofițeri de informații și 728 foști colaboratori. La acestea se adaugă 275 de acțiuni inițiate de CNSAS din oficiu pentru constatarea calității de „lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia” în cazul unor persoane propuse să fie numite sau alese în funcțiile publice enumerate la art. 3 din OUG nr. 24/2008.

Din totalul acțiunilor inițiate în justiție de CNSAS, au fost soluționate prin decizii definitive doar aproape 800, restul de peste 1.200 sunt procese active pe rolul instanțelor de fond și de recurs. Circa 700 dintre acestea privesc ofițeri de informații;

- pe site-ul CNSAS au fost publicate fișe profesionale privind 1.193 de ofițeri de informații (743 postate în anul 2011), majoritatea acestora nemaiputând fi acționați în justiție pentru că nu mai dispun de capacitatea de folosință, fiind decedați;

- ca urmare a faptului că aproximativ 14.000 de persoane și-au exercitat până la sfârșitul anului 2011 dreptul de acces la propriul dosar de securitate, au fost deconspirați câteva zeci de mii de ofițeri, cunoscut fiind faptul că într-un dosar apar numele ofițerilor de caz, dar și ale altora (ierarhia profesională, ofițeri cu atribuțiuni tehnice etc.);

- în cazul colaboratorilor, au fost deconspirate 847 de persoane prin comunicarea identității acestora titularilor de dosare.

La aceste cifre se adaugă cele 480 de decizii de „agent al poliției politice” și 42 de „colaboratori ai poliției politice” pronunțate de CNSAS înainte de anul 2008, în baza prevederilor Legii nr. 187/07.12.1999, care a fost declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr. 51/31.01.2008, deoarece acest act normativ abilita cu prerogative jurisdicționale CNSAS, care este un organ administrativ.

În fine, în baza prevederilor OUG nr. 24/2008 și a unor legi speciale au fost verificate zeci de mii de persoane care au fost numite sau au candidat la funcții publice, corpul magistraților în integritatea sa și persoanele care dețin certificate de revoluționar, precum și de Erou-Martir.

Am prezentat aceste cifre nu dintr-un exces documentarist, ci **pentru a conferi coordonate cât mai concrete unui fenomen extrem de dăunător pentru națiunea română**, deoarece, prin modul în care se derulează, așa-zisa deconspirare s-a **transformat într-o veritabilă vendetă**.

CARACTERUL ABUZIV, DISCRIMINATORIU ȘI NECONSTITUȚIONAL AL LEGISLAȚIEI PRIVIND „DECONSPIRAREA” SECURITĂȚII

Situația prezentată se datorează în primul rând caracterului abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al cadrului legal configurat în România pentru așa-zisa deconspirare a Securității.

Pornind de la premisa că *„puterea comunistă a exercitat, în special prin organele securității statului, parte a poliției politice, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților lor fundamentale”*, clasa politică a hotărât ca principalul criteriu pentru acțiunile în constatare să îl reprezinte suprimarea sau îngrădirea temporară a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prin activitățile informative desfășurate în perioada

comunistă, făcând abstracție de cadrul legal din epoca respectivă și de rațiunile de securitate națională.

După ce Legea nr. 187/1999 a fost declarată neconstituțională, autoritățile au emis un nou act normativ, **Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24 din 10.03.2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu unele modificări și completări prin Legea nr. 293 din 28.11.2008, act normativ care menține, pe fond, caracterul abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al reglementării anterioare.**

O analiză detaliată a prevederilor abuzive, discriminatorii și neconstituționale ale OUG nr. 24/2008 am făcut-o în materialul „*Vânătoarea de securiști la cote paroxistice*”, pe care l-am publicat în numărul 7/iunie 2011 al revistei noastre. Din acest motiv, mă voi rezuma doar la menționarea celor mai importante aspecte criticabile sub aceste aspecte ale noii reglementări:

- încalcă prezumția de nevinovăție pentru ofițerii de informații, întrucât creează premisele unei forme de răspundere morală și juridică, fără a se stabili vreo formă de vinovăție. În plus, se induce ideea prezumției de vinovăție pentru toți ofițerii fostei Securități;

- acordă atribuții jurisdicționale CNSAS, care trebuie să fie doar o autoritate administrativă autonomă. Ori, OUG nr. 24/2008 creează posibilitatea ca acest Consiliu să se substituie unei instanțe judecătorești, prin faptul că structurile sale interne, inclusiv Colegiul, emit evaluări și constatări care pot produce *ipso facto* efecte juridice;

- nu prevede posibilitatea ca foștii ofițeri și presupușii colaboratori ai Securității să beneficieze de dreptul de a se apăra în fața Colegiului CNSAS;

- permite CNSAS să se subroge în dreptul cetățeanului de a avea acces la justiție pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legale, prin introducerea unor acțiuni în constatare. Astfel, reglementarea criticată convertește, nu numai fără temei constituțional, ci chiar împotriva acestuia, dreptul de acces liber la justiție într-o obligație;

- totodată, această instituție se subrogă și instituției Avocatului Poporului, care este creată special pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice;

- desemnează ca unică instanță de judecată Curtea de Apel București – Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, încălcând principiul de drept conform căruia acțiunile în justiție se introduc la instanța de la domiciliul pârâtului;

- conferă instanței de contencios administrativ competența materială de a se pronunța asupra unor acțiuni sau operațiuni informative, în condițiile în care Legea nr. 554/2004 a conținut, până la emiterea Deciziei nr. 302/2011 a Curții Constituționale, o prevedere conform căreia actele administrative care privesc apărarea și siguranța națională puteau fi atacate numai pentru exces de putere (art. 5/3);

- de asemenea, permite instanței de contencios administrativ să se pronunțe asupra unor fapte de natură penală, infracțiuni prevăzute și sancționate de Codul penal, cum sunt abuzul în serviciu contra intereselor persoanei, violarea secretului corespondenței, interceptarea ilegală a convorbirilor telefonice, violarea domiciliului, cercetarea abuzivă etc.;

- nu ia în considerare cadrul legal din perioada când s-au desfășurat activitățile informative incriminate și nici rațiunile de securitate națională ale acestora.

Majoritatea acestor prevederi abuzive și discriminatorii ale O.U.G. nr. 24/2008 au fost acuzate de neconstituționalitate de către ofițerii cu statut de pârât în acțiunile în justiție inițiate de CNSAS, însă Curtea Constituțională a respins sistematic ca neîntemeiate asemenea acuze până în prezent.

În ce privește poziția Curții Constituționale, care a dovedit și în analiza constituționalității altor texte de lege că este sensibilă la influențele puterii politice actuale, menționăm că în Decizia nr. 267/24.02.2009, publicată în M.O.R. Partea I nr. 225/07.04.2009, una dintre primele decizii privind acuze de neconstituționalitate la adresa O.U.G. nr. 24/2008, se consemnează explicit că scopul acestui act normativ ... răspunde unor exigențe politice ale societății românești”. Semnificativ este faptul că în deciziile ulterioare nu a mai fost reluată această susținere, probabil pentru că a fost considerată o scăpare.

La problemele referitoare la cadrul legal al „deconspirării”, care a fost constituit în așa fel încât să nu confere prea multe posibilități de apărare persoanelor incriminate, se adaugă, în mod regretabil și de neînțeles, multiple neglijențe și/sau abuzuri în activitățile de punere în aplicare a acestuia.

Urmărind, chipurile, să sancționeze unele presupuse încălcări ale drepturilor omului, se comit în fapt reale încălcări ale acestora, mai evidente și mai flagrante.

ABUZURI ÎN ÎNȚIEREA ȘI SUSTINEREA ÎN JUSTIȚIE

A ACTIUNILOR ÎN CONSTATARE

Analiza documentelor CNSAS privind sesizarea instanțelor judecătorești cu asemenea acțiuni, informarea pârâților – ofițeri de informații – despre acest lucru, punctele de vedere referitoare la întâmpinările depuse de persoanele vizate, atacarea cu recurs de către CNSAS a deciziilor luate de instanțe de a-i respinge acțiunile etc. **relevă un număr alarmant de nereguli/incorectitudini în analiza, interpretarea și aplicarea textelor de lege în materie.**

- Cele mai flagrante incorectitudini se referă la inițierea unor acțiuni în constatare asupra unor ofițeri de informații fără respectarea temeiului legal. Conform prevederilor art. 1 alin. 7 și 8 din O.U.G. nr. 24/2008, aceste acțiuni în justiție presupun să existe o solicitare de verificare a calității de „lucrător” al Securității privind ofițerii care au contribuit la instrumentarea dosarelor de securitate, solicitare care să fie formulată de către titularii acestor dosare, de soțul supraviețuitor sau de rudele persoanei decedate până la gradul al patrulea inclusiv și de moștenitorii testamentari. Din oficiu nu pot fi verificați decât cei care își depun candidatura ori sunt desemnați în una din demnitățile sau funcțiile prevăzute la art. 3, literele a-h.

Formele de abuz la acest capitol sunt multiple:

- Astfel, în unele cazuri, CNSAS a adresat instanței de judecată solicitări de a constata calitatea de „lucrător ” al Securității fără a deține și anexa o cerere formulată în acest sens din partea titularului unui dosar de securitate ori a moștenitorilor legali ai acestuia, în condițiile în care ofițerii vizați nu se găseau în postura de a fi verificați din oficiu. Ilustrative în acest sens sunt dosarele nr. 39/3/2008, 5.816/2/2009 și 5.933/2/2009.

- În alte situații, solicitările de verificare a calității de „lucrător” al Securității proveneau de la persoane neîndreptățite legal. În condițiile în care la art. 1 alin. 8 din OUG nr. 24/2008 se stipulează că de acest drept beneficiază titularul dosarului și, în cazul decesului acestuia, soțul supraviețuitor, precum și, după aceea, rudele până la gradul patru, în ordinea proximității legăturii de

rudenie, CNSAS a folosit ca temei pentru inițierea unor acțiuni în constatare cereri de verificare provenind de la soț sau moștenitori în condițiile în care titularul trăia și nu dăduse o împuternicire notarială în acest scop, precum și de la moștenitori, deși era în viață soțul titularului (ex. dosarele nr. 7.425/2009, 12.143/2/2009 și 12.456/2/2010).

De menționat, în context, că **există numeroase cazuri în care cererile de verificare în baza cărora CNSAS a inițiat acțiuni de constatare în justiție a calității de „lucrător” al Securității nu reprezintă voința reală a titularilor dosarelor de securitate**, în sensul că respectivii nu au fost în cunoștință de cauză privind consecințele documentelor semnate cu prilejul studierii propriilor dosare. Din relatările multora dintre aceștia rezultă că ei au acceptat să semneze cererile respective în circumstanțele în care funcționari ai CNSAS i-au întrebat insistent dacă nu doresc să cunoscă identitatea ofițerilor și colaboratorilor care au contribuit la întocmirea dosarelor.

Ca urmare, **persoane din această categorie** contactate de ofițeri implicați în procesele în derulare **au acceptat să depună mărturie în instanță că au fost în eroare în momentul semnării cererilor de verificare**, dorința lor nefiind ca aceștia să fie purtați prin justiție sau să suporte sancțiuni. Mai mult, unele dintre aceste persoane au declarat că activitățile informative derulate asupra lor nu le-au lezat drepturile fundamentale cetățenești (ex. dosarele nr. 12.044/2/2010 și 295/2/2011).

Relevant în ce privește conduita abuzivă a **CNSAS** este și faptul că, în ultimul timp, **această instituție este tot mai activă în a stimula titularii unor dosare de securitate să uzeze de dreptul de acces la acestea, prilej cu care să poată obține de la ei noi cereri de verificare**. O persoană din această categorie din județul Vâlcea ne-a adus la cunoștință că a primit 7 adrese consecutive din partea acestei instituții prin care era invitată să se prezinte pentru studierea propriului dosar.

Atitudinea CNSAS se poate explica prin faptul că **scăderea treptată a interesului față de dreptul de acces la propriul dosar de securitate diminuează „performanțele” sale în raport cu anii anteriori**. De menționat că, în anul 2011, numărul acțiunilor inițiate de CNSAS pentru constatarea calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității s-a redus cu circa 40%,

respectiv la 315 (224 privind foști ofițeri și 91 referitoare la colaboratori), față de 550 în 2009 și 521 în 2010.

- Greu de înțeles și acceptat, din punct de vedere juridic, dar și uman, este **declanșarea unor acțiuni în justiție** de către CNSAS pentru constatarea calității de „lucrător al Securității” **asupra unor ofițeri fără capacitate de folosință deoarece decedaseră anterior sesizării instanței de judecată** (dosarele nr. 27.226/3/2008, 36.395/3/2008, 26.804/3/2008, 18.553/3/2008, 40.546/3/2008, 41.349/3/2008, 8.662/2/2008, 38.608/3/2008, 3.460/3/2008, 38.431/3/2008 și 18.881/3/2008). **Unii dintre ofițerii „pârâți” erau morți de 13, de 14 sau chiar de 17 ani!**

În aceste cazuri, ca și în altele privind colaboratorii, **dorința CNSAS de a demara cât mai repede și cât mai multe acțiuni în justiție a fost atât de puternică încât nu au mai fost întreprinse demersurile necesare și obligatorii de verificare a existenței fizice a persoanelor vizate a fi incriminate.**

În context, se impune a fi menționat și faptul că **8 ofițeri de informații au decedat în timpul derulării proceselor.** În cazul celor care au murit la scurt timp după intentarea acțiunilor în constatare (ex. în dosarul nr. 11.444/2/2009, sesizarea instanței s-a produs la 04.12.2009, iar decesul a survenit câteva zile mai târziu, la 22.12.2009), nu poate fi exclusă ipoteza că sfârșitul s-a produs la aflarea veștii privind acționarea în justiție ori din cauza acesteia.

- În alte cazuri, **CNSAS a inițiat acțiuni de constatare asupra altor ofițeri decât cei care au contribuit la întocmirea dosarelor** (dosarele nr. 2.214/11.05.2010 și 9.048/2011).

- În multe situații, **CNSAS a prezentat** în susținerea unor acțiuni în constatare a calității de „lucrător” al Securității **documente extrase din mai multe dosare, fără a atașa solicitări scrise în acest sens din partea tuturor titularilor** ori a moștenitorilor legali ai acestora (ex. dosarele nr. 31.474/3/2008, 36.397/3/2008, 2.134/2/2009, 7.432/2/2009, 421/2/2010 și 3.031/2/2010).

S-a apelat deseori la acest subterfugiu deoarece „probele” prezentate din dosarele ale căror titulari sau moștenitori legali au solicitat verificarea calității de „lucrător” al Securității nu aveau relevanța ori consistența necesară.

În pofida exigențelor legale în acest sens, în motivarea unor cereri de recurs, CNSAS încearcă să justifice această practică abuzivă susținând că „răspunsul la o cerere de verificare a calității de lucrător a unui ofițer se raportează la întreaga activitate a persoanei verificate, astfel cum este ea reflectată în documentele de arhivă procesate, și nu numai la documentul verificat în dosarul petentului” (dosarul nr. 295/2/2011).

- Alte nereguli se referă la **prezentarea pentru susținerea acțiunilor în justiție a unor informații nerelevante sau chiar fără substanță probatorie**. Astfel, sunt cazuri în care au fost propuse în acuzare **documente din care rezultă că ofițerii de informații** cu calitate de pârâți **au prevăzut, propus sau aprobat activități informative** apreciate de CNSAS ca fiind de natură să „suprime” sau să „îngrădească” drepturi și libertăți fundamentale ale omului, **fără a susține cu probe că activitățile informative respective au fost întreprinse efectiv și că prin aceasta au fost suprimate sau îngrădite drepturi și libertăți fundamentale**.

Un caz care ar putea fi rizibil (dosarul nr. 35.981/3/2008), dacă nu ar privi onoarea, demnitatea și statutul unui ofițer superior, se referă la acuzarea ultimului ex-șef al Unității Speciale „R” din cadrul D.S.S. pentru faptul că a semnat redările în scris ale unor emisiuni ale postului de radio „Europa Liberă”, solicitate ca material documentar de conducerea profesională. Este greu de înțeles care a fost sistemul de gândire al „specialiștilor” CNSAS, în condițiile în care documentele respective reprezentau consemnarea unor știri publice și nu conțineau informații secrete. Mai mult, activitatea în sine nu încălca drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

În multe situații, **au fost prezentate ca „probe” documente privind alți ofițeri decât pârâții**, cu nume similare, dar cu localizări în timp și spațiu care ar fi trebuit să fie sesizate de analiștii CNSAS.

Mai grav este faptul că în spețe în care sunt incriminate activități informative din anii '70 sau '80 ai secolului trecut **sunt prezentate** ca probe **informații privind** persoanele în cauză **de prin anii '50**, care nu au nici o legătură cu ofițerii pârâți. Aceste greșeli par a fi deliberate, urmărind să dea o mai mare consistență probatoriului.

De asemenea, au fost incluse în dosarele trimise instanțelor de judecată **hârtii care nu conferă garanții de autenticitate** (xerocopii ilizibile,

nesemnate de persoanele incriminate etc.) **sau documente în limbi străine care nu sunt însoțite de traduceri** autentificate.

- **Un alt calup de incorectitudini** privește modul trunchiat și neprofesional în care funcționarii CNSAS analizează pe fond problema încălcării unor drepturi și libertăți fundamentale ale omului prin activități informative, fără să ia în considerare temeiul legal al acestora, cât și justificarea lor din punct de vedere al ordinii constituționale din epocă, apărută de Constituția României în vigoare în egală măsură cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

• În ce privește **neluarea în considerație a suportului legal al activităților informative incriminate**, considerăm de neînțeles cum CNSAS califică drept abuzive activități informative desfășurate conform Constituției, legilor, ordinelor și instrucțiunilor de muncă în vigoare. În context, apreciem drept stupefiant explicațiile date de această instituție în punctele de vedere pe marginea întâmpinărilor depuse în instanță de către ofițeri de informații cu calitate de pârât, de genul: „... *din punctul de vedere al legiuitorului este irelevant dacă aceste încălcări sau limitări (ale drepturilor fundamentale – n.n.) aveau susținere legală sau regulamentară. Păstrând proporțiile, este notoriu că, spre exemplu, legislația penală era înșesată de prevederi care vizau limitarea sau încălcarea abuzivă a drepturilor fundamentale. ... Un angajat al Securității care ar fi instrumentat un dosar referitor la săvârșirea acestor infracțiuni nu ar fi comis o ilegalitate, întrucât era susținut în activitatea sa de prevederile Codului Penal în vigoare la acea dată*” (dosarul nr. 12.456/2/2010).

Frapantă este justificarea formulată de CNSAS pe aceeași temă în dosarul 295/2/2011: contribuția unui ofițer într-un dosar de securitate „*nu presupune neapărat luarea unei măsuri abuzive, ci efectuarea oricărei activități în decursul urmăririi informative a petentului*”.

Stupefacția produsă de acest gen de justificare este dublă. Odată pentru că, în conformitate cu principiul activității legii, aplicabil atât în dreptul penal cât și în dreptul civil, **legea se aplică faptelor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare**. Totodată, principiul străvechi de drept „*nullum crimen, nulla poena sine lege*” spune că „nu există infracțiune, nu există pedeapsă fără prevederea expresă a legii”. **A doua oară, deoarece textul OUG nr. 24/2008 nu**

conține o prevedere în sensul că în judecarea acțiunilor în constatare nu se va ține cont de baza legală a activităților informative incriminate, circumstanță în care CNSAS își permite să aducă efectiv completări la lege, fapt de neacceptat într-un stat care se declară de drept.

- În legătură cu cel de-al doilea aspect de fond – **faptul că nu se ține cont de rațiunile operative pentru securitatea națională ale activităților informative analizate** – trebuie să observăm că analiștii CNSAS nu catadixesc câtuși de puțin să abordeze faptele incriminate și sub acest aspect, esențial în activitatea de informații, deși reprezintă deja un truism faptul că **serviciile naționale de informații sunt destinate în primul rând apărării valorilor fundamentale ale statului.**

Pentru a vedea cum erau acestea configurate în Constituția României din anul 1965, care a fost în vigoare până în 1991, vom reaminti prevederile de la art. 1: **România este republică ..., este stat suveran, independent și unitar. Teritoriul este inalienabil și indivizibil.** Or multe din activitățile informative incriminate de CNSAS vizau apărarea acestor valori.

O analiză concretă, în acest sens, am făcut-o în același nr. 7/iunie 2011 al revistei „Vitrallii”, în materialul intitulat „*Inconsistența juridică și morală a unei decizii controversate*”, în care am abordat problema retragerii titlurilor de Erou-Martir al Revoluției din Decembrie 1989 foștilor ofițeri de securitate colonel Gheorghe Trosca, locotenent-colonel Eugen Trandafir Cotuna și locotenent-colonel Dumitru Coman, măsură care a avut drept pretext legal niște decizii ale CNSAS din anul 2007 prin care cei trei ofițeri au fost declarați „agenți ai poliției politice”. În contextul problematicii abordate acum, vom reține din argumentele prezentate atunci doar pe cel privind motivele operative care au stat la baza activităților informative incriminate. Gheorghe Trosca și Eugen Trandafir Cotuna erau acuzați de încălcarea unor drepturi fundamentale ale unor cadre militare la adresa cărora au inițiat activități informative pentru verificarea unor semnalări privind vulnerabilități pe linie de contraspionaj, iar Dumitru Coman în cazul unor persoane de etnie maghiară din Odorheiu Secuiesc suspicionate că desfășurau activități cu caracter iredentist și revizionist, zona geografică respectivă remarcându-se și în prezent prin inițiative neconstituționale de această factură.

Analistii CNSAS par să nu fi înțeles că **în activitatea serviciilor naționale de informații intervin momente când, pentru verificarea unor suspiciuni întemeiate** privind riscuri sau amenințări la adresa unor valori fundamentale ale statului, **se acceptă pe termen scurt încălcarea în secret a unor drepturi fundamentale**. Dacă s-ar aplica linia de gândire a acestor analiști, acum nu s-ar putea lămuri – și nu s-ar fi putut de altfel lămuri nici în perioada comunistă – suspiciunile pe linie de antiterorism, de contraspionaj sau din alte domenii vitale pentru țară de teama încălcării dreptului la viața intimă al anumitor persoane. Or tocmai acesta este unul dintre drepturile fundamentale cel mai des invocate în acțiunile intentate în justiție.

- **Alte nereguli se produc, pe o scară largă, în ce privește modul de informare a ofițerilor incriminați de către CNSAS** despre inițierea acțiunilor în justiție și faptele acuzabile. Aceste documente care conțin date cu caracter confidențial, atât pentru ofițerii cu statut de pârât, cât și pentru persoanele titulare ale dosarelor de securitate, sunt trimise la adresele de domiciliu ale celor din prima categorie în plicuri atipice și deschise, datorită numărului mare de pagini, care nu încap în cutiile poștale obișnuite, fiind lăsate de factorii poștali în locuri care nu asigură protecția conținutului lor. În cazuri în care se invocă încălcarea unor drepturi fundamentale, îndeosebi a dreptului la viață intimă, CNSAS încalcă flagrant acest drept. Exigențele Legii nr. 677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal par a nu fi aceleași pentru toată lumea.

De menționat, în context, și faptul că, **în cazul persoanelor verificate** pentru a iniția acțiuni în constatare a calității de „lucrător al Securității” **care sunt decedate, CNSAS publică pe site-ul său fișele acestora, inducând ideea că au făcut „poliție politică”**. În raportul de activitate pe anul 2011, la pagina 26, se precizează că *„în felul acesta, se asigură satisfacerea interesului public de a cunoaște identitatea celor implicați în acțiuni represive împotriva civililor, în perioada comunistă”*. **Acțiunea respectivă reprezintă un grav abuz**, deoarece în cazul persoanelor fără capacitate de folosință instanța de judecată nu se pronunță, iar CNSAS nu mai este abilitat să ia decizii în acest sens. Totodată, prin această acțiune **se încalcă flagrant prevederile Legii nr. 677/2011**.

Lista neregulilor/incorrecțiilor comise de CNSAS în inițierea acțiunilor de constatare, constituirea „rechizitoriilor”, selecționarea „probelor”,

susținerea acuzării etc. **este mult mai lungă. Este greu de acceptat că ar fi vorba de neglijențe** datorate insuficienței cunoașteri a specificului acestui gen de acțiuni în justiție și a particularităților activităților informative incriminate, având în vedere timpul îndelungat de când CNSAS este abilitat cu această competență. **Considerăm că, în cele mai multe cazuri, este vorba de veritabile abuzuri, de acțiuni deliberate** vizând punerea în mișcare a cât mai multor acțiuni în constatare pentru deconspirarea „lucrătorilor” Securității, **pentru justificarea cărora CNSAS forțează textul și spiritul legislației în materie.**

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

NEGLIJENȚE ȘI SUPERFICIALITATE ÎN JUDECAREA ACȚIUNILOR ÎNIIATE DE CNSAS

În articolul „*Procesul «deconspirării» Securității, profund marcat de abuzuri și vendetă*”, cu care am deschis acest grupaj de materiale, am prezentat dimensiunea exagerată și disproporționată a acestui proces datorită caracterului abuziv, discriminatoriu și neconstituțional al legislației în materie, precum și a abuzurilor Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) în inițierea și susținerea în justiție a acțiunilor în constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, în accepțiunea dată acestor termeni de OUG nr. 24/10.03.2008, în sensul că, prin activitățile informative desfășurate, respectiv informațiile furnizate, au „suprimat” sau „îngrădit” drepturi și libertăți fundamentale.

Regretabil și neașteptat este faptul că, la abuzurile ce le incumbă cadrul legal al așa-zisei deconspirări a Securității și modul în care CNSAS înțelege să-l pună în aplicare, se adaugă și neglijențe, superficialitate și chiar idei preconcepute din partea unor magistrați care judecă acțiunile de constatare a calității de „lucrător” și „colaborator” al Securității, nereguli care din păcate au influențat și mai influențează încă adoptarea unor hotărâri netemeinice și chiar nefondate.

Aspecte de acest gen se constată mai ales la judecători de la Curtea de Apel București, Secția Contencios Administrativ și Fiscal – unică primă instanță în această materie – în majoritatea tineri și cu mai puțină experiență, care s-au trezit intempestiv, în anul 2008, puși în fața unui fapt inedit: să judece niște procese de o complexitate și sensibilitate deosebite, atribute conferite de specificitatea activității de informații desfășurate într-un serviciu secret, pe baza unei reglementări legale voit deficitară și sub o presiune specială din partea clasei politice conducătoare și a unor segmente ale societății civile marcate de un radicalism post- comunist specific anilor '90.

În acest context, în anii de început (2008 – 2010) ai aplicării procedurii de constatare în justiție a calității de „lucrător” și „colaborator” al Securității, instanțele judecătorești au pronunțat aproape pe bandă soluții de constatare, respingerea acțiunilor inițiate de CNSAS reprezentând rare excepții. Hotărâri judecătorești definitive și irevocabile favorabile pârâților au

fost adoptate în doar 4 cazuri în 2008 (toți „colaboratori”), 24 în 2009 (2 ofițeri și 22 „colaboratori”) și 12 în 2010 (4 ofițeri și 8 „colaboratori”).

În 2011 și primele trei luni ale acestui an, pe fondul creșterii consistenței apărării în procesele privind acțiunile în constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității inițiate de CNSAS și, totodată, a disponibilității magistraților de a analiza mai atent și nuanțat probele administrate, **a început să crească numărul deciziilor favorabile pârâților**, îndeosebi al presupușilor colaboratori, dar și al ofițerilor de informații.

În această perioadă, **ÎCCJ a dat decizii definitive și irevocabile favorabile pârâților în 73 de cazuri** privind 16 ofițeri de informații și 57 de presupuși colaboratori, 46 reprezentând validarea unor hotărâri de acest gen pronunțate de judecători ai Curții de Apel București (8 privind ofițeri și 38 „colaboratori”). Cifra acestor decizii favorabile este dătătoare de speranță, întrucât ea reprezintă aproape o treime din totalul recursurilor soluționate în perioada respectivă (222).

De menționat la plusuri în dreptul judecătorilor și faptul că au respins ca indamisibile acțiunile inițiate de CNSAS împotriva a 19 ofițeri și 7 „colaboratori” fără capacitate de folosință deoarece decedaseră anterior sesizării instanței de judecată sau pe parcursul derulării proceselor, **precum și a două acțiuni declanșate la adresa altor ofițeri** decât cei care contribuiseră la întocmirea dosarelor de securitate ale căror titulari au depus cereri de verificare.

Lista neglijențelor și a aspectelor de superficialitate manifestate de unii judecători în soluționarea acțiunilor de constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității – semnalate îndeosebi în primii ani, dintre care destule persistă și în prezent – include îndeosebi următoarele nereguli:

- **Majoritatea magistraților Curții de Apel București implicați în judecarea unor asemenea procese nu a sesizat, mai ales în prima fază, abuzurile comise de CNSAS în ce privește temeiul legal al punerii în mișcare a acțiunilor în constatare de acest gen**, cum sunt:

- inițierea unor acțiuni în constatare vizând ofițeri de informații fără a se prezenta solicitarea de verificare a calității de „lucrător” a unei persoane îndreptățite potrivit art. 1 alin. 7 și 8 din OUG nr. 24/2008, respectiv subiectul unui dosar din care rezultă că a fost urmărit de Securitate, soțul supraviețuitor și rudele până la gradul al patrulea inclusiv ori moștenitorii săi testamentari (ex. dosarele nr. 39.538/3/2008, 5.816/2/2009, 5.933/2/2009 și 1.830/2/2011);

- prezentarea în susținerea acțiunilor de constatare a unor cereri de verificare provenind de la persoane neîndreptățite legal: de la soț sau moștenitori, în condițiile în care titularul trăia și nu dăduse o împuternicire notarială în acest scop, precum și de la moștenitori, deși era în viață soțul titularului (ex. dosarele nr. 7.425/2009, 12.143/2/2009 și 12456/2/2010).

- **Unii judecători au manifestat superficialitate în ce privește administrarea probelor prezentate în susținerea acțiunilor în constatare inițiate de CNSAS,** acceptând cu ușurință semnificația acestora furnizată de instituția respectivă, care era parte activă în aceste procese:

- au acceptat în probatoriu informații din alte dosare decât din cele ale căror titulari sau moștenitori au formulat cereri de verificare, în condițiile în care pentru acestea nu existau la dosar solicitări conform legii (ex. dosarele nr. 31.474/3/2008, 36.397/3/2008, 2.134/2/2009, 7.432/2/2009, 12.143/2/2009, 421/2/2010 și 3.031/2/2010);

- au luat în considerare informații nerelevante sau chiar fără substanță probatorie. Astfel, în dosarul nr. 35.981/3/2008, în care era incriminată de încălcare a unor drepturi și libertăți fundamentale consemnarea în scris a unor emisiuni ale postului de radio „Europa Liberă”, instanța de fond a dat sentință de constatare deși era evident că această activitate reprezenta doar consemnarea unor știri publice. În consecință, hotărârea primei instanțe a fost infirmată la recurs de către ÎCCJ.

Într-un alt dosar (nr. 1.197/2/2009), verificarea și constatarea calității de „lucrător al Securității” a unui subofițer de la compartimentul „S” s-au bazat pe faptul că acesta a semnat o notă extras după o scrisoare interceptată, fără a se lua în considerare că persoana incriminată nu avea nici o implicare la propunerea sau aprobarea unei măsuri de control secret al corespondenței.

În alte dosare, unii judecători ai Curții de Apel București au acceptat ca fiind relevante, în ce privește îngrădirea unor drepturi sau libertăți fundamentale, documente din care rezulta că ofițeri de informații cu calitatea de pârâți doar au propus sau aprobat anumite activități informative, fără a se încredința că acestea au fost întreprinse efectiv. Exemplele de acest gen sunt numeroase (dosarele nr. 3.800/2/2009, 11.196/2/2010, 12.456/2/2010 etc.);

- au acceptat ca probe hârtii care nu confereau garanții de autenticitate (xerocopii ilizibile sau nesemnate de persoanele incriminate) sau documente în

limbi străine care nu erau însoțite de traduceri autentificate (ex. dosarele nr. 1.836/2/2009, 12.143/2/2009 și 2.568/2/2010);

- au trecut la pronunțarea sentințelor fără a dezbate pe fond toate „capetele de acuzare” și/sau a lua în considerare toate argumentele prezentate în apărare de pârâți (ex. dosarele nr. 10.269/2/2009 și 3.025/2/2010);

- nu au admis o serie de probe propuse în apărare, încălcând grav principiul contradictorialității dezbaterilor judecătorești. Astfel, nu s-a acceptat chemarea în calitate de martori a unora dintre semnatarii cererilor de verificare în baza cărora au fost inițiate acțiunile de constatare în justiție. Solicitățile pârâților de acest gen se bazează pe faptul că multe dintre persoanele care își exercită dreptul de acces la dosarul de securitate semnează formularul de cerere de verificare prezentat de CNSAS fără a fi informați cu privire la consecințele juridice ale acestui document. În unele dosare (ex. nr. 12.044/2/2010, 295/2/2011), la solicitarea pârâților, persoane din această categorie au dat declarații autentificate de notar conform cărora nu au formulat acțiune în justiție împotriva ofițerilor și nici nu au dat mandat special în acest sens vreunei persoane fizice sau juridice.

Alte încălcări ale principiului contradictorialității se referă la neadmiterea de către instanță a unor solicitări de înregistrări din arhiva CNSAS, precum și din arhivele nedesecretizate ale SRI și SIE, care să ajute la mai buna înțelegere a temeiurilor legale și operative ale multor activități informative incriminate, de expertize tehnice și de consultare a unor specialiști în activitatea de informații;

- au existat și situații flagrante în care s-au pronunțat sentințe fără nici o dezbateri pe fond, motiv pentru care unii avocați ai apărării au început să solicite înregistrarea dezbaterilor judecătorești, în baza unor prevederi ale Codului de Procedură Civilă.

- Mulți judecători nu au luat și nu iau încă în considerare îndreptățirea legală și rațiunile de securitate a statului ale activităților informative incriminate.

În procesele în constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, nu se pornește de la relevarea și probarea abuzurilor și/sau ilegalităților comise prin activitățile informative desfășurate în perioada comunistă, cum ar fi normal, ci de la „constatarea” unor încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale prin activități informative indiferent

dacă acestea aveau temei legal și justificare din punct de vedere al apărării valorilor fundamentale ale statului român.

Așa se explică faptul că se pronunță sentințe de constatare în multe cazuri care priveau în esență probleme de contraspionaj, securitate economică, contrainformații militare, anti-iredentism și revizionism teritorial. Exemple sunt destule (ex. dosarele nr. 1.849/2009, 5.561/2010 și 33/2011). Voi prezenta un caz și dintr-o problemă mai sensibilă, cea a presupuselor încălcări ale dreptului la conștiință. În dosarul 39.281/3/2008, s-a pronunțat hotărâre judecătorească de constatare împotriva unui ofițer care a supravegheat informativ o fostă călugăriță de la Mănăstirea Vladimirești, județul Galați, așezământ desființat în anul 1959 pentru activitate pe linia asociației religioase interzise „Oastea Domnului”, neînregistrată legal nici în prezent, cunoscută și după 1990 cu activități cu caracter ilegal și destabilizator.

În ce privește modul cum ar trebui analizate multe cazuri din punct de vedere al rațiunilor de securitate este ilustrativ cum au procedat magistrați ai ÎCCJ în spețele următoare:

- În dosarul nr. 113/2/2010, Înalta Curte a admis recursul pârâtului, constatând că „dosarul de verificare incriminat a fost deschis pentru activitate de spionaj în favoarea Vaticanului, ceea ce contrazice concluzia că persoana era urmărită pentru convingerile sale religioase” (decizia nr. 5.761 din 30.11.2011);

- În dosarul nr. 19.932/3/2008, ÎCCJ a concluzionat că „Planul de căutare a informațiilor în obiectivul ... , la data de ... , întocmit și semnat olograf de recurentul – pârât, trebuie corelat, prin conținutul său, cu specificul Direcției a II-a Contraspionaj economic, toate elementele acestui plan fiind subsumate obiectivului principal – securitatea economică a statului român” (decizia nr. 5.646 din 15.12.2010).

În legătură cu neraportarea activităților informative incriminate la cadrul legal existent în momentul producerii acestora, sunt de neînțeles puncte de vedere de genul „... existența cadrului legal în care s-au desfășurat aceste activități nu constituie o împrejurare de natură să facă inaplicabile dispozițiile art. 2 lit. a din OUG nr. 24/2008” privind calitatea de „lucrător al Securității” (sentința civilă a CAB nr. 3.119/2010).

În același timp, este șocantă luarea în considerare, pentru constatarea unor încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale, a unor pacte internaționale la

care România nu era parte în momentul producerii lor. Menționăm, în acest sens, susținerea unui judecător conform căreia „*nu are relevanță împrejurarea că România, anterior anului 1989, nu a ratificat Declarația Universală a Drepturilor Omului...*” (Sentința civilă a CAB nr. 1.008/2009).

În materia presupuselor încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale individuale este surprinzătoare susținerea unor judecători conform căreia „activitatea de poliție politică trebuia doar să „vizeze” încălcarea unor drepturi. Prin urmare toate activitățile care au concurat la aceasta sau au urmărit să o facă, indiferent dacă s-au consumat sau nu, se subsumează activității de poliție politică” (sentința civilă a CAB nr. 1.293/2009). Această poziție este contrazisă însă, într-un alt caz, de către ÎCCJ, care specifică într-un mod cât se poate de clar că „activitatea (informativă–n.n.) desfășurată trebuie să fie una de rezultat, adică în mod concret și efectiv să fi vătămat drepturi subiective ori libertăți fundamentale ale unor indivizi. Nu este, așadar, de ajuns ca această activitate să fie numai susceptibilă de a suprima sau îngreuna drepturi sau libertăți fundamentale unei persoane” (decizia nr. 5.646/15.12.2010 în dosarul nr. 19.932/3/2008).

- **Pe lângă numeroasele incorectitudini semnalate în procesul de administrare a justiției** în acțiunile de constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, care pot fi puse în majoritate pe seama cadrului legal lacunar și a insuficienței cunoașteri a specificului activității informative, **foarte grav este faptul că unii magistrați desemnați să facă dreptate în asemenea spețe sensibile și cu multe implicații sunt marcați de preconcepții și opinii subiective în domeniul analizat.** Astfel, într-un caz în care pârâtul a afirmat în apărarea sa că, în calitate de ofițer de Securitate, a făcut numai lucruri bune (este vorba de un specialist care a lucrat în domeniul securității economice), judecătorul a replicat că între noțiunile de bine și Securitate există o profundă incompatibilitate. În asemenea circumstanțe, nu există șanse pentru o judecată dreaptă !

- Urmare neregulilor prezentate, **multe dintre hotărârile de admitere a acțiunilor în constatare relevă că judecătorii s-au străduit prea puțin să deslușească lucrurile și să-și creeze convingeri personale**, susținându-și deseori deciziile cu formulări preluate *mot à mot* din reclamațiile prezentate de CNSAS.

Constatările noastre de acest gen, care pot fi suspectate de subiectivism, sunt susținute de un număr important de decizii ale ÎCCJ, care invalidează

hotărâri de constatare ale instanței de fond pe motiv că nu sunt temeinice/fundamentate.

Extrem de grăitoare sunt formulări ale magistraților de la Înalta Curte de genul:

- „În mod greșit instanța de fond a admis cererea (CNSAS – n.n.), reținând îndeplinirea condițiilor cumulative prevăzute de art. 2 alin. 1 lit. a din OUG nr. 24/2008 în persoana recurentului” (decizia nr. 407 din 26.01.2011 în dosarul nr. 35.981/3/2008);

- „Instanța de fond a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 2 lit. a...” (decizia nr. 5.761 din 30.11.2011 în dosarul nr. 113/2/2010).

- „Hotărârea instanței de fond a fost pronunțată cu aplicarea greșită a legii, motiv de casare prevăzut de art. 304 pct. 9 Cod Procedură Civilă” (decizia nr. 5.646 din 15.12.2010 în dosarul nr. 19.932/3/2008).

- În condițiile supraaglomerării instanțelor judecătorești cu dosare de acest gen, **în redactarea hotărârilor judecătorești se strecoară erori destul de supărătoare**, de genul: IMKA în loc de YMCA, postul de radio „România Liberă”, în loc de „Europa Liberă” (sentința civilă a CAB nr. 2.540/2009), dosar « deschis la 30.09.1985 și închis la 22.06.1967 »! (sentința CAB nr. 2.534/30.03.2011) etc.

Un exemplu cras de neglijență îl reprezintă hotărârea pronunțată la 22.06.2011 în dosarul nr. 7.314/2/2010 prin care se respinge acțiunea reclamantului CNSAS, însă ... se constată calitatea de „lucrător” al Securității în ceea ce-l privește pe pârât!

Acest material nu își propune să facă un inventar al neglijențelor, aspectelor de superficialitate și al atitudinilor subiective manifestate de unii judecători în soluționarea acțiunilor de constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității. Din acest motiv, exemplele prezentate au fost puține, deși există cazuistică pentru susținerea mai amplă a tuturor afirmațiilor făcute. Din rațiuni lesne de înțeles, am prezentat preponderent exemple din categoria cazurilor soluționate.

Demersul în sine semnifică, mai degrabă, dorința de a contribui la apărarea ideii de justiție prin semnalarea unor nereguli care, dacă nu sunt înlăturate la vreme, pot induce ideea că instanțele de judecată implicate în această problemă se manifestă – în multe situații – ca o piesă dintr-un angrenaj orientat de interese conjuncturale de ordin politic.

În concluzie, considerăm că, **în contextul actual** – marcat de existența unui cadru legal neconstituțional, abuziv și discriminatoriu, de numeroase neglijențe și/sau abuzuri în declanșarea și judecarea acțiunilor de constatare a calității de „lucrător” al Securității – **posibilitatea ofițerilor** care au servit interesele țării în perioada comunistă prin activități informative **de a-și apăra onoarea și demnitatea sunt foarte mici.**

Ilustrativ în acest sens este și faptul că, din anul 2008, când a fost emisă OUG nr. 24, și până în prezent, **numărul hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile favorabile ofițerilor de informații este extrem de mic (23), comparativ cu cel al deciziilor defavorabile** (circa 385), ceea ce reprezintă **doar 5% din totalul hotărârilor definitive, cel mai defavorabil procent pentru pârâți în ansamblul pricinilor ajunse în fața justiției în ultimii ani**, aspect care ar trebui să dea de gândit Ministerului Justiției și clasei politice.

Gl.bg.(r) Vasile Mălureanu

DECONSPIRAREA ÎNTRE TRANSPARENTĂ ȘI MORALITATEA BUNULUI SIMȚ

În lumea bună a serviciilor secrete se spune, și nu fără temei, că transparența este doar pentru cei puternici. Adică, indiferent ce dezvăluiri senzaționale se fac despre activitatea secretă de informații, mai marii intelligence-ului devin și mai credibili, adică mai puternici. La noi, cu excepția câtorva lideri de opinie ce țin de elita intelectuală, se evită termenul de transparență, care nu cumva să aducă aminte de glasnostul lui Gorbaciov. Se gândește după formula că o fi el laureat al premiului Nobel pentru pace, dar a fost liderul politic al defunctei URSS, „marea noastră prietenă de la răsărit”, care i-a înregistrat toate greșelile lui Ceaușescu, ba uneori l-a mai și ajutat să le facă, probabil din gelozie pentru notorietatea câpătată în '68, ca la momentul oportun să-i vină de hac.

DOUĂ TEZE VULNERABILE

În legislația românească se folosește termenul de control instituționalizat sau, mai recent, deconspirare. Termenul tehnic este declasificare. Deconspirarea sugerează ceva exhaustiv și aceasta pentru că dezvăluirea parțială a unui secret bine păstrat până la un moment dat înseamnă un interes dacă nu chiar o dezinformare. În lumea serviciilor secrete, a prezenta doar o parte a adevărului înseamnă că se mizează pe efectul acelei părți care va rămâne secretă și care de regulă reprezintă ceea ce este esențial. Deci avem de-a face cu o dezinformare bine gândită, planificată și aplicată după toate regulile „nobilei arte”, adică a *intelligence*-lui ca armă de luptă împotriva celui ce urmărește să-ți facă rău.

De la evenimentele din decembrie 1989 și până în prezent, opiniile privind deconspirarea instituției Securității s-au grupat în jurul a două teze, aparent complementare, în realitate diametral opuse. Prima, care a reușit să impună și o lege (este vorba despre Legea 187 din 1999), a urmărit deconspirarea Securității ca poliție politică, ceea ce presupune în mod inerent că a existat și o parte (structuri, agenți, ofițeri alături de ordine interne și regulamente specifice, planuri de acțiuni speciale, tehnologie de interceptare, alarmare și monitorizare etc.) ce vor rămâne și în continuare clasificate. O astfel de abordare a problemei ne duce cu gândul la intenția legiuitorului de a menține secretul asupra a tot ceea ce este legat de activitatea de informații externe, de

contraspionaj, contrasabotaj, prevenirea și contracararea terorismului, apărarea secretului de stat, protecția contrainformativă a valorilor de interes național: cultural-științifice, tehnologice, militare, diplomatice. În această ultimă categorie ar intra și partea bună a Securității. Se poate înțelege de la sine că o astfel de teză urmărea în fond să asigure o continuitate, adică să conserve prin noile structuri de *intelligence*, tot ceea ce a fost bun în fosta Securitate.

O a doua teză, care începe să capete tot mai multă consistență, deși se exprimă mai discret, se referă la deconspirarea în întregime a fostei Securități, pornindu-se de la ideea că și spionajul, contraspionajul, contrasabotajul, apărarea secretului de stat etc., au fost concepute de instituția Securității tot pe o bază strict ideologică. Prin urmare nu ar mai rămâne nimic de interes pentru regimul democratic, nici măcar spionii și agenții lor racolați din rândul românilor, chiar dacă îi implică pe eternii noștri prieteni sau rivali.

Dacă prin deconspirare se urmărește o asanare morală a societății și consolidarea regimului democratic, așa după cum se susține propagandistic, atunci se poate considera că ambele teze sunt vulnerabile, au cel puțin un punct slab, și iată de ce.

DECONSPIRAREA PARTIALĂ

Deconspirarea parțială (în realitate falsă transparență sau pseudodeconspirarea) va menține suspiciunea, care la nivelul societății ar putea face ravagii. Oamenii simpli judecă astfel: cine a ajuns în funcții înalte, înseamnă că a fost securist, că a beneficiat de relațiile create pe vremea regimului comunist, că a șantajat un politician sau s-a lăsat manipulat de un personaj important capabil de parvenire pe căi oculte. Orice succes în afaceri nu va fi scutit de comentarii, eventual anchete penale. Într-o astfel de situație, serviciile secrete vor avea de îndeplinit cel mai ingrat rol, și anume de a-i verifica/monitoriza pe toți, iar produsul de *intelligence* se realizează selectiv, în funcție de comanda politică. Or, într-o astfel de situație va trebui să recunoaștem că ne aflăm în fața celei mai autentice forme de poliție politică. Cetățenii onorabili, adică cei care vor accepta să colaboreze cu astfel de servicii secrete, vor fi tentați spre acte de răzbunare, unii chiar din invidie. Mai grav e faptul că ei nu vor fi stopați de către ofițerii serviciilor, pe considerentul că orice informație e binevenită și se pune la dosar fiindcă nu se știe când și cine va solicita vreodată ceva pentru a-și înfunda sau compromite adversarul politic. În aceste

condiții infernale de concurență a delațiunii, și cu sabia lui Damocles deasupra capului, fiecare ofițer nu urmărește altceva decât o promovare rapidă și peste rând în funcții ce i-ar da posibilitatea la alte matrapazlâcuri de acest gen și mult mai sofisticate. Cum va arăta o astfel de societate nu e prea greu de intuit. În orice caz, numai a democrație nu seamănă. Și nici nu poate să semene, atâta timp cât prin astfel de practici oamenii nu se vor simți în securitate (adică prosperitate în legalitate și participare neîngrădită la viața publică). Abia acum ne dăm seama că securitatea unei națiuni mai are nevoie și de o a patra componentă, poate fundamentală: moralitatea. Prin urmare, deconspirarea parțială, prin care s-a urmărit inițial ca, promovând moralitatea să se sporească încrederea cetățenilor în instituțiile publice, inclusiv în serviciile de informații, are în realitate efectul invers: creează suspiciune, lipsă de încredere în instituții, inclusiv față de comunitatea de informații și poate genera o moralitate îndoielnică.

DECONSPIRAREA INTEGRALĂ

Deconspirarea integrală a Securității înseamnă că toți cetățenii care într-un fel sau altul au participat la activitatea mult blamatei instituții devin automat persoane lipsite de orice credibilitate pentru regimul democratic. Fiind excluși din funcțiile publice, limitându-li-se posibilitatea de a se realiza în plan profesional, chiar în momentul maturității, se vor simți cu timpul frustrați. Pericolul pentru democrație îl reprezintă atitudinea lor față de regim, primul pas fiind absenteismul politic, care și așa, datorită lipsei de cultură politică, după cum au demonstrat-o precedentele alegeri, este îngrijorător de mare. De aici și până la a deveni o masă amorfă, ușor manipulabilă în fața agresivității acelor curente politice extremiste, rudimentar-naționaliste sau contestatare ale regimului democratic nu e decât un pas. Pentru a contesta un regim, chiar și democratic, nu e nevoie să-l ataci în baza sa ideologică. Este suficient să denigrezi cu argumente pe care le poți găsi la tot pasul, nerealizările regimului, stângăciile, indeciziile, gafele politice, sau să exploatezi anumite fenomene negative (corupția la cel mai înalt nivel, polarizarea excesivă a societății cu politicieni la vârf, tot mai bogați și ușor manipulabili de către noii îmbogățiți, ori scăderea alarmantă a nivelului de trai etc.). Pe de altă parte, să nu uităm că democrația se consolidează tocmai prin conștientizarea și atragerea societății civile de a participa tot mai intens la viața publică. Orice discriminare pe motive politice riscă să repete o greșeală fundamentală a regimului dictatorial:

izolarea unui număr tot mai mare de cetățeni față de problemele societății. Dar șocul cel mai puternic va fi resimțit de serviciile secrete. Este vorba de serviciile secrete naționale, pentru că instituțiile similare ale țărilor care se află pe baricada opusă vor ști să exploateze la maximum o astfel de situație. Ba chiar ar putea să o și amplifice, mai ales cele care și-au creat ori au moștenit agenți bine infiltrați, vectori de influență sau de decizie bine acoperiți și la înalt nivel. Și dacă e să fim sinceri până la capăt, istoria Securității din anii '70-'80 ne arată că nu am dus lipsă de astfel de „prieteni” atât de binevoitori. Consecințele se înțeleg de la sine.

SOLUȚIA BUNULUI SIMȚ

Să înțelegem bine. Moralitatea nu trebuie căutată în activitatea serviciilor secrete de informații. Cine speră să o găsească pe frontul secret, ori suferă de o naivitate incurabilă ori se face că nu înțelege despre ce este vorba pentru a-și acoperi adevărata identitate. Atenție însă, că nici lumea politică nu stă mai bine la acest capitol. Mai mult, gurile rele spun că o parte a presei ar fi și ea ticăloșită, ceea ce presupune că speranța poate veni doar dinspre cealaltă parte, adică presa independentă, evident cu condiția ca „din câinele de pază al democrației” să nu se transforme, în iureșul luptei, într-o „o hienă”, după formula atât de tranșantă a unui distins clasic în viață.

Care ar fi soluția morală, adică a bunului simț? Cred că o definiție cât mai riguroasă a noțiunii de *transparență* în domeniul serviciilor secrete ar putea deveni un reper, mai ales acum când pachetul de legi menit să remodeleze fundamental o astfel de activitate în România urmează să intre în dezbaterile Parlamentului. Și e normal să fie așa, întrucât *transparența*, în sens de control al societății civile, prin puterile statului (legislativă, executivă și judecătorească), prin organizațiile neguvernamentale și *mass-media* reprezintă caracteristica fundamentală ce ar trebui să deosebească serviciile secrete ale unui regim democratic de cele similare ale fostelor și actualelor regimuri dictatoriale. Prin lege trebuie stabilit ce se controlează și până unde, atât cantitativ dar mai ales calitativ. Orice încercare de a ascunde informații de interes pentru securitatea națională, sau după o formulă neacademică, „de a scoate de la dospit” informații vechi și nerelevante pentru a fi exploatate politic, în anumite momente de conjunctură, să constituie infracțiuni, cu pedepse aspre pentru cei ce le-au săvârșit. Vor fi vizați nu numai ofițerii

operativi care au obținut astfel de informații, ci și reprezentanții comisiilor de control parlamentar sau orice altă persoană sau instituție care intră în posesia unor astfel de informații pentru a le exploata neconstituțional. Și nu în ultimul rând, o *transparență reală ar mai însemna și responsabilități sporite din partea factorilor de decizie ai statului, singurii de altfel îndrituiți să facă aprecieri asupra valorii produselor de intelligence și să ia măsuri în consecință.*

Consiliul Național pentru Studierea Arhivei Securității își poate spori credibilitatea, la fel și membrii săi, numai în măsura în care o astfel de instituție devine mai discretă. Pare mai firească opțiunea pentru normalitate și renunțarea la senzational. În felul acesta s-ar putea preveni declarațiile publice emoționale ori hazardate și aceasta pentru că studiul temeinic al dosarelor de securitate poate oferi oricând surprize, chiar și atunci când, unde și la cine nu te aștepti.

Și nu în ultimul rând, ar fi bine să se renunțe la linșajul politico-mediatic prin această dosariadă, care pe zi ce trece capătă tot mai mult accente ce ne readuc în memorie nefericita perioadă a McCarthyismului. O dată cu integrarea în Uniunea Europeană, oamenii noștri politici ar trebui să înțeleagă că pentru a-și spori credibilitatea în fața electoratului au la dispoziție suficiente argumente ce țin de programe, realizări concrete ori aspirații realiste, decât să mai apeleze la acest instrument, primitiv de altfel, al dosarului prăfuit din fosta arhivă a Securității. Îți poți învinge mai ușor un adversar politic dacă îi arăți unde, când și cum a greșit sau ce promisiuni nu și-a onorat față de electoratul care l-a ales pentru că a crezut în el, decât să-l faci securist. Nu de alta, dar de securiști în adevăratul înțeles al cuvântului, regimul democratic are nevoie, fără îndoială, mai ales acum când contextul internațional acumulează tensiuni ce pot scăpa de sub control și riscă să arunce lumea în haos.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

**RESORTURI ABSCONSE ALE BINOMULUI
SECURITATE – CNSAS**

Numeroase analize simple și simplificatorii asupra acestui binom au condus la conturarea unor imagini standard, a unor tipare propagandistice care prin repetare persistentă au dobândit o arie de răspândire destul de largă în mentalul colectiv. Conform acestor modele, Securitatea a fost și este considerată un instrument de care conducătorii politici ai țării s-au folosit pentru a se amesteca în viața oamenilor, dirijându-i pe un curs care nu ținea cont de eventualele lor opțiuni individuale; de aceea ea trebuia să fie blamată, hulită, dezavuată. În al doilea rând, CNSAS a fost și este prezentat drept o instituție de asanare morală, menită să înlăture dărâmăturile produse prin prăbușirea vechiului sistem, să curețe terenul pentru construirea unei noi societăți.

Evident, ambele aceste imagini sunt departe de a fi corecte.

Și într-un caz, și în celălalt, lucrurile sunt mult, mult mai complexe.

De aproape 23 de ani, de când a fost desființat Departamentul Securității Statului, tot încercăm să înțelegem care a fost rolul acestei instituții în structura statală, încercăm să ne apropiem de adevăr. De 13 ani, de când a fost înființat CNSAS, tot luăm act de alunecarea sa către alte scopuri decât cele prezentate triumfalist de propagandă.

Urmărind obiectivul drag tuturor, adevărul, voi prezenta câteva considerații referitoare la binomul din titlu, bazându-mă în bună măsură pe experiențe personale nemijlocite.

Schimbarea unui sistem vetust cu unul acceptat de populație ar fi trebuit să înceapă cu începutul, adică cu schimbarea politicianilor. Am constatat cu surprindere, în zilele și nopțile fierbinți ale lui decembrie 1989, cum persoane din liniile 2, 3 sau 4 ale nomenclaturii de partid acaparau puterea și, simultan, ele se puneau la adăpost dirijând împotriva Securității revolta, mânia, ura populației. Prin manevre abile de manipulare a maselor, s-a conturat în acest fel un curent de atacare a brațului și nu a capului.

Ca inginer, ca un om obișnuit cu rigoarea, cu exactitatea, cu precizia, am fost surprins să constat că se dizolva sistemul de protecție a activității economice și sociale din țară. Când s-a pus problema desființării Departamentului Securității Statului am îndrăznit să întreb: „Și în locul lui ce punem?” Nimeni nu s-a obosit cu un răspuns, ceea ce m-a făcut să cred că

unele lucruri fuseseră deja hotărâte, cu mult timp în urmă. Autorii măsurii de desființare a Securității și de deschidere a frontierelor țării au fost Silviu Brucan, Nicolae Militaru și Petre Roman. Măsura a fost salutăată de disidenții Doina Cornea, Ana Blandiana, Andrei Pleșu, probabil în necunoștință de cauză.

Consider că aceste măsuri au avut în principal rolul de a împiedica lămurirea multelor probleme tulburi care frământau atunci societatea, inclusiv prin aceea că au facilitat ieșirea sau intrarea în țară a anumitor persoane, dar nu exclud faptul că, totodată, datorită lor au putut fi scoase din țară bunuri de patrimoniu, valori, probe materiale ale anumitor acțiuni.

Ca simplu observator, apreciez că acțiunea de anatemizare a Securității s-a clădit pe o bază reală. Dimensiunea până la care a fost umflată această acțiune, a fost însă, evident, exagerată. Cetățeanul de rând era convins că Securitatea este cea care îi refuză dreptul de a călători peste hotare, făcându-l să se simtă încorsetat, legat de glie. Cetățeanul de rând era convins că nu este treaba Securității să se amestece, prin avizul său, în acordarea sau neacordarea unei banale promovări profesionale. Dar de aici și până la lozinca perversă „Securiști – teroriști” este însă o cale lungă.

Cu certitudine, anatemizarea s-a produs și din cauze mai ascunse, neaccesibile marelui public. Securitatea română se număra printre cele mai bune structuri de profil, serviciile de spionaj sau de contraspionaj ale altor țări având multe polițe de plătit ofițerilor ei.

Percepția publică asupra Securității dinainte de 1989 ar fi fost poate alta, în măsura în care conducătorii instituției ar fi putut sau ar fi știut cum să evite implicarea factorului politic dincolo de orientarea generală a activității lor, ajungându-se la amestec direct făcut sub deviza dreptului de control al partidului atotputernic. De acest amestec, în ultimele două decenii, foștii activiști comuniști de frunte se dezic cu abilitate, iar șefii Securității, care ar fi putut să le dea un răspuns, au preferat să tacă.

Un fost ofițer de Securitate mi-a relatat despre un joc operativ la scară mare, în care instituția sa a fost pe post de dublu perdant. Iată, în esență, spusele sale:

Țările occidentale, prin serviciile lor de informații, au stăvilit posibilul aflax de imigranți, care le-ar fi destabilizat piața forței de muncă și ar fi pus sub presiune sistemul de asigurări sociale, inducând la conducătorii țării noastre ideea cotelor numerice anuale, ideea compensării cheltuielilor făcute pentru pregătirea cadrelor calificate etc. Se găsisse și o explicație teoretică: România nu poate acorda ajutor țărilor dezvoltate furnizându-le mână de lucru calificată,

pentru a cărei pregătire ea, România, o țară socialistă în curs de dezvoltare, cheltuiuse o parte din venitul său național.

Aplicarea opreliștilor privind emigrarea revenea Securității, care și-a atras astfel o mare doză de antipatie. Aceasta este prima pierdere. Cea de a doua este aceea că instituția avea să fie mai târziu blamată exact pentru aplicarea temelor induse de serviciile occidentale.

Spre comparație putem să ne amintim exemplul Cubei, care atunci când a permis plecarea unei largi categorii de persoane a fost rugată de SUA să oprească fluxul emigraționist.

Pentru a nu se crede că expun asemenea idei acum, când campania anti-Securitate înregistrează un reflux, țin să aduc în discuție un detaliu cu caracter personal: În februarie 1990 am plecat la sora mea, la Munchen. Sosisem în Germania doar de două zile, când am fost solicitat de Europa Liberă să acord un interviu. M-am întâlnit la sediul postului cu domnul Max Bănuș, care mi-a cerut să discutăm pe tema „Securitatea română – atrocități comise, necesitatea desființării”.

Am prezentat atunci ideea că protecția informativă a României trebuie totuși asigurată, că este necesar să fie înființată o instituție capabilă să facă aceasta, că în acest scop trebuie utilizați profesioniștii din unitățile destructurate în decembrie 1989, trebuie folosiți acei specialiști neimplicați în ceea ce se numește azi „poliție politică”.

Cât despre „atrocități”, am menționat că acestea s-au întâmplat în perioada luptei pentru putere și în perioada cât instituția era sub controlul sovietic. Am vorbit în cunoștință de cauză, tata fiind deținut politic, la Canal, în perioada 1952-1954.

A urmat o nouă discuție, mai elaborată, pe aceeași temă cu domnul Nicolae Stroescu-Stănișoară, după care, într-o întrevedere protocolară, directorul postului, domnul Gilette, m-a informat că interviul s-a bucurat de apreciere, fiind transmis pe post.

La înapoierea în țară am fost convocat la domnul Ion Iliescu, care m-a felicitat și mi-a propus să mă ocup de reînființarea unui serviciu român de informații...

Acum câteva cuvinte despre CNSAS.

Îndeosebi în ultima perioadă, cetățeanul obișnuit a dobândit o percepție mai clară asupra caracteristicilor acestei instituții care în loc să reprezinte un for de asanare morală a societății a devenit un instrument al luptei politice. Implicarea CNSAS, prin avizele sale, în tot felul de activități legate de

promovări, numiri, alegeri etc. face ca această structură să semene cu o componentă a fostei Securități. Tocmai de aceea menționam anumite „raporturi absconse” între cele două instituții. Raporturi intuite de altfel de mass-media, care nu o singură dată s-a referit la CNSAS ca la „noua poliție politică”.

În vechiul regim, Securitatea era pusă să verifice ca nu cumva pe drumul spre „înalta societate” a nomenclaturii comuniste să se strecoare vreun neavenit. Ce face astăzi CNSAS? Ce diferență de fond există între avizul de Securitate și avizul CNSAS?

În vechiul regim Securitatea se amesteca în viețile oamenilor, făcând acest lucru, nu o singură dată, cu brutalitate. Ce face astăzi CNSAS? I-ați văzut pe bătrânii actori, oameni de știință, scriitori plimbați prin fața camerelor de luat vederi și prezentați drept „turnători”? Nu le lipsea decât placarda atârnată de gât cu care să fie purtați pe drumul calvarului, așa cum se proceda cu speculanții sau sabotorii în anii luptei pentru instaurarea comunismului.

Mai este un aspect pe care trebuie să îl menționez. În vechiul regim, Securitatea nu avea voie să se atingă, prin verificări sau alte asemenea, de nomenclatura de partid. Observăm că acțiunile CNSAS nu s-au repercutat decât rareori asupra persoanelor cu funcții de conducere, ci au vizat mai ales cetățeni de rând care, într-un fel sau altul, au ajutat structurile de siguranță națională, spre exemplu, să îi identifice pe acei străini care desfășurau activități neortodoxe în România.

CNSAS a fost înființat târziu. În mod normal ar fi trebuit ca în urma revoluției din 1989 să se fi creat o structură conform punctului 8 al Proclamației de la Timișoara, care cerea ca foștii demnitari comuniști să nu poată participa la viața politică vreme de cinci ani.

Pentru a conchide: încă de la înființarea sa în 1999, CNSAS a căpătat caracter de instrument de retorsiune politică. Activitatea instituției ar trebui regândită, accentul trecând pe cercetarea istorică, pe publicarea de lucrări privind trecutul nostru recent, folosindu-se astfel judicios cercetătorii, istoricii care activează acolo.

Mihai Montanu

**IMPACTUL DECONSPIRĂRII FOȘTILOR COLABORATORI ASUPRA
ACTIVITĂȚII SERVICIILOR SPECIALE**

România este singura țară ex-comunistă europeană care poartă prin Justiție mii de cadre de informații și persoane care au sprijinit activitatea de informații în cadrul îndatoririlor vizând realizarea securității naționale, pentru a se „constata” că, chipurile, prin activitățile informativ-operative desfășurate, aceștia au încălcat drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Pătrunși de „fiorul sfânt al luptei pentru adevăr”, câțiva lideri politici și, alături de ei, unii formatori de opinie îi tot îndeamnă pe oameni să se înregistreze în lupta pentru a-i afla pe cei care „*au colaborat cu Securitatea*”. Uimește ușurința cu care apar unii pe micul ecran și debitează neadevăruri flagrante, cu pretenția că sunt deținători ai monopolului în materie, deși pledoaria lor este găunoasă, lipsită cu desăvârșire de argumente. Faptul că presa este inundată cu asemenea falsificări, că susținerile sunt aproape identice, creează impresia că totul pornește de la un centru coordonator.

După 22 de ani de „căutări febrile ale adevărului”, de „*asanări morale*”, de „*spulberare a minciunilor*” și alte asemenea, era de așteptat ca aceia care prezintă secvențe ale istoriei noastre prin presă, radio, televiziune, cinematografie, să fie ei înșiși scrupuloși cu adevărul, îndreptând erorile produse. Se vede însă treaba că acești trâmbițași ai „*adevărului*” trunchiat sunt cei care au suflat și suflă într-un instrument doar pentru a atrage atenția asupra spectacolului. Ei se găseau și se găsesc pe vechea poziție, convinși că metoda este eficientă, că ea îi menține în atenția publicului, conferindu-le un statut de luptători și patrioți, într-un context în care competența și deontologia nu mai au nici o valoare; tupeul, lingușirea, poza de luptător pentru dreptate și adevăr, acestea sunt instrumentele care aduc satisfacții și beneficii celor care le folosesc. Hiperbolizarea preocupărilor Securității – milioane de urmăriți și alte milioane de urmăritori – este menită a indica așa-zisa teroare care ar fi stăpânit societatea românească. „*Asanarea morală prin accesul la dosarele Securității și publicarea listei informatorilor*” este prezentată drept un panaceu pentru readucerea liniștii și a concordiei între românii de toate etniile, de toate concepțiile politice, de toate profesiile și gradele de pregătire culturală. Într-o adevărată întrecere socialistă, ba un ONG, ba o asociație civică vin cu propria listă de persoane suspecte, care trebuie trecute prin sita deasă a verificărilor CNSAS.

Care sunt etapele acestui proces? În primul rând, crearea unui „diavol” care să fie nu doar suficient de negru pentru a-i speria pe toți cei slabi de înger, ci și suficient de convingător pentru cei fără opinii personale ferme, pentru cei obișnuiți a fi conduși, pentru cei care așteaptă să li se spună ce să facă și ce să nu facă, în cine să creadă și în cine să nu creadă. Urmează apoi mobilizarea mijloacelor de propagandă în răspândirea acestei imagini. După aceasta începe vânătoarea celor ce nu au respins „diavolul”, demascarea și condamnarea lor publică, eventual după ce sunt aduși în situația de a-și face un autorechizitoriu cât mai virulent cu putință. Totul se încheie cu înlăturarea acestor persoane de pe pozițiile deținute.

În cazul de față, „diavolul” zugrăvit în cele mai negre culori cu putință îl reprezintă Securitatea și colaboratorii ei. Cei ce se întrec în crearea acestui tablou cu autor colectiv se adresează laturii afective și nu celei logice a spiritului omenesc. Pentru ei, pentru comentatorii năimiți care se autointitulează „istorici”, „analști politici”, „senior editori”, cuvântul specialiștilor de marcă, al cercetătorilor, al oamenilor de știință trece parcă neobservat. Studiile fundamentale, bazate pe documente, ale unor cercetători eminenți ai fenomenului precum Alex Mihai Stoenescu, Cristian Troncotă, Mihai Pelin și mulți, mulți alții nu au ajuns, se pare, sub ochii lor. Ce contează, pentru ei, logica? Ce contează, pentru ei, că se măsoară cu un dublu etalon?

Foarte pe scurt, una-două fraze despre fiecare dintre cele două aspecte menționate mai sus. Nu doar logica, dar și istoria însăși ne arată că instituția Securității acționa pe baza unor legi și sub controlul autorității de partid. Erau acele legi strâmbe? Tot ce se poate. Dar de ce nu sunt trași la răspundere cei care au făcut acele legi? De ce nu sunt trași la răspundere procurorii care acuzau pe baza acelor legi, judecătorii care împărțeau dreptatea pe baza acelor legi? Și aceasta pentru a nu cita decât un singur domeniu.

Despre dublul etalon ce s-ar putea spune? Crede cu sinceritate vreunul dintre cei care astăzi perorează sforăitor împotriva colaboratorilor Securității (denumiți uneori peiorativ *colaborationiști*, pentru a trimite prin asociere involuntară la cei care, în Franța, fuseseră alături de ocupantul german în timpul celui de-al doilea război mondial), crede vreunul dintre cei care protestează împotriva „turnătorilor”, crede la urma urmei cineva din țara aceasta că serviciile de informații din SUA, din Franța, Germania, Italia sau din orice altă țară nu folosesc agentura? De ce ei au voie și noi nu?

Tragedii majore, precum aceea de la 11 septembrie 2001 de la New York, precum aceea de la Beslan sau de la Teatrul de estradă din Moscova

arată proporțiile dezastrelor care se pot produce atunci când medii ostile statului nu sunt acoperite informativ, când acțiunile lor nu sunt prevenite.

Și apropo de agentură, este oare corect să ne revoltăm împotriva celor care au informat la Securitate, dar să îi laudăm, să îi decorăm pe cei care au fost agenții unor servicii de informații străine? Ei nu sunt „turnători”? Este nobil să informezi, împotriva țării tale și a conaționalilor tăi, la KGB sau la CIA, dar este josnic să informezi autoritățile propriului tău stat ?

Nu pot să nu mă întreb: ce ne facem cu mizeria stârnită de această bălăcăreală națională? O trecem pur și simplu la pagube colaterale?

Este suficient să menționăm un singur aspect. Cel mai grav prejudiciu, pe termen lung, este adus siguranței naționale, prin distrugerea conceptului de rețea informativă, arma de bază a instituțiilor informativ-contrainformative din toată lumea, arma de bază a instituțiilor cu atribuții în apărarea valorilor fundamentale ale poporului și statului român: integritatea teritorială, unitatea statală, funcționarea normală a instituțiilor democratice, cultura, tradițiile, limba. Rețeaua informativă a Securității nu trebuie tratată în bloc, dar mai ales, nu trebuie tratată după interesele personale ale unor politicieni. Ura, răzbunarea, defularea nu-și au locul într-o chestiune de cea mai mare importanță pentru viitorul României.

Siguranța națională nu poate fi apărată doar cu intenții bune – se zice că și drumul spre Iad este pavat cu cele mai bune intenții –, ci și cu fapte corespunzătoare. După 1989 mulți oameni au refuzat să mai colaboreze cu actualele servicii de informații ale țării. Martori la campania ostilă desfășurată împotriva foștilor colaboratori, mulți vor refuza, probabil, și de aici înainte să sprijine serviciile de informații. Lipsite de un asemenea sprijin, acestea vor slăbi și mai mult. Se gândesc oare politicienii noștri că cineva ar putea dori tocmai acest lucru? Se gândesc ei și la posibilitatea ca în viitor să se contureze o amenințare majoră la adresa țării noastre? Și dacă se întâmplă așa ceva, cine trebuie să o prevină? Serviciile noastre de informații timorate, cetățenii care nu mai vor să aibă de-a face cu ele? O întrebare simplă: Dacă, prin absurd, în perioada următoare se va produce un atac major la adresa siguranței naționale, politicienii angrenați în acest joc periculos, nu vor avea nici o vină?

În mod explicit, România privește către Statele Unite cu admirație, ca la un simbol, ca la un model demn de a fi urmat.

Dacă s-ar face publice aceste norme ale modelului american, am înțelege, poate, mai corect lumea în care trăim.

Deconspirarea ofițerilor de Securitate și a colaboratorilor lor este o perdeă de fum menită să abată atenția publicului de la afacerile grave derulate

împotriva interesului național, este un mijloc de șantaj împotriva anumitor persoane angrenate în lupta politică și, mai grav, este un mijloc pentru vulnerabilizarea instituțiilor de securitate ale statului.

De aceea, adresez o întrebare comisiilor de apărare și ordine publică ale Parlamentului: *Cum este calificată, din punct de vedere juridic, în SUA, deconspirarea unui ofițer sau a unui colaborator al CIA și care este pedeapsa prevăzută de legile americane pentru aceasta?*

Și pentru a sprijini aflarea unui răspuns, reamintesc câteva elemente ale unui scandal public izbucnit în 2003 și ale cărui ecouri nu s-au stins nici acum.

Joseph C. Wilson IV era un fost înalt funcționar al statului american, el ridicându-se, de-a lungul timpului, până la poziții deosebite: adjunct al ambadorului la Bagdad, ambador în Gabon, consilier politic al comandantului suprem al forțelor armate americane în Europa și asistent special al președintelui Clinton. După ce s-a retras în domeniul privat, el a publicat în „*New York Times*” un articol critic la adresa Administrației Bush, demontând unul dintre argumentele principale pentru declanșarea războiului în Irak: existența armelor nucleare.

Imediat după apariția articolului, același ziar a dezvăluit că Valerie Plame, soția lui Wilson, era în realitate ofițer acoperit al CIA, expert în armament de distrugere în masă. CIA a sesizat Departamentul de Justiție, care a dispus demararea unei anchete.

Conflictul a escaladat, Joseph C. Wilson acuzând înalți funcționari de la Casa Albă că au lăsat să se scurgă această informație la presă pentru a se răzbuna pe unul dintre criticii Administrației Bush și pentru a-i descuraja pe toți aceia care s-ar fi gândit, eventual, să-i urmeze exemplul. O altă publicație a venit cu o precizare și mai periculoasă: Valerie Plame era „NOC”, adică ofițer cu acoperire neoficială (*Non-Official Cover*). Ea trecea drept specialist în energetică, lucrând într-o companie privată, ceea ce îi oferea o acoperire excelentă pentru obținerea de informații privind domeniul în care lucra: armamentul de distrugere în masă.

Dezbaterile au ridicat o problemă de fond: obligația jurnaliștilor de a păstra confidențialitatea asupra surselor lor. Unii au apreciat că ziariștii nu trebuie să îi apere pe oficialii guvernamentali care au comis o gravă infracțiune, folosind presa într-o reglare de conturi. Alții au susținut că, indiferent de circumstanțe, confidențialitatea surselor nu este negociabilă. Justiția i-a obligat pe jurnaliști să colaboreze cu anchetatorii. Din volumul uriaș de materiale scrise pe această temă alegem un singur fragment:

“This is not only a possible breach of national security; it is a potential violation of law. Under the Intelligence Identities Protection Act of 1982, it is a crime for anyone who has access to classified information to disclose intentionally information identifying a covert agent” (Aceasta nu este doar o posibilă lezare a securității naționale; este o potențială încălcare a legii. În conformitate cu Legea privind protecția identităților în activitatea de informații din 1982, constituie infracțiune fapta persoanei care are acces la informații clasificate și dezvăluie intenționat informații de natură să ducă la identificarea unui agent acoperit).

A se lua notă: **Deconspirarea unui ofițer acoperit sau a unui colaborator constituie, în Statele Unite, o infracțiune de nivel federal.** Și la noi, confidențialitatea surselor și apărarea identității ofițerilor de informații nu este negociabilă, iar subiectul trebuie scos în afara jocului politic. Problema trebuie tratată ca o gravă încălcare a legii, de natură să afecteze securitatea statului român.

Se pune însă întrebarea dacă există voința politică din partea membrilor Comisiilor permanente din Parlamentul României abilitate asupra controlului activității autorităților informative și de protecție, de a iniția și susține adoptarea unei legi care să asigure o protecție juridică adecvată tuturor elementelor operaționale de tip „HUMINT”, iar o eventuală deconspirare a acestora, indiferent de situație, să fie incriminată cu asprime, similar legislației americane.

O asemenea măsură ar fi de natură să-i descurajeze pe toți cei care s-ar gândi să inițieze asemenea acțiuni. Dacă prin modernizarea României înțelegem creșterea semnificativă a nivelului de trai pentru românul obișnuit și o altă atitudine a statului față de nevoile cetățeanului, atunci această modernizare nu va fi posibilă fără modernizarea sistemului de securitate națională. Politica de securitate națională sau, mai scurt, securitatea națională este cea mai importantă dintre politicile unei țări. Eșecurile într-un astfel de domeniu sunt de neacceptat și, odată produse, ele pot fi incluse în aria falimentului politic. Acestea pot evolua de la deteriorarea gravă a calității vieții cetățeanului până la pierderea independenței, pierderea de teritorii sau chiar, în extremis, dispariția ca țară. Istoria nu prea îndepărtată a oferit, chiar în geografia apropiată, exemple concrete și dure cu privire la consecințele pe care le poate avea eșecul politicilor de securitate ale unei țări. Mai mult, aceeași istorie recentă a demonstrat că România dispune de resursele necesare continuării politicilor inițiate în materia propriei securități naționale.

Colonel (r) Liviu Găitan

LUPTA ÎMPOTRIVA OFIȚERILOR DE INFORMAȚII ROMÂNI CONTINUĂ PRIN CNSAS

O tânără care are exact vârsta SRI, care citește fiecare număr al revistei „Vitralii – Lumini și umbre” pe site-ul nostru, ni s-a adresat solicitând permisiunea să-și prezinte gândurile, opiniile în legătură cu preocupările pe care le avem. Evelyne Ștefani este studentă în anul III la „Business Administration”. Știe despre activitatea de informații doar atât cât i-au oferit numeroasele lecturi în legătură cu acest domeniu care o fascinează, dar ea simte ca un bun român, ceea ce conferă scrisului ei o savoare aparte.

Întrucât nu ne este indiferent ce cred alții despre noi, mai ales ce cred studenții, tinerii în general, publicăm acest articol și așteptăm și alte materiale ale ei sau ale colegilor ei.

Paul Carpen

Observ din mijloacele de informare că împotriva ofițerilor din fostele structuri de apărare ale României, care acum sunt în rezervă sau în retragere, se duce un permanent „război tăcut”. Nici cei care, din păcate, nu se mai află printre noi nu sunt iertați. Și ei sunt „deconspirați”.

Direct sau prin atmosfera creată, atacurile împotriva celor care au fost în structurile de informații se răsfrâng și asupra celor care sunt acolo astăzi, asupra ofițerilor activi.

Acest război fără tranșee și imperceptibil multora nu a început numai dintr-o dorință de răzbunare a celor care cândva au avut de-a face cu SSI-ul sau cu Securitatea. Devotamentul față de România al ofițerilor de informații nu este bine văzut de către cei care aspiră să facă ce vor ei cu legile, cu arhivele ce conțin informații clasificate, cu tot ce este vital pentru statul român: apărare, economie, resursele naturale. Inclusiv istoria încearcă să ne-o falsifice, dând la o parte cărțile care reflectă adevărul și promovând cărțile scrise de *servitorii* lor.

În anul 1989, Securitatea a fost desființată pentru că acolo se concentrase prea mult patriotism. Și au făcut aceasta cei care se (auto)intitulasera „salvatori ai țării”. Ei au lăsat România pentru o bună perioadă de timp fără nici un fel de apărare informativă!

Acești „salvatori” pot fi întâlniți și astăzi printre cei care luptă neobosiți împotriva ofițerilor de informații, a „securiștilor”, cum îi numesc ei pentru a-și exprima disprețul.

Mai mult decât atât, pentru a-i putea denigra fără rețineri pe ofițerii de informații și munca lor, au creat o bază, aparent legală, prin Legea nr. 187/1999, care a înființat instrumentul politic numit Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității - CNSAS.

CNSAS a funcționat timp de nouă ani în baza unei legi (nr. 187/1999) care, prin Decizia nr. 51/31.01.2008 a Curții Constituționale, a fost abolită ca fiind neconstituțională pe motiv că **„instituia premisele unei răspunderi morale și juridice colective, fără existența unei fapte infamante și fără vinovăție, încălcând astfel prevederile art. 1 și 3 ale Constituției și principiul prezumției de onestitate”**.

Ca și cum ar fi trebuit executate dispozițiile unei instanțe supreme, în locul legii abolite a fost imediat pusă OUG nr. 24/2008, readucându-se la viață CNSAS. Această Ordonanță fixează niște jaloane istorice total eronate, vorbind despre „perioada comunistă cuprinsă între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989” și antedatând cu trei ani crearea Securității. La fel de eronată este și aprecierea că în acea perioadă s-a exercitat „o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților lor fundamentale”.

Scopul acestui CNSAS este acela de a pune la dispoziția întregii societății (**implicit la dispoziția străinilor**) toate materialele întocmite de ofițerii fostei Securități până la data de 22 decembrie 1989. Practic, tot ce a reprezentat document secret, din vremea SSI-ului, până în anul 1989, acum *„trebuia”* scos la iveală!

Istoria ne descoperă un lucru interesant, cum că după răsturnările politice, în mod automat își fac apariția, parcă din neant, persoane sau comisii cu iz de CNSAS care caută să intre în posesia arhivelor serviciilor secrete. Așa s-au petrecut lucrurile atât după asasinarea lui Mihail Moruzov, cât și după arestarea lui Eugen Cristescu.

Cadrul legislativ a fost de la bun început astfel creat încât să fie prielnic desfășurării acțiunilor CNSAS. Spre exemplu, Legea nr. 293 validată în 2008, lege pro-CNSAS, în mod intenționat îi asociază pe ofițerii fostei Securități cu mediul politic din aceea vreme - comunismul. Această asociere intenționată, între comunism și securitate, a avut totodată loc și din cauza anumitor presiuni externe. Doar așa ar putea fi explicate și anomalii politice, ca de exemplu: col.Trosca, șeful de Stat Major al USLA, care în timpul revoluției a fost asasinat din ordinul generalului trădător Militaru, a fost depusat de drepturile ce îi reveneau ca erou

și martir al revoluției, în vreme ce binecunoscutul trădător Pacepa a fost reabilitat în iunie 1999, acordându-i-se merite și compensații.

Manipularea românilor împotriva fostei Securități, practică cu oarecare succes de 22 de ani, permite apariția acestui soi de situații anormale.

Un exemplu al contextului legislativ anormal în care ne aflăm este Legea nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate. Această lege contrazice acțiunile CNSAS din primii săi ani de activitate:

Art. 7. (1) Persoanele care vor avea acces la informații clasificate secrete de stat vor fi verificate, în prealabil, cu privire la onestitatea și profesionalismul lor, referitoare la utilizarea acestor informații. Oare membrii CNSAS au fost verificați cu privire la onestitatea și profesionalismul lor în ceea ce privește utilizarea acestor informații?

Art. 15. (b) informații clasificate – informațiile, datele, documentele de interes pentru securitatea națională, care, datorită nivelurilor de importanță și consecințelor care s-ar produce ca urmare a dezvăluirii sau diseminării neautorizate, **trebuie să fie protejate**; (d) **informații secrete de stat** – informațiile care privesc securitatea națională, prin a căror divulgare se pot prejudicia siguranța națională și apărarea țării;

CNSAS nu protejează, ci divulgă documentele secrete din arhivele pe care le deține, documente pe care se specifică foarte clar: **Strict Secret/ Strict Secret de importanță deosebită**. Unele dintre acestea se află postate pe site-ul CNSAS, la îndemâna oricui. Iată doar câteva din numeroasele exemple:

STRICT SECRET, anul 1987: Instrucțiuni privind organizarea și desfășurarea activității informativ-operative a organelor de securitate.

STRICT SECRET DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ, anul 1954: Directiva referitoare la cenzura secretă a corespondenței.

Din acest ultim document un paragraf atrage în mod aparte atenția: „Divulgarea Secretului de Stat se face în mod conștient de către trădătorii de patrie și în mod inconștient de către flecari și lăudăroși”.

Periodicul „Securitatea”, care a apărut între anii 1968 și 1986, conține în primul său număr afirmații ale general-locotenentului, de atunci, Nicolae Doicaru, demne de un adevărat vizionar al muncii de informații:

„Este cunoscut interesul elementelor dușmănoase din interior și al serviciilor de spionaj de a intra în posesia acestor documente, precum și

prejudiciile ce pot fi aduse activității noastre în cazul când ele ar reuși să facă acest lucru.

Să nu uităm nici un moment că ne aflăm în luptă permanentă cu dușmanul intern și extern, că acesta nu a încetat și nu va înceta să acționeze împotriva statului”.

Mai sunt și alte contradicții între acțiunile CNSAS și prevederile legale privind protecția informațiilor clasificate: **Art.16. Protecția informațiilor secrete de stat este o obligație ce revine persoanelor autorizate care le emit, le gestionează sau care intră în posesia acestora.** Cu toate că CNSAS a intrat în posesia arhivelor și le gestionează, scopul acestei instituții pare a fi mai degrabă acela de a dezvălui informații secrete și nicidecum de a le proteja, așa cum prevede legea!

Pe site-ul CNSAS, se spune: *„Cercetătorii acreditați au obligația să respecte și să ocrotească viața intimă, familială și privată a persoanelor menționate în documentele consultate,(...) și să anunțe persoanele aflate în viață despre intenția lor de a le studia dosarele de Securitate.”.*

Este respectată viața privată a persoanelor menționate în acele documente de către CNSAS, care **divulgă** aceste informații? Ați auzit de cineva interesat de arhive să meargă la colonelul (r) „X” și să îi spună că o să îi studieze dosarul în zilele următoare?

Interesant este că, în 30 martie 2011, *Jurnalul Național* a dat publicității mai multe informații provenite dintr-o telegramă ce data din anul 2007, și care a fost scoasă la iveală de către controversatul Wikileaks¹. Telegrama, clasificată de Mark Taplin, adjunct al șefului misiunii diplomatice a SUA la București, era legată de legea lustrației în România și rolul CNSAS. Un subcapitol al telegramei era intitulat *„Un stat curat înainte de aderarea la UE”* (?!?), trădând un eventual deziderat ca România să nu mai aibă documente clasificate... Prin urmare, președintele Traian Băsescu a ordonat în anul 2006 Consiliului Suprem de Apărare al Țării ca *toate arhivele să fie predate CNSAS înainte de aderarea la UE*. Niciodată mulțumiți, unii dintre membrii CNSAS au afirmat față de oficialii americani că serviciile secrete *„nu cooperează pe deplin în procesul lustrației, ascunzându-i pe unii dintre cei mai răi infractori ai Securității”.*

¹ Cf. Adrian Mogoș: *Trei oficiali CNSAS au anunțat Ambasada SUA că au fost distruse 1.000 dosare, Jurnalul Național*, 30.03.2011

În revista „Cultura”, Ilarion Țiu a publicat un material voluminos cu privire la membrii CNSAS, la interesele lor meschine, la divergențele dintre ei. Iată câteva pasaje edificatoare:

- „Numirea Colegiului CNSAS începuse încă din mai 1999, când deputații au decis ca acest „for” să fie desemnat pe criterii politice, partidele numindu-și „favoriții” în funcție de ponderea parlamentară.(...)”
- În toamna anului 2000, Mircea Dinescu s-a implicat în campania electorală la prezidențiale a lui Teodor Stolojan, încălcând flagrant legea care interzicea membrilor CNSAS să participe la acțiuni politice. El a susținut că nu-l interesează ce scrie în lege. (...)”
- Încă de la început au urmărit să-și «rezolve» interesele de partid sau de «grup cultural-intelectual»(...)”
- În anul 2003, raportul subcomisiei parlamentare releva faptul că „**fiecare membru al Colegiului are cabinet foarte bine și modern dotat și utilat, încadrat cu secretar și șofer, autoturism modern la dispoziție, 300 de litri de benzină lunar, trei telefoane mobile și salarizare cu indemnizația de secretar de Stat, iar pentru președintele Colegiului CNSAS, de ministru.**(...) Conform regulamentelor interioare, membrii Colegiului aveau obligația să participe la două ședințe pe săptămână(...)Însă **absențele s-au ținut lanț, mai ales în perioadele de „criză”, și nimeni n-a fost sancționat pentru faptul că nu-și motiva lipsa de la locul de muncă.**”

Din ce se scrie despre CNSAS reiese că acesta reprezintă doar un instrument prin care se coordonează din umbră, acumularea și întreținerea urii poporului față de ofițerii de informații, declanșată prin sintagma *securiști-teroriști*, dar și prin așa-zisa: „*deconspirare a Securității*”. Consecințele asupra românilor ale acestei manipulări, indiscutabil negative, se răsfrâng *volens-nolens* și asupra actualelor structuri de informații.

Bineînțeles că în toată această *ecuație*, rolul suprem îl deține decidentul politic, care prin ajutorul pe care îl oferă, pentru a întreține și a mări puterea CNSAS, se face vinovat în mod clar și premeditat de tot ceea ce se întâmplă la ora actuală cu privire la arhivele secrete.

Ce părere au experții români despre divulgarea intenționată de informații prin intermediul CNSAS? Voi reda doar câteva citate:

- Președintele ACMRR-SRI, col.(r) Filip Teodorescu, afirma: *„Este posibil ca vreodată, peste ani, cineva să îndrăznească să elaboreze o istorie cinstită, corectă, a Contraspionajului românesc. Lucru care va deveni însă cu puțință doar atunci când arhivele secrete deținute azi de un grup partizan – CNSAS – vor fi puse la dispoziția unor istorici care să nu aibă alt stăpân decât ADEVĂRUL.”*
- Autorul cărții **"Nucleul - enigma spionajului românesc"**, Victor Niță, a scris: *„Dacă FMI a fost creat, pare-se, pentru a „asasina” independența economică a națiunilor, se pare că și acest CNSAS a fost creat pentru a „asasina” tot ce a avut România mai scump în materie de intelligence. Imaginați-vă că la ora actuală, oameni de calitate, cu o înaltă ținută morală, profesioniștii serviciilor secrete românești, sunt supuși unor presiuni constante, create de acest CNSAS, gândit și susținut de cei care au inventat și diversiunea „securiști-teroriști” din 1989. Acești diversioniști încă se bazează pe faptul că România, la nivelul cetățeanului, nu are suficientă cultură de securitate. Așa se face că încă mai au susținere și că încă mai pot manipula.”*
- Stelian Octavian Andronic, afirma în cartea sa *„36 de ani in serviciile secrete ale României”*: *„Nu ar fi rău ca aceia ce fac legile în România să cunoască mai bine și prevederile legale ale altor state în legătură cu serviciile secrete și **secretele de stat**, iar cei ce își permit să condamne in corpore aceste servicii să se mai gândească înainte de-a o face. Aceste acțiuni - unele inconștiente, altele comise cu bună știință și chiar coordonate din exterior - au avut, au și vor avea încă o bucată de vreme repercusiuni negative directe asupra forței și eficienței serviciilor în misiunea lor prioritară de-a apăra suveranitatea, independența și integritatea teritorială a țării noastre.”*

Pe lângă părerile experților români, este util să observăm și opiniile străinilor, să comparăm regulile și legile care protejează informațiile clasificate din SUA, spre exemplu, cu acțiunile și cu ceea ce promovează CNSAS-ul „românesc”. În acest sens, sunt de menționat părerile mai mult decât avizate ale unor experți pe probleme de informații și securitatea acestora: Abram Shulsky, membru al *National Strategy Information Center* și Gary Schmitt, expert pe probleme de securitate, autori ai lucrării *Silent Warfare (Războiul tăcut)* :

„Măsurile de securitate au ca obiectiv împiedicarea unui serviciu de informații advers fie să acceseze, fie să exploateze orice acces pe care îl poate avea la personal, la documente, comunicații sau operațiuni în vederea obținerii unor date importante; ele (măsurile) reprezintă zidul care protejează informațiile clasificate”.

De altfel, în legislația americană, se specifică foarte clar: documentele clasificate sunt declassificate automat după 25 de ani, **excepție** făcând acele documente care conțin: **informații cu privire la identitatea – confidențială - a unui ofițer, a unei surse, sau documente care dezvăluie informații cu caracter operativ**. Majoritatea documentelor clasificate din SUA, se încadrează la „*excepții*”, prin urmare, în urma unor ample revizuri, se stabilește cât și ce se poate declassifica. Oricum, în acestea nu se vor găsi informații despre oamenii serviciilor, pentru că **păstrarea anonimatului ofițerilor activi sau în rezervă, dar și a colaboratorilor acestora, este regula nr.1 în Statele Unite ale Americii!**

Acum, dacă comparăm legislația americană, care protejează aceste informații, cu ceea ce promovează CNSAS, și anume *deconspirarea ofițerilor și a colaboratorilor lor*, rezultă o diferență totală care scoate în evidență modul cum această instituție lucrează în defavoarea României, punând pe tarabă numele ofițerilor și al colaboratorilor lor, precum și documente clasificate, pe care, fără rețineri, le oferă publicului larg, implicit **străinilor**.

Din păcate, în România, un număr important de cetățeni, care nu au un nivel corespunzător de cultură de securitate, nu conștientizează aceste lucruri și, manipulați fiind, îi ajută, fără să își dea seama, pe adversarii României!

Acțiunile CNSAS au produs o teamă exagerată a cetățenilor față de serviciile de informații. Pe de o parte, cetățenii sunt timorați de acțiunile serviciilor noastre, așa cum le prezintă CNSAS, refuzând astfel vreo colaborare cu un serviciu românesc, de teamă că ar putea primi apelative de genul: turnători, sifonari etc, iar pe de altă parte, cei care conștientizează nevoia colaborării dintre cetățeni și servicii, nu o fac de teama CNSAS, care le-ar putea interpreta greșit motivația, prezentându-i într-o lumină proastă, așa cum a făcut-o deja, atât cu colaboratorii cât și cu ofițerii fostei Securități.

Prin acest curent creat în mințile și în atitudinea românilor, CNSAS încalcă flagrant art. 2, cap. 1, din Legea siguranței naționale nr. 51/1991, care

spune: „Cetățenii români, ca expresie a fidelității lor față de țară, au îndatorirea morală de a contribui la realizarea siguranței naționale.”

Mai poate oare un cetățean timorat, dezinformat și speriat să respecte această lege? Nicidecum.

Iată de ce apărarea informativă a României nu trebuie să fie o activitate restrânsă, executată numai de un număr de ofițeri de informații, ci o Strategie Națională în care trebuie să fie implicați și cetățenii. Însă pentru ca să poată fi implicat, cetățeanul trebuie să fie informat și educat contrainformativ.

Din toată această modestă prezentare privind rolul CNSAS, o întrebare legitimă se ridică: Oare cine va răspunde pentru abuzurile comise împotriva ofițerilor și colaboratorilor lor cărora li s-a garantat cândva, prin lege, păstrarea anonimatului? Mai pot avea, oare, actualii ofițeri sau colaboratori siguranța că, într-un viitor apropiat sau mai îndepărtat, nu vor avea și ei aceeași soartă?

Consider că ar fi momentul să îi răsplătim cum se cuvine pe acești mari și răbdători patrioți, ofițerii de calitate - veteranii - din structurile de informații ale României, care s-au sacrificat pentru țară! Și când spun să îi răsplătim, nu mă refer la o răsplată materială, care pentru ei s-a aflat permanent în plan secundar, ci în primul rând o recunoaștere corectă a faptelor lor, o răsplată morală, după care ei tânjesc...

EVELYNE - GABRIELLA ȘTEFANI

UN INSTRUMENT AL URII

Faptul că la finele celui de al doilea Război Mondial, prin înțelegerile dintre marile puteri, România a fost plasată în zona de influență sovietică a condus la impunerea unei ideologii în care lupta de clasă era considerată nu doar o componentă a vieții sociale, ci era ridicată la rangul de motor al dezvoltării, al evoluției societății. Acest concept a generat un altul: dușmanul de clasă. Dușmanul care era vinovat de toate suferințele poporului și care, de aceea, trebuia demascat oriunde s-ar fi ascuns, trebuia urât, trebuia ținut departe de construcția noii societăți, trebuia pedepsit.

CNSAS, CREATOR AL NOULUI „DUȘMAN DE CLASĂ”

După patru decenii și jumătate de la terminarea războiului, regimurile socialiste din Europa centrală și de răsărit s-au prăbușit. Consecințele schimbării au fost multe și profunde. Una dintre ele, este adevărat, aparent de mai mică importanță, a fost crearea unor instituții menite să ajute la înțelegerea istoriei din ultimii ani, prin studierea arhivelor create de serviciile secrete. Întemeiate în aproape toate țările foste socialiste, aceste instituții ființează sub denumiri nevinovate, cu tentă pseudo-științifică, anume de studiere și de administrare a unor arhive aparținând fostelor instituții din sistemul de protecție informativă a țării.

Indiferent de numele primite, de structura de personal, de importanța care li se acordă în angrenajul social general, similitudinile în ceea ce privește orientarea lor generală, obiectivele concrete urmărite etc. duc la concluzia greu de combătut că la originea lor a stat un prototip, un model, o sursă de inspirație comună.

Deci o analiză serioasă privind rolul CNSAS în societatea românească, privind consecințele pe care le au acțiunile sale trebuie să pornească de la constatarea unei realități și anume aceea că **mai toate țările foste socialiste au adoptat norme legale în acest domeniu.** Așa după cum am menționat, este cât se poate de evident faptul că aici nu este vorba despre o simplă contagiune, de o inspirație a unui legiuitor din normele deja elaborate de o altă țară, mai experimentată, mai avansată în adaptarea sistemului legislativ propriu la condiții social-politice noi.

Nu ne propunem să căutăm acum sursa de inspirație comună pentru această legislație și, intuind unde se află aceasta, nici nu vom solicita, deocamdată,

desființarea CNSAS. Considerăm că fiecare lucru trebuie să se întâmple la vremea sa. Ceea ce nu ne poate însă împiedica în demersul de a aduce, acum, în atenția opiniei publice unele malformații ale alcătuirii juridice, instituționale și propagandistice prezentată public drept sistem de asanare morală a societății. Vrând-nevrând, constatăm că **aceasta reînvie ideea că în societatea românească există un dușman comun care trebuie demascat, urât, izolat...**

Dar nu doar asemănări există între instituțiile create în fostele țări socialiste pentru studierea și administrarea arhivelor create de serviciile de informații, ci și deosebiri de substanță. Doar România și încă vreo două-trei țări mențin vie flacăra aplicării habotnice a modelului primordial. Celelalte state au acceptat, mai mult sau mai puțin formal, crearea instituțiilor respective, dar își urmăresc interesele naționale și acordă mai puțină importanță la tot ce nu se înscrie pe linia acestor interese. Și, ca un făcut (sau ca o dovadă de înțelepciune), în grupul lucrurilor de mai mică importanță ele înscriu și instituțiile de studiere a arhivelor aparținând fostelor organe de informații.

Am făcut referire la „dușmanul de clasă” care, în anii impunerii noii ideologii, trebuia să fie blamat, asupra căruia trebuia să se reverse toată ura socială (ură care era astfel împiedicată să își găsească alte ținte), dușmanul față de care trebuia să se manifeste cea mai mare vigilență pentru a nu-l lăsa să se strecoare în textura noii societăți curate, luminoase și drepte care tocmai se alcătua. Cine citește presa vremii, maldărele de literatură proletcultistă produse atunci, va găsi, cu certitudine, nenumărate exemple.

Istoria ne dovedește că întotdeauna liderii cățărați la putere se străduiesc să îi învețe pe supușii lor nu doar pe cine să iubească (în fruntea listei aflându-se propria lor persoană), ci și pe cine să urască. Iar unii dintre ei, ființe malefice, au practicat cu o adevărată artă crearea unor ținte false către care să se îndrepte nemulțumirile sociale. Intitulându-se adevărații deținători ai adevărului, ei și-au clădit eșafodaje teoretice, doctrine, instituții care să le susțină teoriile, au promovat modele umane. Și-au creat un cerc de apropiați fanatizați, pe care i-au asmuțit asupra țintelor alese de ei.

Cu mințile îmbătate de mirajul revelației unor adevăruri supreme, cu ochii ațintiți pe flăcări amăgitoare, cu urechile seduse de cântece de sirenă, oamenii nu mai gândesc normal, nu mai percep care sunt adevărații vinovați pentru situația lor grea, pentru jaful, împilarea, minciuna, crima din jurul lor.

Numai că vraja pe care reușesc să o creeze asemenea Îngeri ai Răului este sortită să nu dureze mult. Viața a dovedit un adevăr simplu, și anume că

instituțiile intoleranței (Inchiziția, *Ku-Klux-Klanul*, partidele totalitare etc.) dispar din istorie acoperite de rușine, de dispreț, de vinovăție față de umanitate.

Se poate oare afirma despre CNSAS, o instituție care este insistent prezentată drept mijloc de asanare morală a societății, drept sită care nu lasă să treacă gunoaiile, drept paznic al Raiului care va să vină și câte alte asemenea, că ar propaga discordia, ura?

Este necesară mai întâi o clarificare a termenilor. Ce înseamnă „a asana”? Dacă privim în DEX, vom găsi mai întâi sensul tehnic de „înlăturare a surplusului de ape dintr-o zonă” (asanăm mlaștinile pentru a combate paludismul) și apoi pe cel figurat de „a îmbunătăți”, „a redresa”. Cuvântul ar fi format după francezul „*assainir*”. Iar acesta din urmă, aflăm din Larousse, înseamnă „a însănătoși”, „a dezinfecța”.

Putem să ne întrebăm cum a îmbunătățit, a redresat, a însănătoșit CNSAS, prin activitatea sa, societatea românească? Sau mai direct, cum a fost ea dezinfecțată de CNSAS, care au fost agenții patogeni care trebuiau înlăturați?

Prin ce a devenit societatea românească mai curată, mai pură, mai sănătoasă după ce, la sesizarea „reclamantului” CNSAS o instanță judiciară a consfințit și Monitorul Oficial a făcut cunoscut tuturor că acum 30 sau 40 de ani marele actor X, sau scriitorul Y, sau omul de știință Z au sprijinit serviciul de informații al statului român? Cu certitudine acești oameni vor rămâne în istoria culturii noastre și numele lor vor fi pomenite multă vreme după ce societatea va fi uitat, așa după cum uiți un vis urât, că a existat cândva un CNSAS.

Și haideți să vorbim deschis: prin ce maculează existența ofițerilor de Securitate paginile pe care este scrisă istoria noastră? De mai bine de un deceniu, peste 200 de angajați ai CNSAS caută și tot caută prin arhive sperând să găsească asemenea motive. Și nu le găsesc. Pentru că ele nu există.

Să facem raționamentul invers: Ce pierdea societatea românească dacă X, și Y, și Z își vedeau nestingheriți, netracasați, neumiliți, de activitatea lor creatoare? Cu certitudine, nu pierdea nimic. Dimpotrivă.

Numai cine nu vrea nu vede că atunci când s-a asmuțit o parte, fanatizată, a societății asupra fostelor servicii de informații s-a urmat, ca și în alte domenii, o cale bătătorită din psihologia maselor: aceea a dușmanului difuz, imprecis situat, deci care se poate afla oriunde, sub măști diverse, față de care trebuie manifestată maximă vigilență. **Fostul dușman de clasă apăsarea sub o altă formă. Sub o altă formă apăsarea și instituția chemată să îl descopere și să-l anihileze.**

„Houston, we have a problem!”

Nu putem încheia această sumară discuție fără a face o precizare absolut necesară: În ansamblu, personalul CNSAS, de la președintele Colegiului, dr. Dragoș Petrescu, și până la ultimul cercetător sau angajat auxiliar, este alcătuit din persoane onorabile, care își exercită atribuțiile cu conștiinciozitate. Excepțiile apărute de-a lungul vremii nu fac altceva decât să întărească această afirmație cu caracter general.

Problema o constituie nu modul în care cei peste 200 de angajați își fac meseria, ci orientarea dată prin lege acestei instituții.

CNSAS este un instrument. Din păcate, un instrument al discordiei, al urii, al asmuțirii oamenilor unii împotriva altora.

A rămas celebră propoziția rostită cu calm de unul dintre astronauții americani de pe modulul aflat la un pas de dezastru: „Houston, we have a problem here” („Houston, avem o problemă”).

Se pare că în privința Legii CNSAS (nu folosim terminologia oficială pentru că aceea induce în eroare) există într-adevăr o problemă.

Și dovada nu o reprezintă faptul că veteranii din serviciile de informații prezintă, în revista lor, câteva dintre preocupările pe care le au pe această temă. Nu! Dovada o reprezintă faptul că, de-a lungul vremii, mai mulți ziariști, oameni politici, ONG-uri au relevat carențele acestei legi. Ba mai mult, recent, un grup alcătuit din mai multe organizații ale societății civile și personalități publice demne de respect au lansat un apel la reforma CNSAS¹.

Și pentru a nu lăsa această problemă neclarificată, precizăm că suntem de acord cu multe dintre problemele ridicate de acest grup de inițiativă, fără a împărtăși însă și soluțiile pe care le propune. Această departajare poate constitui însă obiectul unei dezbateri separate. Ceea ce ar trebui reținut este faptul că **din diferite direcții, din zone diferite, cu accente deosebite, se cere reformarea acestei activități prin elaborarea unei legi noi.**

NEDREPTATEA ȘI FRICA: CNSAS, INSTRUMENT DE PRESIUNE PSIHICĂ

¹ A se vedea *Apelul* către Parlamentul României și *Raportul despre starea CNSAS* lansat în luna martie a.c. de către „Asociația Mișcarea Civică Miliția Spirituală” și un grup de tineri istorici). Semnatarii cer Parlamentului României „*modificarea legii de organizare și funcționare a CNSAS, iar noii conduceri a instituției, o schimbare de viziune în acord cu legea, cu standardele europene și cu solicitările publice*”. Demersul este susținut de o serie de organizații printre care „Asociația Pro Democrația” și „Grupul de Investigații Politice”, precum și de numeroși ziariști și istorici.

O întrebare stăruie – și ea va stăruie încă multă vreme de aici înainte: De ce trebuia desființată Securitatea în 1989? De ce trebuie să fie ea prezentată propagandistic și acum, în 2012, drept un dușman al națiunii și tratată în consecință? *Cui bono?*

Căutând răspunsul la asemenea întrebări vom ajunge, vrând-nevrând, la CNSAS și la rolul său de instrument de presiune psihică.

Demonizarea Securității a reprezentat și reprezintă o acțiune propagandistică bine organizată și eficient executată. Ea a prins în primul rând la persoanele cu un nivel intelectual redus, la cei cu o pregătire culturală precară, la cei deprinși să nu gândească cu capul lor, ci să accepte supuși să li se spună ce trebuie să facă.

Succesul campaniei constă în aceea că, prin persistență, prin folosirea drept port-drapel a unor persoane de prestigiu (care nu întotdeauna erau dezinteresate din punct de vedere material) ea a reușit să se extindă, să contagieze cercuri largi ale populației. Faptul că ea a pornit și a fost alimentată printr-o minciună grotescă – lozinca „Securiști-Teroriști” – aproape că nici nu mai este astăzi băgat în seamă.

Refluxul acestei campanii în ultima perioadă se explică, în opinia mea, prin aceea că după 22 de ani tema nu mai este actuală și, în al doilea rând, prin trezirea treptată a oamenilor la realitate.

Titu Maiorescu a scris un articol care a rămas celebru în istoria literaturii române. El l-a intitulat „*Beția de cuvinte*”. Au trecut de atunci mai bine de 100 de ani. Și ce a trebuit să vedem? Îmbătarea cu vorbe continuă să rămână actuală. Rostirea de injurii la adresa Securității a părut să le producă unora manifestări asemănătoare celor care apar în faza de început a beției: incontinență verbală, curaj nefiresc, acțiuni ilogice. Și-a făcut loc o „beție a injuriilor”. La care nimeni nu a îndrăznit, mult timp, să răspundă. În mod cu totul eronat, lansatorii injuriilor, dar nu numai ei, ci și unii dintre cei care le-au ascultat, au interpretat această tăcere drept o recunoaștere a vinovăției.

Desigur, este dreptul fiecăruia să își exprime punctul de vedere în forma în care poate face aceasta. Lucrurile devin supărătoare atunci când calificări injurioase, prin nimic justificate, apar la persoane cu influență asupra opiniei publice sau atunci când ele apar în cadru oficial, la nivelul legislativ cel mai înalt.

Lăsăm la o parte prima dintre cele două categorii de mai sus, nu înainte însă de a propune politicienilor care folosesc frecvent termenul „securistic” să încerce și brevetarea acestuia. Nu oricine poate fi creator de limbă!

În ceea ce privește nivelul legislativ, ne întrebăm – și întrebăm – cum se poate explica faptul că Ordonanța nr. 24 din 10.03.2008 aprobată prin Legea nr. 293 din 28.11.2008, privind CNSAS, pornește de la condamnarea „crimelor” comise de Securitate într-un răstimp când această instituție nici nu fusese creată încă? Este vorba despre perioada cuprinsă între toamna anului 1944 și vara anului 1948. O perioadă caracterizată prin multe excese specifice luptei pentru putere. Totuși, ceea ce generic este denumit „Securitate” era o instituție care cuprindea, la momentul respectiv, fosta jandarmerie, penitenciarele, lagărele de muncă. Ofițerii de informații, blamați astăzi prin numita lege, făceau parte din SSI-ul moștenit de la regimul anterior și au fost incluși în structura numită „Securitate” abia în aprilie 1952.

Nu mai trebuie dovedit că CNSAS rănește prin acțiunile sale. Vedem cu toții cum oameni la vârsta senectuții sunt citați în instanță, acuzați de păcate inexistente, purtați prin fața camerelor de luat vederi mânuite de o presă avidă de senzații tari, blagosloviți cu epitete dintre cele mai dure.

Aceștia sunt indivizii țintă. Lor li se face o nedreptate. Nedreptatea care li se face lor este resimțită însă și de alți ofițeri, alți colaboratori ai serviciilor de informații care se întreabă cu teamă: „Oare mie când îmi va veni rândul?”

Oameni care nu au știut ce este frica în confruntarea cu aceia care atentau la siguranța statului român au ajuns să se teamă de mânia conaționalilor lor.

Oameni cu puterile slăbite, sprijinindu-se în baston și cu mâinile tremurânde vin să se justifice în fața acuzelor debitate cu vehemență de tinerii juriști ai CNSAS.

Oameni care în viața lor nu au furat un capăt de ață vin să fie judecați alături de hoți, de escroci, de criminali.

Este firesc ca acțiunile CNSAS să împrăștie în jurul lor teamă?

Da! Pentru că noi românii suntem urmăriți de experiența unui lung șir de nedreptăți. Spunea Vlaicu Vodă în celebra sa tiradă:

*„Chinuri?... Dar privește sânul bieteii noastre de moșii,
Numără, de poți, pe dânsul urmele de vrăjmășii...”*

Într-adevăr, nimeni nu va putea citi toate urmele de vrăjmășii, rămase ca niște cicatrice adânci pe trupul țării noastre. Și, cu certitudine, nimeni nu va putea descoperi celelalte răni, și mai adânci, și mai dureroase: acelea produse în sufletele românilor. Nimeni nu va putea desluși unde se află cotloanele în care s-a ascuns tendința unor oameni ai noștri de a trece rapid în barca celui mai puternic, tendința lor de supunere necondiționată în fața forței, care este sintetizată în nefericitul proverb „Capul ce se pleacă, sabia nu-l taie”.

Ca să descoperim exemple de nedreptăți majore care ne-au marcat, nu trebuie să ne întoarcem prea mult în timp, ci să privim în urmă doar cu câteva decenii.

România – în pofida masivei sale participări pe frontul de vest, prin care războiul a fost scurtat cu cel puțin șase luni – a fost declarată țară învinsă și condamnată să piardă teritorii și să plătească despăgubiri de război. Spre deosebire de soarta noastră tragică, Franța – unde lucrurile pe vremea ocupației germane au fost împărțite – a devenit una dintre cele patru Mari Puteri învingătoare, iar Italia – care fusese fascistă încă înainte de venirea lui Hitler la putere și fusese membră a Axei Berlin-Roma-Tokio – a fost declarată putere combatantă.

Românii? Românii au fost înfricoșați. Românilor li s-a inoculat sentimentul vinovăției. Ei erau vinovați de a fi luptat împotriva Uniunii Sovietice, vinovați de a fi „reacționari” chiar în spiritul calificării făcute de Engels un secol mai devreme², vinovați de a fi naționaliști și nu internaționaliști. În atari condiții, ani de-a rândul ei n-au putut accede decât ca excepții în funcțiile de răspundere, de conducere politică, nici ale țării lor și nici ale instituțiilor centrale sau ale autorităților locale, acestea fiind asigurate de către minoritari.

În anii luptei pentru putere „ascuțișul luptei de clasă” s-a îndreptat îndeosebi împotriva românilor, aspect care, la o judecată obiectivă, ar părea firesc, întrucât ei reprezentaseră conducerea țării, a instituțiilor puterii și fuseseră elementele de vârf ale științei și culturii.

În mod ciudat, după 1989 lucrurile s-au repetat în bună măsură. Declarați vinovați de naționalism, de distrugerea satelor, de dărâmarea bisericilor, de represii etnice, mulți oameni competenți au fost dați la o parte. În primele rânduri ale celor care militau pentru „înlăturarea erorilor trecutului” se aflau fiii lui Leon Tismenițki, Walter Neulander, Denisz Patapiewicz (Brucan a preferat să intervină nemijlocit), alături de câțiva români neaoși, mulți dintre ei cunoscuți cu legături cel puțin sufletești cu marele vecin de la răsărit. Tuturor acestora agresivitatea le-a fost răsplătită cu funcții și înalte demnități.

Securitatea era considerată instituția cea mai „naționalistă”, spărgătorul de val în descătușarea din încheștarea sovietică. Și ea a plătit în consecință.

Ce se întâmpla atunci când nu exista un cap de acuzare sustenabil? Simplu: se crea o culpă incriminantă, suficient de înspăimântătoare pentru a nu fi

² A se vedea în acest sens referirile din nr. 10 al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre”, p.10

pusă sub semnul întrebării. Alături de acuzele de genocid, subminarea economiei naționale etc., lozinka „Securiști – Teroriști”, cu tot cortegiul de suferințe pe care l-a atras după sine, este grăitorul exemplu al acestei culpe imaginare, la care se adaugă culpele fabricate de CNSAS.

Una dintre formele principale prin care cei cățărați la putere și-au manifestat forța, secole de-a rândul, a reprezentat-o impunerea voinței proprii în pofida logicii, a bunului simț, a dreptății. *Sic volo, sic jubeo!* Așa vreau eu, așa ordon! Și – culmea! – asemenea nedreptăți, de cele mai multe ori, au întărit puterea absolută, i-au făcut pe supuși mai plecați, mai ascultători. Desigur, până la atingerea pragului critic al exploziei nemulțumirii lor.

Așadar, comisă din voința discreționară a celui care deține puterea, nedreptatea lovește de două ori. Ea îl rănește în primul rând pe cel împotriva căruia s-a săvârșit. Dar ea produce un rău și mai mare în jurul acestuia, la cei care deși sunt nevinovați – și știu aceasta – își dau seama că pot fi oricând năpăstuiți.

În al său *Il Principe*, Niccolo Machiavelli ridică întrebarea dacă un conducător trebuie să fie iubit sau temut. „*Răspunsul este acela că cel mai bine ar fi să fii amândouă. Dar cum este greu să le combini, atunci este mult mai sigur să fii temut decât să fii iubit*”. Avem și noi diferiți „principi”, mai mari sau mai mici, care pentru a nu pierde din mâini frâiele puterii vor să fie temuți. Și și-au creat instrumente pentru aceasta. Unul dintre ele este CNSAS.

Amenințarea sa difuză, neclară, plutind ca un nor deasupra societății, secretul cu care se înconjoară, caracterul aparent aleatoriu al dezvăluirilor sale, care însă au mai mereu un scop ascuns, folosirea abilă a Justiției care, de cele mai multe ori, din comoditate și supraaglomerare, îi preia integral afirmațiile, forța de a lovi pe oricine și oricând, o forță pe care o lasă să fie întrevăzută de public doar printre vălurile semitransparente ale unor fraze meșteșugite sau prin „scăpări” intenționate către presă, toate acestea fac din CNSAS un mijloc ideal de presiune psihică.

SECUNZII

Ceea ce se află pe post de Motivare sau Preambul la Ordonanța nr. 24, actul normativ care reglementează activitatea CNSAS, conține cam tot atâtea minuni, erori și neclarități pe câte rânduri are. Printre altele, acolo se afirmă că **„puterea comunistă a exercitat, în special prin organele securității statului, ..., o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării”**... etc., etc.

Premisa este integral falsă. Dar acceptând-o de dragul unui raționament, rezultă că **dacă există un „în special”, înseamnă că la exercitarea acelei „terori” ar fi participat, în plan secundar, și alții.** Cine?

Tăcere. Și de peste un deceniu, de când există CNSAS, cu excepția Legii Lustrației care s-a născut moartă, nu am luat notă de vreun alt gest serios din care să rezulte că s-ar încerca să fie căutați și „secunzii”.

Unii practică un joc incorect, aruncând asupra celor din jur o serie de culpe imaginare, inventate cu scopul de a-și ascunde propriul trecut și de a crea perdele de fum în spatele cărora să-și deruleze afacerile murdare. Nu dorim să ne coborâm pentru a ne amesteca în acest joc.

Deci fără a acuza pe nimeni, niște **precizări** putem totuși face, niște întrebări putem totuși să punem și să ne punem.

Considerăm, în primul rând, că este necesar să repetăm ceea ce în general se știe și am spus-o și noi public de mai multe ori până acum, anume faptul că în România de până la 1989, Partidul Comunist era forța conducătoare. Întreaga viață socială, economică, politică se desfășura sub îndrumarea și controlul Partidului. **Securitatea, ca principalul serviciu de informații al țării, s-a aflat și ea sub controlul Partidului.**

În structura de instituții ale statului, locul său, acela de Departament în cadrul unui minister, nu era prin nimic favorizat. Orientările asupra activității sale, forurile cărora le raporta datele obținute ca urmare a aplicării acestor orientări nu erau nici ele prin nimic deosebite.

Acest adevăr nu trebuie să fie privit ca o descoperire surprinzătoare. Aceasta este poziția serviciilor de informații în toate țările lumii. Așa au stat lucrurile acum 20, sau 30, sau 40 de ani, așa stau ele și în România de azi. Singurul aspect mai deosebit, eventual, l-ar constitui așa-numitele instituții „de partid și de stat”, sau faptul că șeful statului era și comandant suprem, și secretar general al partidului, de unde ar rezulta o legătură mai directă între Securitate și Partid, lucru valabil însă pentru orice altă instituție.

Dar și în acele timpuri, ca și acum, era dreptul suveran al conducerii politice să folosească sau să ignore informațiile pe care le primea de la structurile sale informative.

În al doilea rând, **activitatea Securității s-a desfășurat în baza unor acte normative emise de forurile împuternicite să facă aceasta:** Parlamentul, denumit atunci Marea Adunare Națională, guvernul, denumit atunci Consiliul de Miniștri și șeful statului, denumit în ultima perioadă președintele Republicii Socialiste România. Au fost acele acte normative greșite? Dacă da, atunci să răspundă cine le-a elaborat și aprobat. Dar este absurd să tragi pe cineva la răspundere – fie și numai la răspundere morală –

pentru faptul că a acționat în conformitate cu legea. În egală măsură, afirmăm cu toată hotărârea: dacă cineva a încălcat o lege care era în vigoare la data comiterii faptei sale, acela să sufere toate consecințele, repetăm, conform legilor în vigoare la vremea respectivă.

Despre Justiție vom mai vorbi pe parcursul acestui articol. Anticipând însă, afirmăm că dacă unii judecători de la Curtea de Apel București și ÎCCJ vor să compromită și mai mult ideea de Justiție în România, domniile lor nu trebuie decât să continue pe linia sentințelor și a motivărilor aferente pe care le elaborează în procesele în care reclamantul este CNSAS.

În al treilea rând, este vorba despre **ordin în structurile militare**. Este evident că dacă fiecare sergent sau locotenent face, înainte de a executa ordinele șefului său, o evaluare a măsurii în care acestea sunt sau nu legale, întreaga structură militară se prăbușește. Problema aceasta fiind însă mai complexă și mai delicată, invităm public un procuror militar sau un judecător de la fostele Tribunale Militare să ne facă o prezentare pe această temă. Întrucât vedem că domnul Doru Viorel Ursu, avocat și fost judecător, nu se sfiește să iasă pe micul ecran, explicând tot felul de probleme, altele decât cele legate de meseria sa, îi adresăm invitația personală de a ne onora dânsul cu o contribuție privind ordinul militar atunci și acum.

Toate aceste trei precizări reprezintă aspecte bine cunoscute de toată lumea. Am considerat însă necesar să le menționăm din nou, întrucât, aparent cel puțin, unii le-au uitat sau se fac că le-au uitat.

*

Nu există în jurul nostru persoane, fapte, situații care să poată fi caracterizate ca având caracteristici numai pozitive sau numai negative. Binele și Răul se întrepătrund, unul sau celălalt dobândind, într-un moment sau altul, rolul preponderent. De aceea putem spune că Legea Lustrației, recent respinsă ca neconstituțională, avea destule părți pozitive.

Cea mai importantă trăsătură pozitivă a sa era, modul cu totul nou în care a abordat lucrurile. Sintetizând, se poate spune că respectiva lege arăta că **dacă există o culpă legată de existența vechiului regim**, apoi **aceasta poate fi găsită**, în proporții evident diferite, **la multe categorii**: la factorii de conducere politică la nivel statal și regional, la magistrați, la instituțiile de forță ale statului etc., etc. Pentru prima oară după 22 de ani, Securitatea părăsea poziția nefericită de vinovat de serviciu, de unic vinovat pentru toate păcatele lumii.

Desigur, era de așteptat ca legea să nu treacă. Există un lăudabil spirit de castă, de protejare reciprocă în magistratură. Ar fi bine ca el să se constituie, să se

închege și în alte domenii, inclusiv la noi. O afirmăm fără pic de răutate, cu invidie pozitivă, așa cum nu ne-am sfiit să apreciem pozitiv profesionalismul unor ofițeri din serviciile de informații ale altor state care ne-au fost adversari.

După această readucere în memorie a unor aspecte bine cunoscute de toată lumea, dar de foarte puține ori afirmate clar și deschis, vom face referire la ceea ce numeam în debutul acestui capitol „secunzii”, denumire inspirată de termenul folosit în box pentru desemnarea celor care sunt în jurul luptătorului din ring: managerii, proprietarii contractelor, aranjorii din culise, maseurii și cei care în pauze îl îndrumă și îl ațâță pe boxer. „Secunzii” aceștia – se știe foarte bine – au de fapt o mai mare importanță decât luptătorul din ring.

Trebuie cineva să dea socoteală pentru cele petrecute în România din 1945 până în 1989? Foarte bine! Să o facă! Dar îndreptând tăișul criticii către o singură țintă – Securitatea (o abordare evident greșită!) –, făcând din Securitate singurul grup social care trebuie tras la răspundere, nu numai că rămân neatinși adevărații responsabili, dar se atribuie păcate imaginare oamenilor care au făcut parte din această instituție. Iar anticii, în înțelepciunea lor, spuneau că este grav să lași un vinovat nepedepsit, dar este mult mai grav să pedepsești un nevinovat!

Dacă se poate identifica o culpă – repetăm, dacă – fie aceasta și numai morală, în fruntea șirului, a rândului lung care s-ar forma trebuie să stea **conducerea de partid și de stat**. Dar la ce am fost martori?

Începând cu înseși evenimentele din 1989 și continuând mult timp după aceea, secretarii și activiștii de partid și-au oferit în tăcere – și au acceptat cu profundă recunoștință – un sprijin permanent. Pot fi amintiți Ion Iliescu, Dan Mărțian, Alexandru Bârlădeanu, Emil Constantinescu, Zoe Petre, Petre Roman și mulți, mulți alții *ejusdem farinae*. Intrând în partide diferite, ei și-au mai adus din când în când unul altuia acuze pe tot felul de probleme. Dar niciodată în legătură cu politica față de oameni urmată, prin ei, de către vechiul regim.

Tot din când în când, câte unul dintre ei, ca de exemplu fostul ministru Cornel Burtică, mai iese în public să se plângă cât de nefericit a fost, cât de mult era el urmărit și alte asemenea bazaconii. Un spectacol penibil!

Alții și-au împins în față ginerii sau fiii, pentru a crea adevărate imperii economice.

Cine urmărește intervențiile publice ale foștilor activiști de frunte ai Partidului Comunist nu se poate să nu fi remarcat cu câtă mânie proletară înfierează aceștia Securitatea, cât de vehement condamnă ei moștenirea „securistică” pe care o descoperă la adversarii lor politici.

Au venit să se alăture „activiștilor de bine” încă din primele ore ale schimbării din 1989 – și nu s-au mai dat duși multă vreme după aceea – **oameni din conducerea Armatei**. Dacă este să dăm crezare datelor care circulă pe Internet, aproape toți aveau legături cu organele de informații sovietice.

Desigur, dacă s-ar fi limitat la a sprijini o schimbare de regim, schimbare care, oricum, trebuia să aibă loc, atitudinea acestor generali și ofițeri superiori ar putea fi trecută cu vederea. Dar de la Stănculescu, Nicolae Militaru, Hortopan, Ștefan Dinu și alții asemenea lor au pornit ordine și diversiuni care s-au soldat cu peste o mie de morți. De la ei a plecat tonul în acuzarea Securității de terorism. De la ei a plecat tonul pentru hăituirea, detenția fără judecată, maltratarea, asasinarea, anchetarea, judecarea și condamnarea de către Tribunalele Militare a unor ofițeri și subofițeri de Securitate și Miliție.

Tot ei au lansat lozinca falsă „Armata nu a tras în popor”. Dar atunci cine a tras? Pentru că de tras, este clar că s-a tras. Doar atâtia oameni nevinovați au murit împușcați de arme cu glonț! Cine a avut la dispoziție armament militar pe care l-a folosit și pe care, parțial, l-a distribuit fără discernământ unor civili? Cine a tras milioane de cartușe la Sibiu? Cine a folosit armament greu (ARG, mitralierele și artileria de pe tanc)? Cine a tras cu mitralierele grele din elicopter la București? Cine? Cine? Cine?...

Dacă toate lucrurile au fost curate și limpezi, de ce au fost rescrise (ca să nu spunem falsificate) jurnalele de luptă ale unor unități?

Să fie clar: dacă niște bezmetici au spus „E vinovată Securitatea!”, nu vom cădea în greșala de a spune „E vinovată Armata!” Nu! Armata în integralitatea sa, nu, dar o serie de generali și ofițeri sunt însă în mod clar vinovați pentru deruta în care s-a zbatut țara ani de zile, pentru numeroase ordine pe care ei le-au dat aiurea și care au avut consecințe tragice.

De ce nu se înființează un soi de CNSAS care să analizeze și erorile unor cadre militare cu funcții înalte care se zbăteau să obțină bunăvoința conducerii de partid prin intrigi de tot soiul? Pentru că în ultimii ani dinainte de 1989, Securitatea era privită din ce în ce mai mult cu neîncredere. De aceea au fost aduși ofițeri din MAPN în locul celor de Securitate pentru paza cuplului prezidențial, de aceea grănicerii au fost scoși din structura Ministerului de Interne și trecuți la Ministerul Apărării, de aceea...

În decembrie 1989 au murit peste 1800 de oameni. Unii au căzut în vâlvătaia luptelor cu un inamic imaginar, alții din regretabile erori.

Răspunderea individuală în asemenea situații este greu de stabilit. Ceea ce – evident – ar putea fi acceptat în anumite cazuri, dar cu certitudine nu în toate.

Este clar însă că dincolo de erori, numeroși ofițeri, subofițeri și militari în termen din cadrul Ministerului de Interne au fost pur și simplu asasinați în mod conștient.

De uciderea colonelului Trosca și a grupului său se face vinovat numai generalul Militaru? Cum rămâne cu cei care au indus situația în care a fost posibil să fie date asemenea ordine criminale? Cum rămâne cu prevederea conform căreia ordinele vădit ilegale nu se execută? Cine erau cei care se gudurau pe lângă generalul Militaru, cel care – inteligent el sau inteligent instruit – indusese ideea vinovăției Armatei în crimele comise împotriva poporului? Ordinul „Nimiciți prin foc și călcare cu șenilele!” nu l-a auzit nimeni?

Dacă un doctor comite o culpă medicală iar pacientul lui își pierde un deget, nu mai mult, acuzele nu conțin și respectivul trage ponoase toată viața. Dar atunci când 49 de tineri din trupele de Securitate și-au pierdut în fața aeoportului Otopeni nu câte un deget, ci bunul cel mai de preț – viețile lor – cei care au creat condițiile ca așa ceva să se poată întâmpla, ei nu au nici o răspundere?

Când la Sibiu ofițerii și subofițerii din Inspectoratul MI și-au căutat refugiu din calea „revoluționarilor” instigați să-i asasineze, când acești ofițeri și subofițeri veneau cu mâinile ridicate către clădirea Școlii de ofițeri de Infanterie, aflată vizavi de Inspectorat, ei au fost mitraliați fără cruțare. Nu este nimeni vinovat? Citiți relatarea evenimentului așa cum a fost ea făcută de unul dintre conducătorii Școlii, un soi de Jurnal de luptă triumfalist, și vă veți îngrozi. Personal nu am crezut că în armata română pot exista ofițeri de natura celui care își descarcă automatul într-un „securist” rănit și căzut la pământ fără apărare, până ce acesta „nu mai mișcă”. Citiți materialele de anchetă din procesele de la Sibiu, de la Timișoara, de la București și vă veți înfiora.

A se reține: ofițerii care au făcut parte din serviciile de informații ale României au și ei, la rândul lor, destule de reproșat unor cadre ale Armatei, unor procurori și judecători militari și, îndeosebi, unor persoane care din 1989 încoace și-au asumat roluri de conducere politică și administrativă a țării. Mergând pe linia adoptată în decembrie 1989, ei au preferat să tacă, au continuat să evite orice situație conflictuală, sperând că lipsa unei opoziții va determina instalarea liniștii.

Și chiar dacă uneori au mai relatat vreo întâmplare, au evitat, pe cât posibil, să pomenească nume. Deși propriile lor nume au fost expuse blamului colectiv, au fost, nu o singură dată întinate.

A sprijinit Securitatea puterea de stat (nu cea politică, cum eronat se pretinde)? Categorie, da! Aceasta era rațiunea de a fi a instituției înseși. Și a făcut-o în conformitate cu legile existente la vremea respectivă, legi pe care le întocmiseră alții.

A făcut Armata același lucru? Din nou, categoric, da!

Dar Justiția? Aici lucrurile se complică întrucâtva. Justiția a sprijinit nu doar Statul, ci și acțiunile puterii politice. Și aceasta nu pentru că ea, Justiția română ar fi constituit o excepție. Este infinit șirul crimelor politice comise de-a lungul istoriei sub masca protectoare a unor sentințe date de tribunale de tot soiul: eclesiastice, extraordinare, militare, revoluționare, ale poporului etc., etc.

Lăsând istoria deoparte și revenind la România și la vremurile noastre, este evident că Justiția română a sprijinit măsurile fostei puteri politice. Și dacă celelalte instituții au făcut-o în conformitate cu legile, Justiția a făcut-o, în multe cazuri, prin siluirea acestora.

Este, desigur, mai greu, dar oamenii ar avea multe de învățat citind materialele din procesele liderilor țărăniști, liberali sau comuniști (grupul Pătrășcanu). Mai ușor accesibile sunt însă materialele privind cercetările și procesele „Revoluției” și, lăsând la o parte „perlele” care ar face carieră, acestea ar constitui un excelent material didactic pe tema „proceselor politice”.

Dacă cei peste 200 de angajați ai CNSAS răscolesc arhivele Securității căutând dovezi care să susțină o idee care nu are susținere și plutește în bătaia vântului, **de ce nu ar putea fi creat un Consiliu, la fel de „național”, care să analizeze și arhivele Justiției pentru a căuta acolo acte de acuzare întocmite aiurea, pentru a căuta acolo sentințe date aiurea?** Mai mult ca sigur că vor găsi asemenea acte cu duiumul!

Paul Carpen

SPECIFICUL ROMÂNESC AL „DECONSPIRĂRII” SECURITĂȚII

Desecretizarea și deschiderea pentru public a arhivelor instituțiilor care au funcționat în perioada comunistă, în primul rând a celor aparținând serviciilor de informații de securitate, **reprezintă o realitate în arealul ex-comunist european**. Excepție fac Rusia și celelalte state desprinse din fosta Uniune Sovietică (mai puțin Țările Baltice și Republica Moldova), Albania și țările care au constituit Iugoslavia.

Modul în care s-au realizat aceste obiective în Germania (pentru fosta R.D.G.), în Cehia, Slovacia, Polonia, Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania și România **prezintă caracteristici diferite de la țară la țară**.

România, prin legislația în domeniu și prin modul de punere în aplicare a acesteia, **a creat un veritabil specific național**, caracterizat în principal prin faptul că s-a concentrat exclusiv asupra arhivelor și „abuzurilor” Securității, preluând de la alte țări cele mai radicale măsuri, la care a adăugat altele la fel de dure.

În cele ce urmează, **vom face o analiză comparată a legislației și a modului de aplicare a acesteia în domeniul atât de sensibil al deschiderii arhivelor secrete**, cu relevarea specificului românesc și a implicațiilor acestuia.

Când ne referim la **legislația română în domeniu** avem în vedere Legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică, declarată ca neconstituțională prin Decizia nr. 51/01.02.2008 a Curții Constituționale, și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/10.03.2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu unele modificări și completări prin Legea nr. 293/28.11.2008, acte normative care reflectă atitudinea clasei politice în această materie.

Modul de aplicare a acestui cadru legal are în vedere activitatea Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), a instanțelor judecătorești și a Curții Constituționale.

În configurarea specificului românesc în problematica deschiderii arhivelor secrete, **vom lua în considerare următoarele aspecte:**

1. În ce privește perioada abordată, legislația românească în materia deconspirării se rezumă la intervalul 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, interval denumit perioada de dictatură comunistă.

În alte țări, legislația similară are o sferă de abordare mai largă. Astfel, în Cehia vizează atât perioada ocupației naziste (30.09.1938 – 19.05.1945), cât și pe cea a puterii comuniste (25.02.1948 – 29.12.1989).

De asemenea, în Polonia sunt abordate deopotrivă perioada ocupației naziste (01.09.1939 – 22 iulie 1944), precum și cea a regimului comunist (22 iulie 1944 – 31 iulie 1990).

La fel în țările baltice, unde sunt analizate perioadele ocupației sovietice și naziste.

România nu a fost ocupată de Germania nazistă, dar puteau fi avute în vedere perioadele dictaturii regale, guvernării legionare și regimului antonescian, marcate și ele de abuzuri împotriva propriei populații și violări ale principiilor democratice.

2. Dintre instituțiile care au încălcat drepturile omului și principiile democratice, legislația română incriminează doar Securitatea, care includea pe lângă celelalte componente de securitate și serviciul național de informații secrete. Aceasta în pofida faptului că incriminarea serviciului de informații pornește de la premisa că „puterea comunistă a exercitat, în special prin, organele securității statului, parte a poliției politice, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților lor fundamentale” (preambulul O.U.G. nr. 24/2008).

Spre deosebire de țara noastră, în Cehia și Slovacia procesul deconspirării vizează un perimetru mai amplu, respectiv al tuturor organizațiilor bazate pe ideologia comunistă și nazistă.

O abordare și mai largă are legislația în materie din Polonia, care începe lista instituțiilor vizate pentru crime și acte de represiune din motive politice cu Partidul Muncitoresc Unit Polonez și alte formațiuni ideologice. Totodată, în categoria organelor de securitate ale statului sunt incluse, pe lângă structurile speciale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, și cele din cadrul Armatei, Miliției, Pazei Frontierei, precum și Justiția Militară, Oficiul central de control al presei, publicațiilor și spectacolelor, Oficiul pentru afaceri religioase etc.

Și în ce privește serviciul național de informații de securitate, legislația din alte țări este mai riguroasă. Astfel, în Germania (pentru fosta R.D.G.), este vizat Ministerul Securității Statului, dar și predecesorii și succesorii săi.

În plus, legislația română se referă la Securitate pentru întreaga perioadă cuprinsă între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989, deși este știut că înființarea Direcției Generale a Securității Poporului s-a produs abia la 30 august 1948, iar atribuțiunile informative și contrainformative au fost preluate de la Serviciul Secret de Informații abia în aprilie 1952!

3. Deconspirarea abuzurilor regimului comunist se limitează în țara noastră la desecretizarea și deschiderea pentru public doar a arhivei Securității.

În Germania (pentru fosta R.D.G.), în Cehia, Slovacia, Polonia etc. au fost desecretizate și deschise publicului și arhivele partidelor comuniste conducătoare, ale altor formațiuni ideologice și instituții ale statului.

În ce privește arhivele serviciilor de informații, în Cehia, conform Legii nr. 140/1996 privind Serviciul de Arhive, Consiliul Arhivei poate refuza accesul la documente clasificate ori declassificate care conțin informații de natură a proteja în continuare sistemul constituțional, interesele economice, de securitate și apărare ale Republicii Cehe.

În Ungaria, protecția documentelor de interes pentru securitatea națională a fost și mai consistentă.

În țara noastră măsurile protective de acest gen au fost dintre cele mai slabe, în pofida faptului că Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională protejează informațiile care privesc siguranța națională. Deținătorii de documente provenite de la Securitate, cedând presiunilor exercitate de clasa politică și de unele segmente ale societății civile, au acceptat cu multă ușurință desecretizarea mării majorități a documentelor având această proveniență. Așa se explică faptul că în custodia CNSAS au ajuns și multe informații care prezentau și prezintă încă interes pentru siguranța națională pe linie de contraspionaj, contrainformații militare, antiiredentism și revizionism teritorial etc.

Pe lângă răul produs de scoaterea din sfera de protecție justificată a unor asemenea informații, desecretizarea lor produce, în subsidiar, și alte consecințe negative. În procesul așa-zisei deconspirări a Securității, CNSAS susține cu asemenea documente acțiuni de constatare în justiție a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, în sensul că prin informații obținute, respectiv furnizate, au fost încălcate drepturi sau libertăți fundamentale,

pornind de la premisa că, dacă au fost arhivele desecretizate și transmise în custodia sa reprezintă în fapt documente de „poliție politică”.

4. Deconspirarea Securității în România nu vizează demascarea și incriminarea abuzurilor și a ilegalităților, ci a unor activități informative desfășurate în conformitate cu prevederile legale din perioada respectivă, invocându-se încălcări temporare ale unor drepturi și libertăți individuale sau doar presupuse încălcări, considerate în sine abuzuri.

Acest mod de abordare permite să fie acuzați de abuzuri ofițeri de informații care au desfășurat activități informative în strictă conformitate cu prevederile legale și având justificare din punct de vedere al rațiunilor de securitate națională. În plus, în multe cazuri, sunt calificate drept încălcări ale drepturilor omului, îndeosebi al dreptului la viață intimă, activități informative care s-au produs în secret și fără a genera consecințe negative asupra persoanelor considerate victime.

Spre deosebire de România, în Cehia și Slovacia deconspirarea a vizat activități antidemocratice cu caracter penal ale organelor de stat din perioada ocupației naziste și a celei comuniste. Similar s-au produs lucrurile și în Polonia, unde Legea din 18 decembrie 1998, prin care a fost creată Comisia pentru urmărire penală a infracțiunilor împotriva națiunii poloneze din cadrul Institutului Memoriei Naționale, definea crimele comuniste ca acele acte care reprezentau infracțiuni conform legii penale poloneze existente în momentul în care au fost săvârșite și care au fost comise de către ofițeri ai statului comunist prin represiune sau alte forme de încălcare a drepturilor omului împotriva persoanelor sau a grupurilor de populație.

De asemenea, în Țările Baltice deconspirarea a privit crimele regimurilor ocupației sovietice și naziste .

5. În ce privește deconspirarea colaboratorilor, legislația română se rezumă doar la divulgarea identității colaboratorilor serviciului național de informații de securitate din perioada comunistă.

În Cehia, Slovacia, Polonia și Țările Baltice procesul de deconspirare a avut în vedere și colaboratorii serviciilor de informații ale Germaniei naziste, respectiv ale Uniunii Sovietice.

Abordarea românească de a nu deconspira și colaboratorii serviciilor de informații străine, îndeosebi ai KGB și GRU, știut fiind faptul că până la începutul anilor '60 România a avut un regim de țară ocupată de către

U.R.S.S., a generat un puternic sentiment de frustrare în rândul cetățenilor care au înțeles să sprijine serviciul național de informații de securitate în perioada comunistă. Această atitudine descurajează predispoziția altora de a face acest lucru în prezent și în viitor, aspect cu consecințe de o gravitate incomensurabilă pentru eficiența sistemului protectiv al statului român.

6. Dreptul de acces la propriul dosar de securitate a fost uzitat în cea mai mare măsură în România. Până în prezent, au beneficiat de acest drept peste 14.000 de persoane (2.468 în 2009, 2.799 în 2010, cca. 2.500 în 2011). Explicația acestui fapt rezidă în următoarele:

- În contextul acțiunilor de demonizare a Securității, s-a lansat în scop diversionist ideea că instituția respectivă a urmărit întreaga populație. Ca urmare, multe persoane au dorit să-și vadă dosarul, fiind deziluzionate când li s-a comunicat că nu au avut așa ceva. Dovadă în acest sens stă și faptul că în gestiunea CNSAS există, la Fondul Informativ, dosare privind 1.091.784 de persoane, întocmite de Securitate pe întreaga perioadă 30 august 1948 – 22 decembrie 1989. Dintre acestea peste 80% reprezintă mape de supraveghere informativă – formă de monitorizare informativă a unor persoane considerate că implică un anumit risc datorită antecedentelor lor politice sau penale. Numărul persoanelor lucrate prin acțiuni informative, pentru inițierea și desfășurarea unor activități contrare ordinii constituționale din epocă, a fost sub 20% din cifra totală.

- Legislația română a deconspirării extinde cel mai mult cercul persoanelor care pot beneficia de dreptul de acces la dosarele de securitate. Astfel, O.U.G. nr. 24/2008 prevede la art. 1/8 că de acest drept pot beneficia titularul dosarului, soțul supraviețuitor și rudele până la gradul al patrulea inclusiv ale persoanei decedate ori moștenitorii săi testamentari.

- CNSAS prezintă cifra persoanelor care au beneficiat de dreptul de acces la propriul dosar drept unul dintre principalele repere ale activității sale. Pentru ca această cifră să fie cât mai mare, această instituție acționează sistematic și insistent pentru a stimula predispoziția unor persoane de a-și vedea propriul dosar. Această strategie se datorează și faptului că, în conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 24/2008, CNSAS nu poate iniția procedurile pentru deconspirarea ofițerilor de informații și a colaboratorilor care figurează în dosarele de securitate decât în baza unor cereri ale titularilor acestora sau a moștenitorilor lor.

Și mai criticabil este faptul că, în rapoartele anuale de activitate, CNSAS umflă deliberat cifra persoanelor care au beneficiat de dreptul de acces la propriul dosar, incluzând în aceasta și pe însoțitorii titularilor de dosare (ex. în anul 2006, din cifra de 954 de persoane raportate că și-au exercitat pentru prima dată dreptul de acces la propriul dosar, 138 erau însoțitori ai titularilor). Mai nou, în Raportul de activitate pe anul 2011, pentru a masca diminuarea cifrei persoanelor care au avut acces pentru prima dată la propriul dosar, CNSAS relevă doar cifra ședințelor de vizionare (2.772), în condițiile în care unele persoane apelează la mai multe ședințe pentru a-și studia dosarul de securitate. Situația la acest reper în celelalte țări ex-comuniste este substanțial diferită.

- În Ungaria, Legea din 1996 care a creat Oficiul Istoric, organism însărcinat cu gestiunea arhivei serviciului de informații, stabilește bariere la studierea dosarelor de securitate, oficiul fiind considerat unul de aparență.

- În Bulgaria, Legea din anul 1997 privind accesul la documentele Serviciului Național de Securitate a fost abrogată după puțin timp, la venirea la putere a Mișcării Naționale a lui Simion al II-lea, pe considerentul că vechea putere a dat dovadă de lipsă de imparțialitate în raport cu această arhivă și că „nu este nevoie să punem sare pe rănila trecutului”.

În 2006 a fost adoptată o altă lege, iar un an mai târziu a fost creată Comisia dosarelor, organism care a facilitat accesul la arhiva fostului serviciu secret de informații doar cercetătorilor.

- În Cehia, Legea Lustratiei din 1991 nu a permis accesul la dosarele serviciului de informații de securitate (St. B.).

Legea dosarelor St. B. din anul 1995 permitea victimelor regimului comunist să-și consulte dosarul, dar fără să cunoască numele informatorilor. Abia în 2002 a fost autorizat accesul necenzurat la dosarele de securitate.

7. Deconspirarea ofițerilor de informații și a colaboratorilor serviciului național de informații din perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, proces în plină desfășurare în România, este dintre cele mai ample în tot arealul ex-comunist european.

Pentru concretizarea afirmației de mai sus, prezentăm **câteva date:**

- Au fost deconspirați zeci de mii de ofițeri de informații față de persoanele care și-au exercitat până la sfârșitul anului 2011 dreptul de acces la propriul dosar de securitate.

- Un număr de 874 de colaboratori au fost deconspirați prin comunicarea identității către titularii dosarelor despre care au furnizat informații.

- 480 de ofițeri și 42 de colaboratori au fost deconspirați prin decizii ale CNSAS în baza Legii nr. 187/1999, care a fost declarată neconstituțională.

- Peste 500 de persoane (cca. 385 ofițeri și restul colaboratori) au primit hotărâri judecătorești de constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, în urma unor acțiuni în justiție inițiate de CNSAS

- Nici decedații, care nu mai pot fi acționați în justiție, nu au scăpat de deconspirare, CNSAS publicând fișe profesionale ale unor ofițeri care nu mai sunt în viață.

Legiutorul român a acordat CNSAS, instituție administrativă abilitată cu gestionarea documentelor Securității, **atribuțiuni extinse de verificare și deconspirare a ofițerilor de informații și a colaboratorilor**.

În afara verificării și deconspirării ofițerilor și colaboratorilor la cererea titularilor dosarelor de securitate și a moștenitorilor lor până la gradul 4, CNSAS a fost îndrituit să verifice, din oficiu, legăturile cu Securitatea ale multor categorii de persoane care dețin anumite funcții publice ori candidează pentru obținerea lor.

Totodată, în baza unor legi speciale, CNSAS a verificat, la solicitarea Ministerului Justiției și a Secretariatului de stat pentru problemele revoluționarilor, legăturile cu Securitatea ale magistraților și ale deținătorilor de certificate de revoluționar și ale titlurilor de Erou-Martir.

În exercitarea acestor atribuțiuni, CNSAS și-a asumat, până în anul 2008, puteri jurisdicționale excedând exigențelor constituționale.

După modificarea cadrului legal în materia deconspirării Securității, prin apariția OUG nr. 24/2008, stabilirea calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității a fost dată în competență instanțelor judecătorești de contencios administrativ, în baza unor proceduri judiciare inițiate de CNSAS. Acest sistem, în baza căruia au fost chemate în justiție până în prezent peste 1.700 de persoane, dintre care circa 1.200 au în acest moment procese pe rol, este unic în tot spațiul ex-comunist.

Demascarea ofițerilor de informații și a colaboratorilor s-a produs/se produce total diferit în celelalte țări foste comuniste.

- În Germania, la cerere, au fost deconspirate față de titularii dosarelor STASI numele ofițerilor și colaboratorilor care au contribuit la constituirea acestora. Totodată, a fost verificată calitatea de ofițer sau colaborator STASI a persoanelor deținând funcții publice.

De menționat că, în condițiile unificării germane, STASI a fost desființată, o dată cu dispariția R.D.G. ca entitate statală.

- În Cehia, în condițiile în care Legea Lustrației din 1991 nu permitea accesul cetățenilor la dosarele St. B., înainte de alegerile din primăvara anului 1992, fostul disident Petr Cibulka a dat publicității așa-numitele liste neoficiale ale colaboratorilor St. B., demers care a generat confuzie, nefăcându-se distincție între persoanele care au colaborat efectiv și cele care doar figurau pe aceste liste.

În 2003, Ministerul de Interne, care este deținătorul arhivei St. B., a publicat o listă cu 75.000 de colaboratori. Ulterior, a postat pe site-ul său dosarele acestora, dar și ale colaboratorilor serviciilor secrete naziste din perioada 30.09.1938 – 19.05.1945. Similar s-au petrecut lucrurile și în Slovacia.

- În Ungaria, trei istorici au reușit să identifice și să dea publicității numele a 547 de ofițeri de securitate acoperiți care au lucrat în domeniul contrainformațiilor.

- În Polonia, deconspirarea ofițerilor și colaboratorilor s-a realizat doar prin accesul la propriul dosar, acordat prin lege în noiembrie 1998.

Verificarea calității de ofițer de informații ori de colaborator nu se putea efectua decât dacă o persoană care deținea o funcție publică lustrabilă era suspectă sau calomniată.

- În Bulgaria, după apariția Legii din 1977 privind accesul la documentele Serviciului Național de Securitate, a fost publicată pe Internet o listă cu colaboratori ai acestuia.

Recent, în 2011, a fost publicată o listă a ofițerilor și colaboratorilor Serviciului Național de Securitate din diplomatie.

Procedurile judiciare pentru stabilirea naturii relațiilor unor persoane cu serviciile de informații de securitate din perioada comunistă nu au mai existat decât în Polonia, dar pentru o motivație tangențială. Concret, în baza Legii Lustrației din anul 2007, declarată neconstituțională la scurt timp de la apariție, persoanele care ocupau poziții importante în viața publică și în mass media care aparțin statului erau obligate ca, la depunerea

candidaturii sau la numirea în asemenea posturi, să dea declarații prin care să precizeze dacă au colaborat sau nu cu serviciile de securitate în perioada 22 iulie 1944 – 10 mai 1990. În acest context, un tribunal special numit tribunalul pentru lustrare a fost însărcinat să verifice corectitudinea acestor declarații. Persoanele vizate nu aveau acces la propriul dosar și nu puteau solicita ca acest tribunal să pronunțe o sentință cu privire la raporturile ei cu serviciile de securitate.

8. În absența unei legi a lustrării, în România lustrarea se produce în baza legislației de deconspirare a fostei Securități, vizând exclusiv categoriile ofițerilor și colaboratorilor serviciului național de informații din perioada comunistă.

România este singura țară din arealul european ex-comunist în care, pentru încorsetările și excesele sistemului politic comunist, sunt scoase responsabile/tapi ispășitori doar persoanele care au avut legături cu Securitatea, în calitate de ofițeri sau colaboratori.

Prima tentativă de lustrare (Proclamația de la Timișoara – art. 8) s-a lovit de opoziția clasei politice post-decembriste. Textele de lege care au reușit în final să treacă prin Parlament, în 2010 și 2012, au fost declarate neconstituționale și în distonanță cu normele europene.

În acest context, singurele reglementări legale cu caracter de lustrare vizează doar categoriile foștilor ofițeri și colaboratori ai Securității.

- OUG nr. 24/2008 conține o prevedere care invită la auto-lustrare. La art. 3 stipulează că „*orice cetățean român, precum și presa scrisă și audiovizuală, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice au dreptul să fie informate, la cerere, în legătură cu calitatea de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia, în sensul prezenței ordonanțe*”, a candidaților la alegerile prezidențiale, generale, locale și pentru Parlamentul European, precum și a persoanelor care ocupă o serie de demnități sau funcții. Lista este foarte lungă, începând cu demnitățile de președinte al României, deputat sau senator, ministru etc., ajungând până la posturile de ofițeri și subofițeri din Ministerul de Interne, judecători, procurori, prim-grefieri, avocați, notari publici, redactori în serviciile publice ori private de televiziune, radio sau presa scrisă, șefi de catedră din instituțiile de învățământ superior, preoți, șefi de centrale telefonice, medici, psihiatri, anatomo-patologi și legiști, persoane care dețin titlul de revoluționar.

Pentru categoriile de persoane de la art. 3 literele a – h CNSAS face verificări din oficiu, iar pentru cele de la literele i – z la cerere.

- Alte acte normative conțin explicit prevederi de lustratie.

• Spre exemplu, Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații prevede la art. 27 că „nu pot activa în SRI persoanele care, făcând parte din structurile represive ale statului totalitar, au comis abuzuri, informatori și colaboratori ai Securității (...) vinovați de fapte îndreptate împotriva drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”.

Sub presiunea clasei politice și a unor segmente ale societății civile, SRI, SIE și celelalte structuri informative ale statului s-au înscris într-o cursă de înlăturare a profesioniștilor care au avut o tangență cât de mică cu Securitatea, fără a mai aștepta să se constate dacă aceștia au comis abuzuri sau ilegalități, proces încheiat în anul 2006.

• Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor a introdus la art. 6/1 obligativitatea ca judecătorii, procurorii, magistrații asistenți, personalul de specialitate asimilat magistraților și personalul auxiliar de specialitate să facă o declarație potrivit legii penale privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator la organele de securitate, ca poliție politică. Totodată, actul normativ respectiv a stabilit ca CNSAS să verifice declarațiile respective, rezultatele verificărilor urmând să fie atașate la dosarele personale.

După efectuarea acestor verificări, au fost înlăturați din Justiție toți cei care au fost stabiliți ca „lucrători” sau „colaboratori” ai Securității.

• Legea nr. 341/2004 privind recunoștința față de eroii – martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției din decembrie 1989 stipulează la art. 8 că „de prevederile prezentei legi nu beneficiază persoanele, civili sau militari, care sunt dovedite a fi fost implicate în activitățile fostei Securități ca poliție politică”.

În baza acestui text de lege și a unor decizii ale CNSAS din anul 2007, la 28.02.2011 au fost retrase titlurile de Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989 foștilor ofițeri de securitate colonel Gheorghe Trosca, locotenent-colonel Eugen Trandafir Cotună și locotenent-colonel Dumitru Coman, uciși mișelește în timpul evenimentelor din decembrie 1989. Detalii

privind inconsistența juridică și morală a acestei măsuri am prezentat în numărul 7 al revistei noastre¹.

Caracter de lustrație au și inițiativele legislative vehiculate pe la Guvern din când în când care propun diminuarea cuantumului pensiilor persoanelor cărora le-a fost stabilită calitatea de „lucrător” sau „colaborator” al Securității.

Toate acestea se întâmplă în România democratică, membră a Uniunii Europene, în care o lege a lustrării tuturor responsabililor pentru abuzuri comise în perioada comunistă nu este socotită constituțională și europeană, însă lustrarea exclusivă a ofițerilor și colaboratorilor serviciului național de informații din perioada comunistă este acceptată de clasa politică, de Curtea Constituțională și de segmente ale societății civile.

9. Toate acestea se datorează, în bună măsură, caracterului excesiv al statutului legal conferit CNSAS, precum și abuzurilor comise de această instituție, prin interpretare extensivă și adăugare la lege, conduită care a transformat-o într-un veritabil instrument de manipulare politică.

Comparativ cu celelalte instituții abilitate cu gestionarea arhivelor serviciilor de informații din perioada comunistă, CNSAS beneficiază de cele mai multe atribuțiuni în materie conferite legal. Este suficient, în acest sens, să lecturăm regulamentul său de organizare și funcționare, întocmit în baza OUG nr.24/2008.

În plus, în activitatea CNSAS se constată, tot mai pregnant, o multitudine de neglijențe și/sau abuzuri, pe care le-am prezentat pe larg în materialul „*Procesul « deconspirării » Securității, profund marcat de abuzuri și vendetă*”, care poate fi lecturat în acest număr al revistei noastre.

În mai toate țările ex-comuniste (Germania, Cehia, Polonia, Ungaria), instituțiilor care gestionează arhivele fostelor servicii de informații li s-au restrâns competențele exclusiv sau aproape exclusiv la valorificarea științifică a informațiilor deținute.

Este momentul ca și în România să fie reanalizate atribuțiunile și statutul CNSAS, care se manifestă ca un instrument al radicalismului post-comunist, anacronic în contextul exigențelor actuale ale societății europene.

¹ A se vedea „Vitrallii – Lumini și umbre” nr. 7/iunie 2011, pag. 25-30

10. Un ultim element al specificului românesc al „deconspirării” Securității îl reprezintă **radicalismul accentuat al unor exponenți influenți ai societății civile din țara noastră.**

Radicalismul împotriva Securității al unora dintre aceștia este exagerat și disproportionat, dacă luăm în considerare faptul că în perioada regimului comunist ei nu au cutezat să se opună deschis, așa cum au făcut-o intelectuali de frunte din alte țări, care s-au expus unor represiuni dure, inclusiv la arestări și condamnări la ani grei de închisoare.

Paradoxal este faptul că exponenți de vârf ai opoziției deschise anticomuniste, dintre care îi menționăm doar pe cehul Vaclav Havel și pe polonezul Adam Michnik, s-au dovedit mai raționali și ponderați în materia deconspirării și lustrării ofițerilor de informații din perioada comunistă, opunându-se măsurilor de acest gen care se bazau din pornire pe prezumția de vinovăție și pe principiul vinei colective.

Rostul acestui material este de a atrage atenția factorilor responsabili ai clasei politice românești că există o problemă gravă, cu consecințe deosebit de dăunătoare, cea privind modul în care este reglementată și se produce „deconspirarea” Securității, **care ar trebui soluționată urgent prin operarea unor corecții de ordin legislativ. Demascarea unor excese care țineau de sistemul comunist a derapat spre o veritabilă vendetă împotriva a mii de ofițeri de informații profesioniști**, care sunt incriminați pentru caracterul restrictiv ori excesiv al reglementărilor legale din perioada anterioară lui decembrie 1989 privind activitatea de informații și nu pentru ilegalități ori abuzuri comise în aplicarea acestora, cum ar fi normal.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE :**PARLAMENTUL ROMÂNIEI, PREȘEDINȚIA ROMÂNIEI, GUVERNUL ROMÂNIEI
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI, AVOCATUL POPORULUI**

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații se adresează Dumneavoastră ca reprezentanți ai celor mai înalte autorități ale țării, cu rugămintea de a reanaliza, în spiritul realismului, justiției și adevărului situația care s-a creat prin adoptarea și aplicarea **Ordonanței de Urgență a Guvernului (OUG) nr. 24 din 10 martie 2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată prin Legea nr. 293/2008**, acte normative pe care le considerăm inacceptabile pentru un stat de drept și democratic.

Aceste acte normative, precum și activitatea desfășurată de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), s-au dovedit a fi o sursă de încordare socială și de învrăjbire între diferite categorii de cetățeni. Ele constituie o formă de stigmatizare și de învinuire *de plano*, fără temeiuri juridice valide, a unei întregi categorii socio-profesionale, cu implicații incalculabile asupra atmosferei în care se desfășoară activitatea structurilor de informații ale țării. Legislația menționată și activitatea desfășurată în baza ei de către CNSAS ridică anumite întrebări pe care le prezentăm în cele ce urmează:

1. O primă întrebare ar putea fi formulată astfel: de ce se apreciază, în mod retroactiv, că angajații structurilor de informații ale României care și-au desfășurat activitatea înainte de decembrie 1989 nu aveau dreptul să folosească metode și tehnici ale activității de informații pentru îndeplinirea sarcinilor de serviciu în apărarea intereselor statului? De ce se consideră că, atunci când au folosit investigațiile, filajul, interceptarea convorbirilor telefonice și ambientale, cadrele serviciilor de informații care și-au desfășurat activitatea în acea perioadă au încălcat drepturi și libertăți fundamentale? Serviciile secrete din marile democrații, pe care le considerăm modele de urmat, nu operează restrângeri ale drepturilor și libertăților individuale? Când aceleași mijloace sunt folosite în prezent în activitatea serviciilor de informații ale României, nu se operează restrângeri ale acelorași drepturi și libertăți?

În opinia noastră răspunsul la aceste întrebări este unul singur: mijloacele și metodele activității de informații au fost și sunt aproximativ aceleași în toate epocile istorice și în toate sistemele. **Problema reală** care trebuie analizată este de **a se stabili dacă acestea au fost folosite în baza și în**

limitele prevăzute de actele normative care reglementau activitatea informativă în etapele istorice respective.

2. Conform regulilor de tehnică legislativă, un act normativ trebuie să fie sobru, riguros, exact, explicit. El nu poate avea caracteristicile stilistice ale unui manifest politic ori ale unui pamflet. Din această perspectivă, **poate fi valid de drept un act normativ care este fundamentat pe premise false și pe formulări acuzatoare cu caracter general?** Un exemplu edificator în acest sens îl constituie prima frază din Preambulul OUG nr. 24/2008, care este formulată astfel: „**În perioada de dictatură comunistă, cuprinsă între 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, puterea comunistă a exercitat, în special prin organele securității statului, parte a poliției politice, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților lor fundamentale**”.

Acest text conține cel puțin două inexactități: prima, nu se poate vorbi de Securitate în 1945, în condițiile în care până la 30 august 1948 au funcționat structurile de forță existente la preluarea puterii de către comuniști, iar atribuțiile informative au fost preluate de Direcția Generală a Securității Poporului de la Serviciul Special de Informații abia în anul 1952; a doua, acest act normativ conține afirmații despre exercitarea actelor de teroare, fără ca faptele în care acestea s-ar concretiza, sub aspect juridic, să fie identificate, cercetate și sancționate potrivit legii.

3. Curtea Constituțională a precizat în repetate rânduri că stabilirea calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității nu are și nu va avea consecințe politice ori juridice, deci nu are o finalitate practică.

Dacă este așa, **de ce sunt aduse în fața instanței numeroase persoane, față de care nici nu se pune problema de a se face dovada vinovăției în legătură cu faptele de suprimare sau îngrădire a unor drepturi sau libertăți fundamentale, de care sunt acuzate?**

În realitate, aceste acuzații, respectiv hotărârile instanței de contencios administrativ în care sunt consemnate se folosesc ulterior, ca temei de drept, în numeroase acțiuni civile prin care se solicită daune materiale ofițerilor la care se referă. De asemenea, în practica instanței menționate au fost declanșate acțiuni în care erau citați la domiciliu, pentru a se prezenta în fața justiției, oameni morți de ani de zile sau persoane cu alte date de identitate. În condițiile existenței unor asemenea erori grosolane, nu există nici o garanție că nu se săvârșesc și alte erori ori practici abuzive mai greu de identificat sau de probat.

4. De ce Colegiul CNSAS - organism administrativ alcătuit prin reprezentare politică, este abilitat să inițieze acțiuni în constatare a calității de „lucrător” sau „colaborator” al Securității, în sensul că prin activități informative, respectiv prin informații furnizate, s-ar fi suprimat

sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale? De ce CNSAS trebuie să aibă o conducere stabilită pe criterii politice care ia decizii în funcție de interesele celor care i-au propus? Care este sensul noțiunii de dreptate pe care îl transmite populației acest Colegiu?

Dreptul acordat CNSAS de a emite judecăți de valoare oficiale cu esență penală, de a concluziona că ofițerii de informații sau colaboratorii structurilor de informații au săvârșit acte de suprimare sau îngrădire a drepturilor și libertăților fundamentale este în contradicție profundă cu principiile statului de drept și aduce grave prejudicii ideii de justiție într-un stat democratic. Numai instanțele penale de judecată, după cercetarea faptelor de către organele de urmărire penală și pe bază de probe pertinente și concludente pot stabili dacă o persoană a desfășurat activități în afara legii, care constituie fapte ce întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni. Simpla constatare a faptului că o persoană a avut calitatea de ofițer de securitate și a desfășurat activități informative nu poate constitui un just temei, nici pentru CNSAS, nici pentru instanța de contencios administrativ de a concluziona că acesta a suprimat sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale cetățenilor, adică a săvârșit fapte penale.

În realitate, OUG nr. 24/2008 conține **un viciu juridic de fond**, susținut, în mod inexplicabil, prin motivări extrajuridice, de Curtea Constituțională, care constă, în primul rând, în dreptul conferit unei entități administrative de a formula concluzii juridice de încălcare a unor drepturi sau libertăți fundamentale și – cu atât mai grav – în faptul că se atribuie unei instanțe judecătorești competența de a valida aceste concluzii, fără a proba existența vinovăției persoanei respective în legătură cu asemenea fapte. Prin aceasta, se susține **un alt viciu juridic de fond** care rezultă din prevederile art. 2 lit. a din OUG nr. 24/2008, prin care se pune în mod abuziv semnul egalității între calitatea de „lucrător al Securității” și existența unor fapte de suprimare sau îngrădire a drepturilor și libertăților fundamentale, ceea ce semnifică, în fapt, o condamnare „*a priori*”, fără probarea faptelor, a tuturor celor care au desfășurat activități de informații în structurile fostei Securități.

Prin acest demers nu dorim numai să ridicăm în mod critic o problemă, ci și să formulăm, pe baza celor prezentate, anumite propuneri, cu rugămintea de a fi avute în vedere în procesul de legiferare. Pornim de la premisa fundamentală conform căreia problemele în discuție trebuie soluționate printr-o nouă lege, **în elaborarea căreia propunem să fie luate în considerare și următoarele idei:**

a) procedura de stabilire a faptului că, până în decembrie 1989, în cadrul unor acțiuni informative, au fost încălcate drepturi și libertăți

fundamentale, să fie reglementată astfel încât persoana care, în cursul studierii propriului dosar, descoperă fapte prin care i-au fost încălcate, în mod ilegal, asemenea drepturi, să se adreseze direct instanței judecătorești, invocând încălcarea legii penale pe baza probelor ce rezultă din dosarul respectiv.

În acest fel, problema centrală a responsabilității ofițerilor fostei Securități, pentru activități de informații prin care s-au încălcat drepturi și libertăți fundamentale o va constitui stabilirea de către instanța judecătorească penală a vinovăției acestora în raport cu legislația care era în vigoare la data desfășurării activității informative incriminate;

b) eliminarea actualelor competențe judiciare ale CNSAS și transferarea personalului, inclusiv a dosarelor de Securitate, în cadrul Arhivelor Naționale, pentru valorificarea potențialului științific în studierea istoriei recente a țării și a rolului exercitat de structurile de informații în acea perioadă;

c) anularea de drept a deciziilor pronunțate de CNSAS. în baza Legii nr. 187/1999, declarată neconstituțională prin Decizia nr. 51/2008 a Curții Constituționale și, totodată, casarea hotărârilor judecătorești de constatare a calității de „lucrător al Securității” sau de „colaborator”, adoptate în baza OUG nr. 24/2008;

d) stabilirea prin legislația de securitate națională a unor măsuri temeinice de protejare a identității persoanelor angrenate în activitatea informativă secretă, care să incrimineze fapta de deconspirare intenționată a unui ofițer acoperit sau a unui colaborator, ca infracțiune, sancționată cu severitatea necesară.

Înțelegem că, în actuala conjunctură politică și economică internă și internațională aveți alte priorități, dar nădăjduim că veți găsi timpul și resursele necesare pentru a include și problemele ce fac obiectul prezentei scrisori în agenda dumneavoastră de lucru. Noi considerăm că gravitatea și complexitatea problemelor ridicate impun un demers legislativ, temeinic, la derularea căruia putem aduce o contribuție directă.

**Consiliul Director
al Asociației Cadrelor Militare
în Rezervă și Retrageră din SRI**

DESPRE „REVOLUȚII” ȘI „REVOLUȚIONAR - Interviu cu dl. Ing. Mihai Montanu

În numărul său precedent, revista noastră a găzduit prima parte a unui amplu interviu pe care domnul inginer Mihai Montanu a avut amabilitatea să ni-l acorde. Continuăm cu partea a doua acestui interesant expozeu.

Paul Carpen: S-a afirmat, pe bună dreptate, că definirea termenilor cu care operăm constituie o premisă *sine qua non* a înțelegerii corecte între partenerii unui dialog. Aș vrea să am convingerea că și în această discuție a noastră acordăm semnificații apropiate, dacă nu identice, anumitor noțiuni. Lăsând la o parte teoriile științelor politice, vă întreb simplu: care sunt în opinia dumneavoastră elementele definitorii ale unei revoluții?

Mihai Montanu: Desigur, există școli, există curente de gândire dedicate analizării termenului de „revoluție”. Ceea ce este cât se poate de firesc dacă avem în vedere complexitatea acestui fenomen. Pentru mine prototipul, modelul unei revoluții îl constituie revoluția franceză de la 1789. Ceea ce s-a petrecut în Europa exact cu 200 de ani mai târziu reprezintă un eveniment care, deși are o esență similară, nu se putea să nu aibă caracteristici diferite.

Cred însă că nu greșesc afirmând că – în plan social – revoluția semnifică manifestarea violentă a nemulțumirii unei mari mase populare împotriva puterii aflate la conducerea statului. Privind din perspectiva celor 22 de ani care au trecut de atunci, pot spune că decembrie 1989 reprezintă însă un fenomen mai amplu, care cuprinde în sine și această componentă pe care o denumim revoluție.

De ce spun aceasta? Revoluția trebuie să se concretizeze în schimbări pe plan politic, care trebuie să atragă după sine schimbări în domeniile economic și social. Ce s-a întâmplat însă la noi? Pe aspirațiile revoluționare s-au cuplat elemente parazite, care au făcut ca schimbările să nu fie atât de radicale pe cât o cere noțiunea de revoluție, apărând în schimb nuanțe de continuitate, concretizate mai ales prin personajele care au preluat puterea politică. Cei care știau ce avea să se întâmple au speculat explozia populară, pe care s-au sprijinit pentru a prelua puterea.

Atunci nu s-a strigat „Jos comunismul!” Populația s-a ridicat pe fondul unor profunde nemulțumiri economice, sperând într-o viață mai bună, în care

fiecare să aibă acces nu doar la elementele de bază ale supraviețuirii, ci și la ceea ce putem denumi un trai decent. Ce vedem în schimb? Vedem că, din păcate, transformările economice consecutive fenomenului decembrie 1989 au condus la o polarizare nefirească a avuției naționale.

P.C.: O asemenea evoluție nu ar trebui să surprindă. Având în vedere activitatea dumneavoastră în America de Sud, fie-mi permis să introduc un citat aparținând scriitorului argentinian Bioy Casares care a scris: „Revoluția este o mișcare politică ce trezește speranțe în mulți oameni, dar care îi dezamăgește pe și mai mulți, o mișcare datorită căreia aproape nimeni nu se mai simte în siguranță și prin care câțiva devin extraordinar de bogați”.

M.M.: Polarizarea se întâlnește în țările Lumii a treia, nu în țările europene cu pretenție de civilizație. Atunci, în ianuarie 1990, noi ne gândeam la modelul suedez, la economia socială de piață. Statul trebuie să fie în măsură să îi ajute pe cei care au nevoie de suportul său. În momentul în care, așa cum se întâmplă din păcate acum, este negată din ce în ce mai mult această necesitate, înseamnă că se acționează împotriva statului însuși.

Căutarea drumului pe care să îl urmăm nu a fost simplă. Atunci, anumite forțe, în primul rând Petre Roman, au susținut că modelul suedez nu este corespunzător. Mai mult, Adrian Severin afirma insistent, cu vehemență chiar, că trebuie să urmeze „perioada acumulării primitive și sălbatice a capitalului”. Și a fost numit ministru al Privatizării...

P.C.: Ciocnirile sociale presupun forțe antagonice. Pentru a recurge la un exemplu la îndemâna oricui, vă întreb: era corect să se spună despre 23 august 1944 că reprezenta ziua în care a izbândit revoluția antifascistă, antiimperialistă și de eliberare națională în România?

M.M.: Nici un „anti!” La 23 august 1944 a avut loc o lovitură de stat, nu o revoluție antifascistă și antiimperialistă. Trebuie să îi dau dreptate președintelui țării care a afirmat că atunci s-a produs un act de trădare.

P.C.: Ce îndreptățește susținerile – formulate uneori pe un ton vehement – ale fostului președinte Ion Iliescu despre „revoluția din decembrie 1989” din România?

Doar dacă vrem să ne cufundăm într-o mlaștină a absurdului putem afirma că există terorism fără teroriști, că există trădare fără trădători, că există contrabandă fără contrabandiști. Acțiunea este strâns legată de făptuitorul ei. Unul fără celălalt nu poate ființa.

În consecință, nu cumva există persoane direct și nemijlocit interesate să susțină ideea de revoluție doar pentru că, dacă nu a existat așa ceva, atunci nu se poate justifica existența diferitelor categorii de revoluționari, nu se poate recurge la „logica revoluției” prin care anumite acțiuni criminale sunt scoase din zona de competență a justiției? Nu cumva dacă nu este acceptată ideea de „revoluție”, ar trebui să se găsească alte explicații, alte responsabilități pentru pierderile de vieți omenești, pentru numeroasele distrugerii materiale?

Împotriva cui au fost îndreptate acțiunile „revoluționare” din – citez câteva localități la întâmplare – Predeal, Mangalia, Alexandria sau Videle? Nu cumva există primejdia de a bagateliza, prin prea deasă folosire, termeni precum „oraș martir” sau „revoluționar”?

M.M.: Cred că fiecare este liber să judece de ce domnul Ion Iliescu susține vehement ideea de revoluție. În ce mă privește, eu mi-am expus deja punctul de vedere.

P.C.: Ați auzit, cu certitudine despre pensiile FIAP, pe care fostul regim le acorda cu dărnicie, alături de alte avantaje materiale, foștilor deținuți politici și activiști ai partidului comunist.

M.M.: Pensii care se acordau noilor membri pe baza mărturiei a doi FIAP-iști...

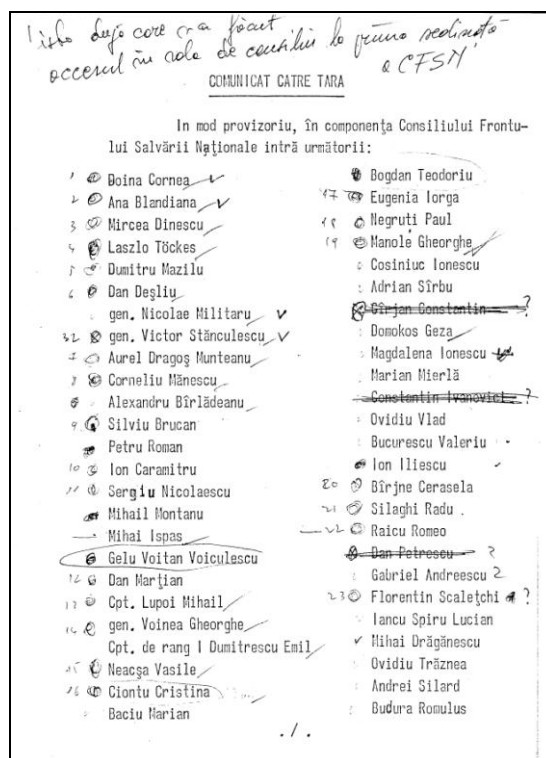
P.C.: Așa cum se procedează și la revoluționari, cred...

M.M.: Da, dar acum se mai cer și alte probe: fotografii, înregistrări video... Care, chiar dacă mai există, sunt vechi, titularii și-au schimbat înfățișarea datorită trecerii timpului... Nu știu câți FIAP-iști mai există acum în viață, dar ceea ce știu este că s-a umblat la toate pensiile, dar nu și la ale lor.

P.C.: Poate calitatea de revoluționar fi coborâtă până la nivelul unei simple surse de avantaje materiale? Ce părere aveți despre repetatele scandaluri legate de „certIFICATELE de revoluționar”? Când se va sista descoperirea de noi și noi „revoluționari”?

M.M.: Angajarea într-o luptă revoluționară, asumarea riscurilor legate de aceasta presupun o puternică motivare spirituală. Și pentru că mi-am încheiat activitatea diplomatică în calitate de ministru plenipotențiar în Brazilia, iată doar două exemple din îndelungata luptă revoluționară de pe continentul sud-american:

înființat Legiunea
 internațională, o formațiune în
 care, alături de italieni, luptau
 și francezi, polonezi, elvețieni
 sau germani, obiectivul fiind
 acela ca după eliberarea Italiei,
 aceștia să acționeze pentru
 eliberarea țărilor lor? Știați că
 Ernesto Che Guevara era
 doctor argentinian, s-a afirmat
 ca revoluționar cubanez, a
 luptat în Angola, pentru a fi
 ucis de forțele speciale pe când o

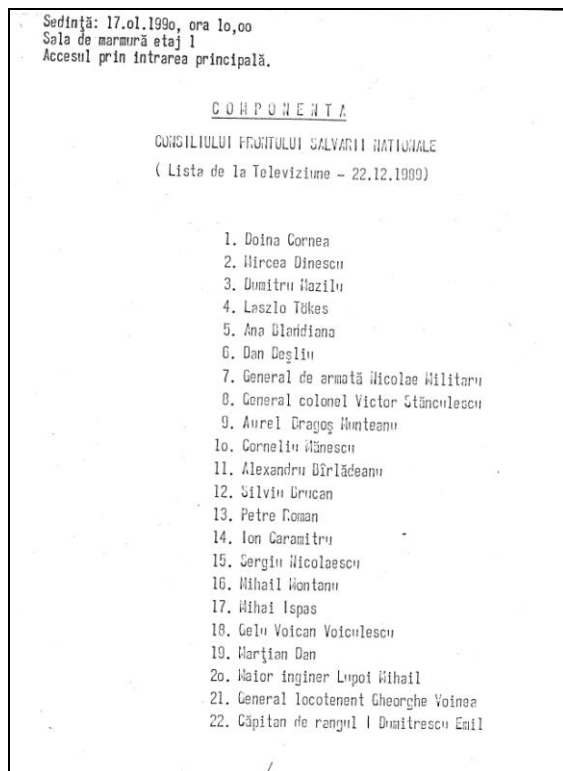

Prima "Listă CFSN"

Acești oameni, și atâția alții ca ei, au înțeles să renunțe la comoditatea unei vieți liniștite și să meargă să lupte acolo unde puteau să militeze pentru transpunerea în practică a idealurilor lor.

Cât despre ideile de dreptate socială ale celor doi revoluționari menționați mai sus, reamintesc doar câte unul dintre multele exemple care ar putea fi citate: înaintea execuției sale Che Guevara a cerut să discute cu învățătoarea școlii sătești în care era deținut și i-a vorbit acesteia despre necesitatea accesului la cultură al celor săraci. Iar Giuseppe Garibaldi a refuzat oferta de a primi gradul de general maior și o forță militară puternică pe care să o conducă în Războiul Civil american, întrucât Abraham Lincoln ezita să înscrie abolirea sclaviei ca o sarcină politică a războiului.

P.C.: Este impresionant ceea ce spuneți, numai că iată ce scria „Academia Cațavencu” sub semnătura lui Alexandru Cristorian, la 20.01.2010: **„Revoluționarii-fantomă produc o gaură de 400 de milioane de euro în buget: Posesorii de carnet de „luptător remarcat în cadrul revoluției din**

A doua "Listă CFSN"

decembrie 1989“ beneficiază de o pensie reparatorie de 1,1 salarii medii pe economie, dacă au venituri sub salariul mediu brut pe economie (conform Legii 341/2004). Nu mai puțin de 17.000 de persoane dețin un astfel de carnet și alte mii așteaptă să primească certificatele de revoluționar. Majoritatea acestora urmează să încaseze, retroactiv, pensia reparatorie calculată începînd cu intrarea în vigoare a legii. În total, e vorba de aproximativ 400 de milioane de euro, care vor zbura din buget spre conturile revoluționarilor.

Cu toate că cea mai mare parte dintre aceștia au certificate emise la normă”.

M.M.: Repetatele scandaluri legate de certificatele de revoluționar, arestările făcute reprezintă aspecte neplăcute, dureroase chiar. Eu cred că recunoașterea calității de revoluționar trebuia sistată la finele anului 1990. După cum mi se pare cel puțin ciudată atribuirea acestei calități unor militari. Nu vreau, totuși, să deschid o rană dureroasă. Oricum însă, ceea ce susține domnul acela în „Academia Cațavencu” nu este real. Indemnizația se acordă numai acelor care nu au alte surse de venit. Deci cei care au primit spații comerciale, terenuri agricole etc. au dobândit o sursă de venit.

P.C.: Apropo de persoane sau personalități. Ați putea să ne împărtășiți opiniile dumneavoastră despre câțiva dintre cei care s-au afirmat în vâltoarea din decembrie, despre câțiva dintre cei care s-au săltat pe valul acestei vâltoari, despre câțiva dintre cei 40 care au figurat pe prima listă a CFSN și au dispărut apoi imediat?

M.M.: Este o listă „cu cântec”. La discuția din sediul MApN, Ion Iliescu a spus: „Acum să ne organizăm, să formăm CFSN ca structură de partid și de stat, care să conducă treburile țării”. El, Ion Iliescu, i-a propus pe Stănculescu, Militaru, Brucan, Teodor Brateș, Eftimescu, Chițac, Hortopan, Logofătu, Voinea, Petre Roman. Lista a suferit ulterior numeroase modificări, dar propunerile lui au rămas aproape neschimbate, alcătuind așa-zisa parte fixă.

P.C.: Cam mulți militari. De unde îi știa Ion Iliescu pe toți aceștia? De unde știa el cum gândesc acești militari în legătură cu evenimentele care tocmai se desfășurau?

M.M.: Este o întrebare firească. Dar să mergem mai departe. S-a spus apoi, „Hai să adăugăm niște disidenți!” Așa au apărut Doina Cornea, Ana Blandiana, Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu, Andrei Pleșu... Apoi s-a zis „Hai să punem și niște revoluționari!” Și au fost înscriși Voican Voiculescu, Dumitru Mazilu, Bogdan Teodoriu și, la poziția 16, subsemnatul.

P.C.: Domnule Montanu, dumneavoastră sunteți absolvent al unei facultăți, v-ați dovedit a fi o persoană onorabilă, un om cu capul pe umeri... Dar ce știa Ion Iliescu despre dumneavoastră atunci când v-a dat pe mână armata României? Nu vi se pare un gest care ar fi putut avea consecințe grave pentru țară?

M.M.: Rolul meu nu trebuie supraevaluat. Eu am fost reprezentantul revoluționarilor în Ministerul Apărării, cu misiunea de a veghea să nu apară acțiuni care ar fi putut fi îndreptate împotriva revoluției și a revoluționarilor. Operațiunile militare erau în coordonarea exclusivă a lui Stănculescu...

P.C.: Da, dar ați putut lua decizii cu consecințe deosebite pentru cursul istoriei. Ați împiedicat ordinul criminal al generalului Militaru, care intenționa să îi aducă pe luptătorii USLA pe Ghencea, unde să îi masacreze pentru a declanșa un război civil.

M.M.: Așa este și cred că cei de la USLA nu au uitat aceasta. Numai că, după acest episod, colonelul Nicolae Popescu, șeful Transmisiunilor (eu am făcut armata la Transmisiuni) vine și îmi spune că generalul Militaru a dat ordin „să fie arestați toți civilii din MApN”. Cum nu eram decât eu, era clar la cine se referă. L-am informat pe Iliescu și am scăpat. S-au întâmplat multe ciudățenii în acele patru zile și nopți (22-26 decembrie 1989) cât m-am aflat în Ministerul Apărării...

P.C.: Puteți menționa câteva?

M.M.: Pe 22 seara a fost adus ca arestat generalul Neagoe, de la Direcția a V-a. Am fost de acord să fie reținut până a doua zi dimineața, când să putem sta de vorbă cu el și omul a fost dus la subsol. A doua zi dimineață îi spun lui Stănculescu să îl aducă pe generalul Neagoe. El îmi răspunde „Hai să mergem împreună să îl luăm”. L-am luat cu noi și pe noul meu aghiotant, locotenentul Dan Stuparu (tot de la Transmisiuni), dar la subsol nici urmă de generalul Neagoe. Nimeni nu a putut să răspundă ce s-a întâmplat cu generalul Neagoe.

Altă situație: Pe 23 seara, când a început canonada, îl întreb pe Stănculescu cine comanda acțiunile antiteroriste. Zice că nu știe și propune să mergem împreună la generalul Eftimescu, care era șeful Operațiilor în MStM. Ajunși la acesta, Stănculescu întreabă dacă există un plan pentru identificarea și anihilarea acțiunilor teroriste. Eftimescu răspunde că nu există un asemenea plan, dar dacă primește ordin se apucă (de atunci încolo!) să îl facă.

Altă situație: Pe fondul așa-ziselor acțiuni teroriste, i-am solicitat șefului armei chimice, Mihai Chițac, să întreprindă măsuri specifice, inclusiv prin folosirea gazelor de luptă, pentru scoaterea teroriștilor din canale. Chițac mi-a răspuns: „Armata română nu deține arme chimice, nici măcar gaze lacrimogene”.

Altă situație: Pe 24 dimineața i-am solicitat generalului Hortopan, comandantul CIT să pregătească un TAB pentru a mă deplasa la anumite obiective suspecte. După circa 30 de minute, generalul Hortopan raportează că nici un TAB din perimetrul MApN nu este în stare de funcționare. Dar primul TAB pe care l-am verificat, cel din poarta unității, funcționa perfect. Mi-a fost clar că aveam de-a face cu acțiuni de sabotare și dezinformare.

P.C.: Ca unul care ați fost, o vreme, în poziția de control asupra Armatei, care era atunci cel mai important centru de forță al țării, ați resimțit și adversitatea, invidia, ura, dorința de răzbunare împotriva Securității manifestată la unii ofițeri și generali, mulți dintre ei îndepărtați din sistemul militar datorită legăturilor lor cu spionajul sovietic? Legături documentate de Securitate. Cum judecați acum semnalele pe care atunci incontestabil le-ați primit, dar nu aveai nici documentarea și nici pregătirea necesară pentru a le putea califica?

M.M.: Am menționat episodul USLA, am exemplificat atitudinea câtorva generali, despre care, evident, atunci nu știam ce hram purtau. Dar este adevărat ce spuneți. Nu aveam atunci nici documentarea și nici pregătirea

necesară pentru a le înțelege acțiunile. Aveam însă rațiune și bun simț. Și să știți că eu nu am așteptat să se așeze apele ca să văd de partea cui să mă situez în problema Securității. Iată ce îi declarăm unuia dintre cei mai înverșunați acuzatori ai Securității, într-un interviu apărut în ziarul „Baricada” din 28 februarie 1990: „În Securitate avem specialiști de înaltă clasă, adevărați profesioniști, de care statul are nevoie. (...) Important este să păstrăm specialiștii de mare valoare, de care vom avea nevoie mai târziu”.

*A consemnat **Paul Carpen***

„HUNGARISMUL”

Pornind de la reamintirea evenimentelor petrecute la Târgu Mureș în martie 1990, numărul precedent al revistei „Vitralii – Lumini și umbre” a inclus mai multe articole și analize pe tema manifestărilor naționalist-revizioniste ale unor reprezentanți ai etniei maghiare din țara noastră.

Insistența cu care asemenea atitudini continuă în Transilvania și mai ales reacția palidă, uneori de-a dreptul servilă a autorităților momentului (cum a fost cazul recentului „scandal UMF Târgu Mureș”) i-au făcut pe mulți dintre cititorii noștri să ne ceară imperativ să continuăm prezentările pe această temă.

Ei au făcut trimitere, în primul rând, la istoria mai îndepărtată, dar care a lăsat urme adânci în conștiința colectivă (caracterul antiromânesc al Revoluției ungare de la 1848 și ridicarea unui monument pentru cei 13 generali, Republica Ungară a Sovietelor condusă de Bela Kun, atacarea militară a României, campania armatei române în Ungaria din anii 1919-1920 și tăcerea care se păstrează în legătură cu acestea, fascismul în Ungaria interbelică și noul cult al lui Miklos Horthy, Diktatul de la Viena din 1940 și ridicarea unei statui în România pentru criminalul de război Albert Vass, deportarea către lagărele morții a evreilor de pe teritoriul ocupat în urma Diktatului până în ultimele zile ale războiului, masacrele împotriva românilor de la Ip, Trăzneu și din atâtea alte localități transilvane).

În al doilea rând, au evidențiat faptul că în perioada tulbură din toamna anului 1944 și până prin 1948, numeroși maghiari au sărit din barca fascismului în cea a comunismului și au acaparat funcțiile de conducere în noile organe ale puterii, atât la nivel local, cât și la nivelul instituțiilor centrale, încercând de acolo să câștige simpatia sovieticilor și să îi compromită pe români. Conduc practică permanent, încă de la înființarea sa, de către elemente alogene, Partidul comunist român nu a putut depăși niște scheme de gândire rudimentare în legătură cu sentimentul național și naționalism. Acțiunile antiromânești ale unor lideri comuniști de etnie maghiară precum Karoly Kiraly sau Sütő András au rămas fără un răspuns public pe măsură.

În al treilea rând, cititorii au relevat rolul autorităților de stat ungare și al unei largi părți din emigrația maghiară în destabilizarea regimului din România, în demonizarea lui, în răsturnarea lui prin participare efectivă la evenimentele din decembrie 1989, toate aceste acțiuni urmărind exclusiv atingerea idealurilor revizioniste.

În fine, ne-a fost atrasă atenția asupra mai multor materiale care circulă pe Internet și care relevă acțiuni de influență exercitate în prezent de partea ungară asupra unor lideri români actuali, cu consecințe grave pe plan politic și economic.

Tuturor celor care ne-au lăudat, dar ne-au și criticat în legătură cu abordarea acestor teme, le răspundem că nu ne putem substitui altora și că nici nu vom schimba orientarea revistei noastre a cărei principală misiune o vedem în formarea unei culturi de securitate la grupuri sociale cât mai largi, în apărarea prestigiului și a onoarei ofițerilor din serviciile de informații ale României.

Dar aceasta presupune să rostim cu curaj adevărul. Inclusiv în legătură cu manifestările șovine îndreptate împotriva statului român și a românilor.

Și cu certitudine, o vom face!

PUBLICAȚIA „SAMIZDAT” ELLENPONTOK, INSTRUMENT DE PROPAGANDĂ ANTIROMÂNESCĂ ÎN ANII '80

Activitățile ostile cu caracter naționalist-revizionist ungar îndreptate împotriva României au început imediat după constituirea la 1 Decembrie 1918 a statului național unitar. Nou creată Republică Ungară a Sovietelor a atacat militar România, iar armata română a trebuit să zdrobească trupele bolșevice ale lui Béla Kun și să ocupe Budapesta. După retragerea benevolă a trupelor române și fuga peste graniță a lui Béla Kun, în Ungaria puterea a fost preluată de Miklos Horthy, care a instaurat un regim fascist.

Activitățile subversive antiromânești au fost organizate și desfășurate în primul rând de către partidele și grupările cu caracter extremist precum partidul „Crucile cu săgeți”, organizațiile „Garda zdrențăroșilor”, „Vânătorii turanici”, „Divizia secuiască de frontieră”, „Uniunea camaraderească”, organizațiile de tineret premilitare (leventii) etc.

În toată perioada dintre cele două războaie mondiale, organele specializate ale statului român (Siguranța, Serviciul Secret de Informații) au fost nevoite, în mod firesc, să desfășoare acțiuni intense pentru descoperirea și contracararea acestor activități.

După al doilea Război mondial, o dată cu instalarea dominației sovietice atât în România, cât și în Ungaria, se părea că între cele două țări s-au creat relații de prietenie, de cooperare și bună vecinătate. Maghiarilor din România, ca și altor naționalități conlocuitoare, li s-a asigurat o gamă largă de drepturi și libertăți în domeniul economic, politic, administrativ și cultural. Au fost create școli și institute de învățământ superior, teatre, o editură (*Kriterion*) au apărut ziare și periodice, numeroase publicații, toate în limba maghiară. După model sovietic, în 1952 a fost creată Regiunea Autonomă Maghiară, care avea să existe până în 1968, fiind desființată o dată cu eliberarea tot mai pronunțată din chingile rusești sufocante.

În pofida drepturilor și libertăților de care se bucurau, conducătorii unguri și o bună parte din populație au continuat să viseze la o Ungarie mare, întinsă de la Adriatica până în Subcarpații Ucraineni, de la împrejurimile Vienei până la Baia, în Moldova. Ei au întreținut o intensă propagandă revizionistă, mai ales după frământările din Ungaria din toamna anului 1956.

În deceniul care a precedat evenimentele din decembrie 1989, activitățile naționalist-revizioniste maghiare s-au intensificat, conturându-se trei categorii de vectori: (a) membri ai diverselor organizații extremiste din Ungaria, precum și instituții ale statului ungar (Serviciul de informații - AVO, reprezentanțe diplomatice etc); (b) elemente ostile României din cadrul

emigrației maghiare, îndeosebi din Europa și America; (c) persoane din interior animate de asemenea concepții, mai ales intelectuali cu anumite nemulțumiri de ordin personal, clerici ai cultelor maghiare (romano-catolici, reformați, luterani și unitarieni) etc.

Printre modalitățile de acțiune pentru realizarea obiectivelor de acest gen, în anii '80 s-a numărat și „editarea” și distribuirea în rândul etnicilor maghiari din Transilvania a unei publicații *samizdat*.

În circumstanțele complexe ale vremii, serviciul național de informații de securitate a desfășurat acțiuni informativ-operative pentru descoperirea, prevenirea și contracararea activităților ostile cu caracter naționalist-revizionist și separatist maghiar.

În cursul anului 1983, emisiunile postului de radio „Europa Liberă” au început să difuzeze în mod repetat o știre despre existența în Transilvania a unui așa-zis „Birou de presă maghiar” și a unei publicații clandestine intitulată „*Ellenpontok*” (Contrapuncte), cuprinzând articole despre pretinsa lipsă de drepturi și asuprirea naționalității conlocuitoare maghiare din România.

Alertat de aceste emisiuni, în calitate de coordonator pe țară al activităților informative vizând cunoașterea și contracararea iredentism-șovinismului și revizionismului maghiar, am cerut compartimentelor corespondente din teritoriu să întreprindă urgent măsuri pentru clarificarea informației. Zilele treceau și, în pofida faptului că în problema iredentism-revizionism maghiar dispuneam de o rețea numeroasă și de multe mijloace speciale pe lângă elementele pretabile la asemenea acțiuni, nu reușeam să intrăm în posesia acestei publicații. Începusem să credem că este vorba de o diversiune a postului de radio „Europa Liberă”, lansată cu scopul de a sugera elementelor pretabile noi căi și metode în activitatea lor naționalist-revizionistă.

Într-una din zile, când abia sosisem la serviciu, am fost sunat la telefon de la cabinetul adjunctului ministrului de Interne, generalul Iulian Vlad. Acesta m-a întrebat ce cunoșteam despre știrea respectivă. Am raportat că, în afară de ce s-a transmis la radio nu dispunem de alte date, în ciuda căutărilor intense efectuate, că suspectăm o provocare a postului de radio respectiv și că acționăm în continuare pentru clarificarea cazului.

După vreo opt zile, am fost sunat de șeful Serviciului 1 de la Securitatea Județeană Bihor, care a raportat că se află în posesia unui exemplar din revista clandestină „*Ellenpontok*”, dar nu poate preciza cine sunt autorii, deoarece persoana care a adus-o refuză să spună de la cine a primit-o.

Am raportat informația conducerii profesionale și cu primul mijloc de transport am plecat la Oradea. Se punea problema dacă revista a fost tipărită pe teritoriul județului Bihor sau a fost adusă din Ungaria, granița fiind foarte aproape. De asemenea, ne întrebam dacă sursa nu era și ea implicată în acțiune. Despre

sursa „Szekely”, persoana care prezentase publicația samizdat, se cunoștea că este un intelectual matur, serios, verificat în relația de colaborare, care însă se temea să ne spună de la cine a primit revista, deoarece presupunea că vom trece imediat la anchetarea persoanei în cauză și, în felul acesta, el va fi deconspirat.

Am stabilit să realizăm împreună o întâlnire cu sursa. Eram intrigat de atitudinea sursei „Szekely”, deoarece colabora de mai mult timp cu serviciul intern de informații, fusese ajutat, în limite legale, să-și rezolve anumite probleme, avea un important cerc de relații în rândul intelectualilor maghiari din Oradea și Cluj-Napoca și deodată refuza să vorbească. Așteptam cu interes deosebit întâlnirea.

„Szekely” a fost punctual la întâlnire. Ofițerul care îl avea în legătură i-a precizat că eu am venit special pentru a discuta cu el, întrucât apreciez mult ultima sa informație. I-am mulțumit pentru sprijinul acordat, precizând însă că nu înțeleg de ce nu merge până la capăt. Mi-a repetat aceleași motive menționate anterior. I-am spus că pe noi ne interesează mai mult cine sunt autorii revistei decât persoana de la care a primit-o și că el ar putea să aibă anumite repere, dat fiind cercul de cunoștințe pe care le are în medii cu astfel de preocupări. L-am asigurat că îl vom proteja, că vom proceda în așa fel încât să evităm deconspirarea sa.

Din acest moment, „Szekely” a început să fie cooperant. A propus să-i spunem noi pe cine bănuim, iar el să joace rolul de consultant. I-am înșirat mai multe nume din Oradea și Cluj-Napoca, printre care și Szöcs Géza. La auzul acestui nume, sursa a căzut pe gânduri și, fără să o spună explicit, a lăsat să se înțeleagă că acesta ar putea fi autorul, deoarece a venit de mai multe ori la Oradea. Sursa a fost nevoită să amâne restituirea revistei sub un pretext plauzibil și să încerce să afle cine a realizat-o.

Szöcs Géza era un tânăr poet din Cluj-Napoca. Tatăl său era un cunoscut redactor la o publicație în limba maghiară, om serios și cu o poziție corectă în activitatea și manifestările sale. Tânărul Geza se afla într-o anumită legătură cu un ofițer al Serviciului 1, care urmărea exploatarea lui informativă, dar și temperarea și influențarea sa pozitivă, căci începuse să se angreneze în activități și manifestări naționaliste. Se afla sub influența scriitorului Sütő András din Târgu Mureș, la propunerea căruia plecase cu o bursă de studii „Herder” la Viena. Szöcs Géza era căsătorit cu Dancsuly Marta, fiica profesorului universitar Dancsuly, prodecan al Facultății de istorie – filosofie cu limba de predare maghiară și președinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din județul Cluj. În cele din urmă familia s-a destrămat, cei doi divorțând. Szöcs Géza s-a recăsătorit cu fosta soție a profesorului Tökes András (fratele pastorului László Tökés) din Târgu Mureș, devenit după 1989 inspector general al Inspectoratului școlar județean Mureș.

După discuția cu sursa „Szekely”, Szócs Géza și unele dintre legăturile sale de la Cluj-Napoca și Oradea au fost puse în filaj. În scurt timp s-au obținut informații că Keszthelyi András, student la Facultatea de filosofie, se grăbește să îi ducă lui Szócs Géza un număr de exemplare ale „revistei” aflate la el spre păstrare. Sub un pretext plauzibil, acesta a fost oprit de miliție pe stradă, asupra lui găsindu-se exemplarele respective.

Lucrurile au devenit clare în ceea ce privește „revista”. Rămăsese de lămurit problema așa-zisului Birou de presă maghiar din Transilvania. Filajul ne-a semnalat că, întorcându-se de la Dej cu o borsetă, pastorul László Tőkés s-a oprit la sora sa din Cluj, Ghergely Elisabeta, din locuința căreia a ieșit fără borsetă. S-a obținut consimțământul soțului acesteia pentru efectuarea unei percheziții în locuință, intrându-se astfel în posesia borsetei. În aceasta, s-a găsit o listă cu peste 30 întrebări referitoare la situația minorității maghiare, la care „Europa Liberă” solicita răspuns. A devenit clar că aceia care se ocupau de publicația clandestină, reprezentau totodată și așa-zisul birou de presă.

În această fază a acțiunii, s-a dispus ca persoanele implicate să fie investigate în stare de libertate. Ca urmare, Szócs Géza a fost invitat la sediul Securității Cluj. Seara i s-a permis să meargă acasă, urmând ca discuțiile să fie reluate a doua zi. Însă, la ora fixată, el nu s-a mai prezentat la discuții, așa cum se convenise. A reușit să înșele filajul și a dispărut pur și simplu.

Au trecut aproape două săptămâni fără a se afla unde s-a ascuns. Situația devenise foarte stânjenitoare pentru toți cei implicați în acest caz, când, în sfârșit, a fost interceptat un apel telefonic al acestuia către o relație feminină din Cluj. Szócs Géza o înștiința că pleacă cu trenul de la Timișoara, va coborî la Toplița în județul Harghita, iar de acolo va merge la Tulgheș, unde se va interna în sanatoriul pentru boli nervoase. Era limpede că Szócs Géza simula o boală, căutându-și circumstanțe atenuante pentru acțiunile sale antiromânești.

În condițiile date, Szócs Géza a fost interceptat în gara din Toplița și condus la Cluj pentru continuarea discuțiilor. A rezultat că în cursul nopții el a părăsit domiciliul într-un autoturism Trabant și a plecat la Tulgheș, unde o prietenă a sa, profesoară din Toplița, i-a facilitat internarea în sanatoriul de boli nervoase.

În urma declarațiilor făcute de Szócs Géza a rezultat că în această acțiune, în afară de el, un rol activ au avut studentul Keszthelyi András, de la Facultatea de filosofie din Cluj-Napoca, Ara Kovacs Attila și Toth Karoly din Oradea, foști colegi ai acestuia la aceeași facultate. Ultimii doi, cu ajutorul unei mașini de scris și al unei mașini de multiplicat obținute din Austria via Budapesta, multiplicau revista. Trebuie menționat că, datorită insuficienței sincronizării a cercetărilor de către cele două județe (Bihor și Cluj), persoanele implicate au reușit, cu ajutorul unor parole, să se prevină reciproc, astfel că

mașina de scris și cea de multiplicat au fost aruncate în Crișul Repede, de unde n-au mai putut fi recuperate.

Cât privește conținutul articolelor publicate în revistă, acestea abordau, de pe poziții iredentiste și revizioniste, pretinsa lipsă de drepturi a etnicilor maghiari și asuprirea lor în România. Autorii articolelor erau de regulă intelectuali maghiari dominați de asemenea concepții. Este semnificativ în acest sens articolul scris de pastorul László Tőkés intitulat „*Erdelyit Visza, Mindent Visza*”! (*Ardealul înapoi, totul înapoi!*).

La terminarea investigațiilor informative s-a întocmit o notă pentru informarea șefului statului, în care se releva rolul și influența scriitorului Sütő András din Târgu Mureș, membru al CC al PCR asupra tânărului poet Szöcs Géza, care a conceput, realizat și multiplicat o publicație clandestină cu conținut antiromânesc. S-a ordonat să nu se ia măsuri penale asupra persoanelor implicate, ci să fie avertizate că dacă vor continua asemenea activități vor suporta rigorile legii. Și-au luat angajamente în acest sens, pe care de regulă nu le respectau. Unele dintre ele și-au exprimat dorința de a emigra în Ungaria, dorință ce le-a fost satisfăcută. Primul dintre ei a fost Szöcs Géza, care, după evenimentele din decembrie 1989, s-a întors rapid în țară, devenind secretar general al UDMR și senator în parlamentul României alcătuit în urma alegerilor din 1990. În prezent se află în Ungaria, ca demnitar în guvernul Viktor Orban, ocupând o funcție la Ministerul Culturii.

Cazul publicației clandestine „*Ellenpontok*” ne îndeamnă la câteva reflecții. Apariția acesteia a devenit posibilă prin conjugarea eforturilor elementelor revizioniste din țară, ajutate de cercuri extremiste din Ungaria și de emigrația maghiară ostilă României. Acțiunea în sine evidențiază atât limitele, cât și reușitele activității de informații din perioada respectivă. Faptul că nu s-a prevenit apariția unei asemenea publicații și că despre ea s-a aflat dintr-o sursă publică reprezintă, fără îndoială, un eșec.

În același timp, descoperirea într-un interval relativ scurt de timp a autorilor și stoparea acțiunii antiromânești clandestine reprezintă un plus. El a devenit posibil prin mobilizarea mai insistentă a mijloacelor clasice ale muncii de informații (rețeaua informativă și mijloacele speciale), folosite de toate serviciile de informații din lume.

Pentru folosirea acestor mijloace, ofițeri care au activat în serviciul național de informații înainte de 1989 sunt chemați în prezent să dea socoteală în fața organelor de justiție, datorită unei legi nedrepte, cu caracter vindicativ și discriminatoriu.

Colonel (r) Stelian Popescu

CUM POATE DISPĂREA O ETNIE

Încă de la începutul secolului al XII-lea sunt semnalate obști armenesti așezate temeinic în Țările Române și mai ales în Moldova, unde își construiseră deja mai multe biserici, cum sunt cele de la Suceava și Iași. Marii voievozi ai țării precum Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare și alții au acordat numeroase privilegii comunităților armenesti, considerându-le elemente dinamizatoare ale economiei și un factor de consolidare a creștinismului în fața pericolului Semilunii care se ridica tot mai amenințător pentru această parte a Europei.

Pe parcursul secolelor care au urmat, comunitățile armenice din Moldova și Țara Românească și-au putut păstra neștirbite limba, numele, obiceiurile și credința, trăind în perfectă armonie cu populația locală. Ei au ocupat numeroase dregătorii la curțile domnitorilor și chiar au dat Moldovei pe domnitorul Ion Vodă cel Cumplit, zis Fiul Armencei, căzut eroic în luptele cu invadatorii otomani. Aceeași atitudine primitoare și chiar de ajutorare din partea generosului popor român au găsit puținii supraviețuitori ai genocidului armean din Turcia, care în anul 1915 s-au refugiat în România. Datorită totalei libertăți acordate, și acești armeni noi veniți au reușit în scurt timp să se integreze în viața socială din țara noastră.

Vrem să scoatem în evidență calitatea sufletească a poporului român care a înțeles să accepte în sânul său un popor vitregit de avaturile istoriei sale milenare, fără a impune condiții umiltoare sau a face presiuni pentru renunțare la limba sau obiceiurile specifice nației respective. Chiar și autorul acestor rânduri, care este primul născut pe pământul românesc, provenind dintr-o familie de armeni refugiați aici din cauza masacrelor turcești, a avut posibilitatea de a studia și a se forma ca un cetățean devotat acestei țări și chiar i s-a oferit o deosebită încredere și în același timp o mare oportunitate de a-și dovedi devotamentul față de patria adoptivă într-un domeniu atât de special cum sunt Serviciile de Informații.

În antiteză am vrea să subliniem situația comunităților armenice din Transilvania, care s-au stabilit acolo începând din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, când un episcop catolic de origine armeană a convins un număr de aproximativ 70 de familii de armeni din Moldova să treacă în Transilvania, promițându-le condiții speciale de viață. Episcopul s-a ținut de cuvânt, și în numai câțiva ani a apărut lângă sătucul Gherla orașul Armenopolis. De fapt, terenul pe care s-a construit orașul nu a fost un cadou al Cancelariei imperiale austriece, comunitatea armeană plătind o sumă enormă pentru acele timpuri:

12000 fiorini. Au mai apărut mari comunități armenesti la Dumbrăveni, Gheorgheni, Turda, Frumoasa etc.

Cum s-ar spune, toate bune și frumoase, doar că toți armenii din Transilvania, pentru a se putea considera cetățeni cu drepturi egale în Imperiul Austriac a trebuit mai întâi să renunțe la strămoșescul creștinism ortodox și să adopte catolicismul, chiar și în construcția bisericilor lor fiind obligați să renunțe la arhitectura specifică bisericilor armenie și să adopte modelul catolic. Era un prim pas spre deznaționalizare.

Împăratul Iosif al II-lea a conferit titluri nobiliare unui număr de 56 de familii armenie stabilite în Transilvania. Începând din secolul al XIX-lea se intensifică presiunile autorităților locale maghiare asupra comunităților armenie, numele orașului Armenopolis fiind schimbat în 1838 cu acela de Szamosujvar, cei care își mai păstrau numele de familie armenesti încep să fie marginalizați, obstrucționați în obținerea a diverse autorizații, limba maghiară era singura permisă a se vorbi în public, iar vecinii maghiari ai familiilor armenie se scandalizau când îi auzeau pe aceștia că își vorbeau în familie în limba armeană. Așa se face că azi nici un „fost” armean din Ardeal nu mai știe o iotă din limba lui maternă. Orice document în care apărea un nume nemaghiarizat era în mod automat sortit coșului de gunoi, petiționarul lămurindu-se că singura lui șansă de a reuși în comerț, școală sau în administrație fiind aceea de a-și schimba rapid numele.

În biserici toate slujbele se făceau în limba maghiară, iar rugăciunea Tatăl Nostru, singura care se mai rostea în limba armeană, a fost considerată ca nocivă, deoarece amintea populației că de fapt sunt încă armeni și în consecință a fost și ea maghiarizată, iar ca un corolar, până nu de mult, slujba trebuia să înceapă prin intonarea imnului național maghiar.

Prin dispariția populației armenie, bisericile respective au suferit și ele un periplu îndelungat, multe dintre ele trecând fie sub administrația bisericii romano-catolice, fie a bisericii greco-catolice sau a celei reformate.

Multe familii de armeni care au refuzat să-și renege neamul, numele și credința s-au reîntors în primitoarea Moldovă.

Iată cum concepția șovină de a considera că întreaga populație a Ungariei trebuia să fie maghiară pentru a putea realiza astfel o ascendență demografică falsă a dus la dispariția unor etnii, printre care și cea a armenilor ademeniți în Imperiul Austro-Ungar de un miraj care le-a fost fatal ca etnie.

Col.(r) Hairabetian Hagop

PE CE VĂ BAZAȚI, DOMNULE TĂRICEANU?

Se zice că expresia „*Pe ce te bazezi, domnule?*”, Marin Preda ar fi preluat-o de la fratele său, Alexandru, cu care s-a întâlnit să discute unele scrieri înainte de a le da la tipar. Și care era mai mereu sceptic. Oricum ar fi, întrebarea a făcut carieră, dovadă a profundului său conținut de bun simț, o traducere în limbajul sănătos al țaranului român a cunoscutului dicton cartezian „*Dubito, ergo cogito; cogito, ergo sum*”.

Înainte de a intra în fondul acestei scurte note, fie-ne permisă o absolut necesară precizare: Revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” se ține deoparte de luptele politice. Nu ne grăbim nici să criticăm, dar nici să ne gudurăm pe lângă noua majoritate parlamentară. Desigur, nu putem decât să sperăm că noua putere politică va găsi resursele necesare pentru a stinge numeroasele izvoare ale discordiei din societate, aceasta fiind una dintre premisele progresului societății noastre.

În acest spirit, al promovării respectului față de semenii noștri și față de adevăr considerăm necesare următoarele precizări: Am fost surprinși să îl auzim pe domnul Călin Popescu Tăriceanu, la investirea noului guvern, exemplificându-și propensiunile sale pro- maghiare cu relatarea unei întâmplări din ianuarie 1990, când „*tineri securiști aruncau cu roșii în interiorul Ambasadei Ungariei*” de pe strada numită Alexandru Sahia, atunci, și Jean Louis Calderon, astăzi. Domnul Tăriceanu afirmă că ar fi mers după aceea, cu un grup de studenți ai săi, să îi ceară scuze ambasadorului ungar.

Așa o fi.

O întrebare se ridică, totuși: Pe ce vă bazați, domnule Tăriceanu, atunci când afirmați că era vorba de „*tineri securiști*”? Dacă incidentul respectiv a existat cu adevărat, nu ar fi posibil să fi fost vorba doar despre niște tineri? Aveți dumneavoastră pe cineva care v-a informat cu certitudine și cu dovezi că respectivii aparțineau Securității? Nu cumva continuați să trăiți, după mai bine de 22 de ani, în spiritul dezinformării și al manipulării care plutea atunci ca o miasmă asupra României?

Asemenea ieșiri, precum aceea la care am făcut referire mai sus, reflectă, poate, influența unui anume consilier pe care domnul Tăriceanu l-a ținut pe lângă sine, în pofida faptului că nu a obținut avizul pentru acces la documente clasificate. Este posibil ca astfel să se explice și graba cu care guvernul domnului Tăriceanu a promovat Ordonanța de urgență nr. 24/10.03.2008, la care am făcut ample referiri în acest număr al revistei noastre.

Așteptăm din partea domnului fost prim-ministru fie scuze, fie dovezile incriminatorii.

Redacția

P.S. Pentru a încheia într-o notă optimistă, dovadă că nu purtăm ranchiună, vă mai întrebăm ceva, domnule Tăriceanu: La ce magazin se găseau roșii în ianuarie 1990, în Bucureștiul acela frământat de conflicte și de spaimă?

22 DECEMBRIE 1989: ZIUA ÎN CARE APA A URCAT DEALUL

În 22 decembrie 1989, după ce-am scăpat cu viață din sediul C.C.-ului și am reușit, cu multă precauție și cu extraordinar de mult noroc, să ajung în strada Onești, m-am simțit, pentru prima oară în viață, ca o pană de rândunică dusă de vântul sorții spre zări îndepărtate, dar necunoscute. Deodată m-am trezit într-o altă lume, cu oameni cu chipuri înfierbântate, în fapt un amestec de chipuri mâhnite și fericite, care încercau să se cunoască și să se suporte reciproc.

Toate acele chipuri se străduiau din răputeri să-și revină-n fire după coșmarul trăit, fără vrerea lor, câteva zile și nopți la rând. Fiecare vedea în vecinul său pe propriul salvator, dar mulți dintre cei prezenți acolo îi priveau pe cei din fața lor cu suspiciune, bănuind că sub creștetul fiecărui „*om de bine*” s-ar putea afla un „*om de rău*”. În acea mulțime, fiecare se sprijinea pe fiecare și toți credeau că sunt o forță pe care nici o putere lumească nu o putea ignora. M-am simțit singur și izolat în acea lume nouă, care se năștea dintr-o mare tragedie abătută din aroganță, necinste și prostie asupra românilor. Eu pe cine puteam să mă sprijin în acea clipă? M-am uitat după un punct de sprijin, de oriunde s-ar fi arătat, de pe Pământ sau din Cer, însă nu l-am zărit, nici nu l-am simțit undeva pe aproape.

Aveam doar 38 de ani și, dintr-o dată, am crezut că nu sunt decât o informație adunată de un destin teluric din surse potrivnice memoriei mele de ființă trecătoare prin viață. Nu știu dacă altora li s-a întâmplat, dar pentru o clipă creierul mi-a proiectat pe retina ochilor filmul de scurt metraj al vieții mele. Însă, când am ajuns la clipa pe care o trăiam în acea zi istorică, de neuitat, filmul s-a întrerupt, iar pe retina ochilor mi-a apărut chipul mamei. Într-o clipită mi-am adus aminte de povețele mamei, care-mi spusese de mai multe ori în vremea copilăriei, dar și după ce-am devenit ofițer, că pentru viața oricărui om există semne cerești în care trebuie „*să creadă cu credință*”.

*

În fața intrării dinspre strada Onești a sediului C.C.-ului (intrarea „B”), dar și la intrarea în sediul Direcției a V-a, oameni pe care nu-i văzusem niciodată, aveau pe buze un singur nume: „*Ceaușescu*”. Ei îl considerau vinovat de tot ce s-a întâmplat în țară în ultimii ani. Unii erau mai aprinși la vorbă și la gesturi, spunând că Ceaușescu trebuie imediat judecat pentru faptele sale. Alții spuneau că trebuie judecați toți cei care l-au ajutat să înfometeze

poporul, iar unii interveneau și spuneau că trebuie judecați toți cei care au tras în popor în nopțile trecute. Cu toții erau ferm convinși că vor putea construi o nouă putere politică pe vidul de putere lăsat de Ceaușescu și de apropiații săi.

Văzând patosul cu care se purtau discuțiile între oamenii adunați acolo, m-am retras încet pe trotuarul de peste drum, simțind că eram exclus fără drept la replică din acea lume incandescentă. De pe trotuarul respectiv am mai privit câteva clipe grupul acela înfierbântat, pentru aducere-aminte. La un moment dat am tresărit, văzând în acel grup un bărbat între două vârste, a cărui voce stridentă acoperea glasurile celorlalți. Din gura acelui bărbat am auzit cuvântul „*Moarte!*”. El striga că Ceaușescu și acoliții lui săi trebuie omorâți fără judecată. Pur și simplu, prinși și omorâți. Pe stradă, oriunde vor fi prinși.

În cuget mi s-a întipărit o mare neliniște. Auzind răbufnirile de mânie ale acelor oameni înfierbântați la minte, am fost cuprins de un început de deznădejde. În memoria mea se adunaseră într-o clipită imagini dintre cele mai grotești, din filme care începuseră să circule și în România, aproape fără opreliște. Dintr-o dată, mi-au venit în memorie atrocitățile petrecute în Ungaria în anul 1956. Avusesem ocazia să citesc o broșură despre „*contrarevoluția*” din Ungaria, pe care mi-o pusese la dispoziție istoricul Mircea Mușat, consilier al președintelui Ceaușescu pe probleme de istorie (cu condiția să citesc, să nu spun la nimeni ce-am citit și să o returnez sub cuvânt că, dacă nu o returnez la timp reiese că am furat-o și suport rigorile legii!). Totuși, nu puteam crede că la noi, la români, erau posibile răzburările petrecute în anul 1956 în Ungaria, când ofițeri de Securitate fuseseră tăiați cu ferăstrăul și ciopârțiți cu topoarele. Încercam să-mi analizez viața și nu înțelegeam de ce mă exclusese pe mine acea clipă istorică dintre oamenii locului. Însă, în clipa următoare mi-au venit în minte alte povești de-ale mamei mele, care, după ce aflase că ajunsesem „*în garda președintelui țării*” a prorocit că voi avea un moment greu, de cumpănă, dar că-l voi trece. Mama-mi spusese să cred în familie și în destin. Cuvântul *destin* a început să se repete obsesiv în creierul meu, înțelegând că suita de imagini despre viața mea nu era decât o vestire cerească. Astfel, mi-am făcut curaj, mi-am răsucit căciula pe cap, după modelul căzăcesc și am luat-o agale, strategic, pe strada Onești spre bulevardul Magheru, pentru a ajunge acasă, unde soția și copiii mei nu mai știau nimic despre mine din seara zilei precedente, când am fost mobilizat la serviciu.

*

Strada Onești era un furnicar uman, se umpluse de oameni dornici să ia parte la un moment istoric unic în viața lor: înlăturarea de la putere a unui regim

politic. La intrarea în „Garajul Partidului” era un grup de oameni de diferite vârste, toți carpatini, adică români, care discutau extrem de aprins despre ceea ce se petrecea acolo în acel moment. După ce m-am convins că nu cunosc pe niciunul dintre ei, am trecut aparent liniștit de acel grup, cu intenția de a ajunge în bulevardul Magheru. I-am privit pentru o clipă pe acei oameni și mi-am permis să-i integrez în categorii diverse, de la revoluționari și manifestanți până la adepți, aderenți, spectatori sau chiar gură-cască. Aceștia erau fundamental diferiți de revoluționarii pe care-i văzusem în sediul C.C.-ului, care constituiseră, într-un fel, forțele de șoc ale primul val revoluționar. Ei discutau când mai aprins, când mai domol, fiecare după pricepere și cunoaștere ori interes și nevoi. Din când în când, unii dintre ei făceau semnul „V” - adică semnul victoriei, fiecare fiind convins că victoria era a lui, revoluția era a lui și se bucurau de zborul „tiranului”, având pretenția să li se răspundă tot cu semnul „V”.

În acel moment, unii „bruneți”, dar și carpatini get-beget, continuau să lucreze de zor, pentru propriul folos. Întrucât am auzit strigăte dinspre cantina C.C.-ului, am întors instinctiv capul și am văzut ieșind de acolo câțiva dintre aceștia, cu brațele încărcate de bunătăți: salamuri mai alese, băuturi răcoritoare, dulciuri de tot felul, care înainte fuseseră rar văzute de popor pe piață. Unii împărțeau din aceste bunătăți celor care asistau la eveniment de pe trotuar, însă alții, mai iuți de picior, dădeau colțul clădirii, pentru a le duce altor oameni neajutorați. Mulțumirile reprezentanților poporului pentru *donațiile* primite din „cantina partidului” erau semnul aprobării faptei săvârșite de către cei care lucrau „în dobândă”.

Pe strada Onești continuau să curgă înspre Piața Palatului grupuri de tineri revoluționari, cu steaguri tricolore „cu strungă” și eșarfe, având în frunte, de regulă, câțiva indivizi trecuți de vârsta adolescenței, care parcă-i păstoreau după regulile științei militare. Aceste grupuri erau extrem de gălăgioase, tinerii aceia strigând cât îi ținea gura că au repurtat victoria asupra tiranului. Eram impresionat de ceea ce vedeam, iar pentru moment am visat că și eu eram integrat într-un asemenea grup. Dar, deodată m-am trezit la realitate, realizând că mergeam împotriva curentului, fapt care în acel context tumultuos și însângerat crea o situație periculoasă pentru propria mea viață. La acei tineri am auzit pentru prima oară strigăte de răzbunare pe puterea zburătoare de pe sediul C.C.-ului și pe sprijinatorii acesteia. Grupurile care continuau să sosească acolo erau tot mai violente, cu accente de vendetă declarată. M-am mirat mult văzând câte „steaguri cu strungă” erau acolo. Cine și când le-a confecționat, de

unde le-au procurat? Aflând anterior din alte surse cine a dat pentru prima oară „*strungă la tricolor*”, mă întrebam cine a adus și impus ideea în București și unde a fost dată „*strungă la steag*”, decupând stema țării¹...

Știind, din văzute, ce se întâmplase în sediului C.C.-ului cu unii activiști de partid, care fuseseră agresați violent și umpluți de sânge de către unii manifestanți, am simțit că trebuia să-mi protejez propria viață. Astfel, am schimbat tactica de deplasare, încetinind mersul pentru a nu face notă discordantă față de puținii oameni care se deplasau spre bulevardul Magheru, unde, spunea un necunoscut, se întâmpla „*ceva interesant*”. M-am apropiat de trotuarul dinspre restaurantul „Bulevard”, care era plin de curioși ce-i salutau cu ovații și cuvinte de îmbărbătare pe cei care mergeau aproape în coloană spre Piața Palatului. Făceam câțiva pași, apoi mă opream până trecea un grup mai gălăgios, pe care-l salutam prin ridicarea mâinii drepte, apoi îmi reluam deplasarea.

*

Astfel am ajuns la întretăierea străzii Onești cu bulevardul Magheru, unde am întâlnit o privesc de neuitat. O mulțime impresionantă de oameni, bărbați și femei, tineri și bătrâni, într-o veselie generală, de bucurie afișată fără rezerve, aflau dinspre Piața Universității spre Piața Romană, fără nici o rânduială. Toți păreau foarte convinși că ceea ce făceau era un lucru bun. Înainte de a intra în acel fluviu uman, care se tot umfla precum apele ieșite din matcă, am încercat să simt pulsul și bătaile inimii fiecărui mărșăluitor care trecea prin fața mea. Dintr-o dată mi-am dat seama că încă făceam notă discordantă față de bărbații care constituiau osatura acelui fluviu uman. Niciunul dintre acei bărbați, care-și exprimau satisfacția pentru momentul cu care i-a hărăzit destinul, nu purta cravată! Cei pe care i-am văzut erau echipați „*cât mai revoluționar*”, pentru a fi apreciați de vecini și „*a da bine în cadru*”. Instinctiv am pus mâna pe cravata pe care o purtam la costum chiar atunci când soția mă trimitea duminica dimineața la piață. Dintr-o smucitură am deșirat-o cu un scurt scâncet al gâtului și am introdus-o în buzunarul paltonului, ca într-un fel de arhivă (am păstrat acea cravată mulți ani, pentru aducere aminte, apoi sub motivul gospodăresc potrivit căruia era agresată de molii, a dispărut în neant!). Apoi mi-am răsucit din nou căciula pe cap, în stilul rusesc și am fixat-o după model căzăcesc. Să mă fi văzut Kutuzov sau Cecaev ar fi jurat că sunt cazac din stepa calmucă.

¹ Steagul cu însemnele comuniste decupate a apărut pentru prima dată în timpul revoltei anticomuniste din 1956 în Ungaria (n.r.)

Astfel, integrat în tumultul revoluționar, am continuat să privesc acea mulțime de oameni care păreau în culmea fericirii. Am văzut fețe total necunoscute, dar n-am deslușit chipul nici unui coleg de serviciu. Atunci m-am întrebat cum or fi scăpat ofițerii Direcției a V-a din sediul C.C.-ului sau ce s-o fi întâmplat cu ei. Mă gândeam că fiecare se afla într-o postură asemănătoare cu a mea, încercând să iasă din acel infern, apoi „*Dumnezeu cu mila și dracu' cu sila!*”. O adâncă tristețe m-a încercat în acel moment, gândindu-mă că la o asemenea bucurie pe care o citeam pe retina ochilor acelor mulțimi eu nu puteam să iau parte. O izbucnire de răzbunare pe propria persoană m-a încercat pentru moment, dar m-am liniștit, cunoscând din cărțile de istorie ce se întâmplă în asemenea situații.

În acel moment, grupuri de tineri care veneau dinspre Universitate se manifestau zgomotos, iar cântecul „*Ole, ole, ole, Ceaușescu nu mai e!*” flutura pe buzele lor. Privind de-a lungul bulevardului spre Piața Universității, mă întrebam cu uimire de unde izvorăsc atâția oameni, pentru că nu văzusem niciodată în viața mea un asemenea fluviu uman, fără sfârșit. Câte un tânăr cu cuget înflăcărat ieșea din grupul de manifestanți în care se afla și începea să strige cât îl ajutau puterile: „*Am învins! Am învins!*” - arătând semnul victoriei. De pe trotuar, care era, de asemenea, înțesat de oameni fascinați de spectacol, veneau cuvinte și semne de încurajare. Apoi acei tineri se îmbrățișau, reluându-și marșul cu aceleași strigăte și gesturi de bucurie, sub privirile de încurajare și cuvintele de laudă a privitorilor mai în vârstă de pe trotuar. La îndemnul strigate strident ale unor privitori grupați pe trotuarul din fața restaurantului „Bulevard”, tinerii răspundeau în cor: „*Veniți cu noi! Veniți cu noi!*”.

Un bătrân cu lacrimi în ochi spunea că-i prea bătrân pentru a lupta în primele rânduri, dar că-i susține pe tineri „*din inimă*”. Însă, în acel grup am observat și oameni care dădeau abătuți din cap, presimțind ceea ce avea să urmeze. La un moment dat, câțiva tineri au început să strige: „*Lumină, luptă, libertate!*”, făcând semnele victoriei, la fel ca la cenaclul „*Flacăra*” condus cu măiestrie în anii '80 de poetul Adrian Păunescu. Atunci mi-am dat seama că în acel torent uman majoritatea grupurilor se constituie ad-hoc, liderii apărând și fiind recunoscuți „*în mers*”, după știința de a se impune în fața celorlalți.

Din zeci de piepturi continua să răsună chemarea revoluționară: „*Veniți cu noi. La Televiziune! La televiziune!*” *Să ocupăm Televiziunea!*”. Atunci am înțeles că acea mulțime, care se îndrepta spre Piața Romană, avea drept țintă Televiziunea. Din nou norocul mi-a zâmbit, căci drumul spre Televiziune

trecea pe lângă casa mea (apartament într-un bloc cu 4 etaje, la etajul 4!) sau cel puțin prin apropierea acesteia.

Am prins un moment prielnic, când prin dreptul meu au trecut două femei, una în vârstă și mai plinuță, și alta tânără, probabil mamă și fiică, întrucât semănau la chip. M-am apropiat de acele femei, le-am făcut semn cu mâna că sunt și eu în acel curent uman și am încercat să intru în ritmul lor de mers. Ele m-au primit în micul grup fără să-mi ceară explicații referitoare la prezența mea acolo. Le-am arătat printr-o plecăciune că le acord întâietate la mers, iar eu mă voi situa în apropierea lor, pentru a le da ajutor la caz de nevoie. Astfel, am rămas în spatele lor, lateral stânga față de direcția de mers și am pășit agale, integrat pe deplin în acel șuvoi uman. Mi-am reglat pașii cu pașii celor două femei și, astfel m-am lăsat dus de fluviul uman care mergea să „cucerească” Televiziunea. Deși încercam să zâmbesc, tot nu-mi puteam stăpâni *Mărul lui Adam* să nu zvâcnească cu putere din când în când. La strigătele care răsunau în apropierea mea eram nevoit să mimez, pentru a nu face notă discordantă.

*

În dreptul cofetăriei „Scala” ne-a ajuns din urmă și ne-a depășit un grup de tineri, băieți și fete, toți între 25-35 de ani, îmbrăcați sportiv și foarte sprinteni. Unii aveau hanorace model pufoaică, pantaloni până și bocanci groși, iar în spate purtau hanorace și saci de dormit încărcăți până la refuz. Alții purtau în mâini sacoșe mari, alungite, și ele pline și destul de grele după eforturile pe care aceștia le făceau pentru a le ține în poziție normală. Grupul era compact și, din când în când, tinerii din acel grup strigau la unison, încât îi acopereau pe ceilalți: „*Viniți cu noi!*”. Împreună cu cele două femei m-am oprit să-i admirăm pe acei tineri vâjjoși. În momentul în care ne-au depășit, un tânăr din acel grup s-a adresat răstit unui coleg de-al său care rămăsese în urmă, îndemnându-l să mărească viteza de deplasare. N-am auzit ce i-a spus, din cauza vacarmului, dar într-o gaură de strigăte, am auzit din gura celui care striga un îndemn care m-a copleșit instinctiv: „*Băstro, Vasili!*”. În liceu avusesem limba rusă ca materie obligatorie, îmi rămăseseră în memorie câteva cuvinte și expresii, cuvântul „*băstro*” (repede) fiindu-mi familiar. Cel apelat s-a conformat, dar nu cum ar fi trebuit, astfel că vlăjganul său de coleg l-a prins de mâneca hainei și l-a tras spre el, muștrându-l din priviri.

În acel moment m-am convins că văzusem „*pe viu*” primul grup de „*turiști străini*” care veniseră în România să sprijine poporul român pentru a scăpa de tiranie și a da o mână de ajutor la dărâmarea lui Ceaușescu. Câți erau

ruși și câți erau basarabeni de-ai noștri în acel grup nu voi ști niciodată! Într-o situație normală, datoria mea de ofițer era să anunț organele de resort, pentru a le spune bun venit, a-i întreba măcar dacă au găsit loc de cazare și sunt bine serviți la masă. Dar care și unde mai erau vigilentele „organe”? Văzusem pompieri și milițieni maltratați și umiliți în stradă, iar ofițerii de informații păreau că se retrăseseră, intrând parcă în fundul pământului.² Din forța de altădată, reală sau imaginară a „organelor de informații” nu rămăsese decât amintirea. Acel grup de turiști „sovietici” se înfrățise până la contopire cu revoluționarii carpatini, era „cu revoluția română”, îndemnându-i pe români să meargă cu ei, iar eu, ofițer român, care jurasem să-mi apăr țara chiar cu prețul vieții, ajunseseam în țara mea frunză-n vânt...

Am privit după grupul respectiv cu o curiozitate de copil care simțea că viața sa a intrat într-o fundătură. „Băieții” erau atenți în stânga și-n dreapta la tot ceea ce se întâmpla în apropierea lor. Păstrând acea formație, aproape militărească, dar cu vădite tendințe de spargere și refacere controlată a grupului, în funcție de situația tactică, tinerii aceia atletici alunecau cu siguranță și fără frică de nimic spre Piața Romană, imprimând viteză mărită și celorlalți mărșăluitori... Ei erau un fel de „sare și piper” al aceluia șuvoi uman. Văzându-i și admirându-i, mi-au venit în creier alte pilde din istorie: românii au avut de când se știu paie uscate pentru a întreține focul unei revoluții, dar amnarul și cremenea pentru a scăpăra foc de revoluție au fost la alții, din afară...

*

Din spate auzeam foarte des strigăte de tineri: „Dă-te la o parte!”. *Faceți loc!* Faceți loc!”. Am privit înapoi spre Piața Universității și am văzut fugind spre noi câțiva tineri cu steaguri tricolore în mâini. În spatele lor veneau mașini cu claxoanele în funcțiune și cu farurile aprinse, ca la vreme de mare primejdie. Unele erau oprite pentru scurt timp de către tineri dornici să ajungă cât mai repede la Televiziune. După ce mașinile respective erau ocupate de revoluționari până la saturație, o luau din loc, în strigătele de bucurie ale acelor tineri și în aplauzele celor aflați pe trotuare. Acele mașini aveau altă destinație decât Televiziunea. Mi-am dat seama de aceasta când unul dintre mărșăluitorii urcați pe cabina unei mașini a strigat: „Ceaușescu-i acasă. La casa lui Ceaușescu! În Primăverii! Repede să-l prindem!”. Alți tineri strigau în cor: „Să fie judecat!”. Unii dintre cei care priveau la acel spectacol aplaudau și-i

² În realitate, aceștia fuseseră consemnați și au rămas în sediile unităților până după plecarea cuplului Ceaușescu din sediul CC (n.r.)

îndemnau pe tineri să-și continue misiunea revoluționară. Auzind că acele grupuri masive de revoluționari se îndreptau spre „*casa lui Ceaușescu*” și știind câte obiecte de valoare se aflau acolo, am intuit ce jaf aveau să facă aceste elemente „*de izbire*” folosite de regizori necunoscuți pe post de berbec de asediu. Dar, cine putea să-i împiedice? Ei erau stăpânii străzii, orice făceau era făcut în numele revoluției...

*

În fața restaurantului „Lido” a oprit o basculantă, a cărei benă și cabină fuseseră ocupate de câțiva tineri, dar și de bărbați mai în vârstă. Imediat s-au urcat în ea alți tineri, umplând bena până la refuz. Oamenii aceia se țineau agățați unii de alții, ca într-o horă străveche, pentru a nu se dezechilibra și a nu se răsturna pe asfalt. Doi revoluționari stăteau pe scările cabinei, foarte mândri de ei, unul se ținea numai cu o mână, iar în cealaltă avea un steag tricolor, fără stema țării. Basculantă s-a pus în mișcare și a demarat în viteză, în uralele celor de pe trotuarele bulevardului, dintre care unii strigau: „*Nu-l lăsați! Să nu vă scape!*”.

După ce basculanta respectivă a dispărut dincolo de Piața Romană, am continuat marșul alături de cele două femei până în dreptul magazinului „Eva”. Acolo am fost martor la altă scenă memorabilă și demnă de a rămâne în memoria socială. Pe bulevard apăruse un microbuz, condus de un subofițer de Pompieri, însoțit în cabină de alt subofițer, probabil șeful de mașină. Deși avea claxonul în funcțiune, mașina respectivă nu a reușit să treacă de un grup extrem de gălăgios și de violent, care s-a postat în fața microbuzului. Astfel, subofițerul-șofer a fost nevoit să oprească, sub amenințarea binecunoscutelor ciomege din fier-beton și cabluri de oțel împletit. Acestea fuseseră scoase de către unii mărșăluitori la vedere și le agitau în aer, după obiceiul de altădată al ienicerilor otomani.

Mai văzusem ciomege identice cu acestea pe terasa C.C.-ului și nu-mi explicam de unde au apărut astfel de „*obiecte contondente*” și cine i-a dotat pe acei fii ai revoluției cu astfel de obiecte. Câțiva revoluționari, mai ales tineri, dintre care iarăși nu au lipsit *bruneții*, foarte activi și curajoși cu cei lipsiți de apărare, s-au repezit la ușile mașinii pompierilor, le-au deschis și i-au obligat pe cei doi subofițeri să coboare. M-am oprit să văd ce se întâmplă, odată cu cele două femei, care priveau scena curioase, dar și speriate, fără să îndrăznească să spună ceva. Un revoluționar carpatin, plin de nervi, s-a repezit la subofițerul-șef și l-a prins de gulerul vestonului. Apoi, acompaniat de sudălmi specific dâmbovițene, din care n-a lipsit numele lui „*Cristos*” (la plural!) și invocarea imaginii mamei subofițerului, revoluționarul i-a smuls subofițerului-pompier epoleții, după care l-a dezbrăcat de veston și i-a aruncat

vestonul pe asfaltul bulevardului. Vestonul n-a rămas acolo decât câteva secunde, căci un revoluționar *brunet* l-a săltat din mers și l-a îmbrăcat rapid. În acel moment m-a fulgerat un gând, care mă avertiza că revoluția prelungită va naște în România un alt model de militar, inclusiv de pompier, construit sub presiunea străzii, din indivizi cu cap de plumb și pumni de fier.

Subofițerul-pompier a rămas numai în cămașă și maieu, având însă căciula pe cap. Atunci, alt revoluționar, tot carpatin, i-a luat căciula de pe cap, i-a smuls stema, pe care a băgat-o în buzunar, ca pradă de revoluție, spunându-le celorlalți, râzând, că „*domn' majur nu mai are nevoie de ea*”. Subofițerul s-a lăsat în voia soartei, zicând din când în când: „*Oameni buni, nu-i frumos ce faceți*”, în hohotele de râs ale celorlalți tovarăși de revoluție. Se vedea pe chipul lui că părea mulțumit pentru că nu a fost cotonogit. Pe șoferul-pompier acei revoluționari l-au lăsat cu vestonul pe el, mulțumindu-se doar să-i smulgă epoletii și stema de la căciulă, pe care le-au considerat „*capturi de revoluție*”.

După ce și-au făcut „*numărul*”, acei manifestanți au cerut șoferului-pompier să-i ducă la Televiziune. Celălalt subofițer-pompier a încercat să le explice că merg în misiune, n-am înțeles unde, din cauza gălăgiei, dar un *brunet* i-a spus, scurt, arătându-i rețevuiul, că el nu discută decât cu șoferul. Fără alte explicații, l-au îmbrâncit pe șofer spre cabină și l-au obligat să urce, apoi s-au urcat doi revoluționari lângă el. În câteva clipe, microbuzul pompierilor a fost plin de revoluționari. Fără a mai închide ușa laterală a microbuzului, revoluționarii respectivi erau deja în mișcare spre Televiziune, în zgomotele de claxoane, dar și în uralele unora și regretele altora, rămași în drum și nevoiți să meargă pe jos, adică pedestru. Cei care rămăseseră pedestri trăgeau din când în când cu coada ochiului spre Piața Universității, în speranța că vor apărea alte mașini pentru a ajunge și ei cât mai repede la Televiziune sau la „*casa lui Ceaușescu*”.

*

După consumarea scenei respective, cele două femei și-au reluat drumul, integrându-se în acel fluviu uman în curgerea sa spre rădăcina răului: Televiziunea și „*casa lui Ceaușescu*”. Eu m-am conformat situației, păstrând distanța cuvenită, pentru a da, totuși, impresia revoluționarilor înfierbântați că fac parte din microgrupul respectiv. Astfel am ajuns în dreptul terasei de la „Grădinița”. Acolo am asistat, pentru câteva minute, la o altă scenă de pomină. Doi subofițeri de miliție, trecuți bine de vârsta tinereții, erau „*altoiți*” de mai mulți indivizi *bruneți*, cu ghionturi scurte și dure asupra organelor interne ale corpului.

În acompaniamentul altor înjurături specifice neamului, caschetele celor doi milițieni zburaseră de pe cele două capete rămase descoperite. Caschetele respective au ajuns mingi de fotbal, întrucât alți revoluționari au început să le lovească cu picioarele și să le paseze de la unii la alții. În acest timp, alți revoluționari îi dezbrăcau pe milițieni de uniforme și le rupeau vestoanele și cămășile. Cei doi milițieni încercau să se apere de lovituri, și atât mai puteau să strige: „*Nu dați! Vă rugăm să nu dați!*”. În apropierea acelei scene tragice, câteva pirande, cu poale lungi, văzând că semenii lor îi cotonogeau pe cei doi milițieni strigau „*Ardeți-i pe caralii!*” și săreau în sus de bucurie. Mulțimea care se scurgea pe bulevard aplauda scena de „*vitejie*” până în momentul în care un bărbat mai în vârstă a intervenit și cu greu a reușit să-i potolească pe agresori. Milițienii, văzându-se scăpați din mâinile lor, au luat-o la fugă, de la sfârșiau călcâiele, în huiduielile mulțimii înfierbântate. Însă, câțiva mășăluitori mai arțăgoși, cu capul cam oblic înfipt în gât, s-au legat de acel bărbat, căruia i-au strigat că-i „*milițian*”. Poate că l-ar fi altoit și pe el dacă în apărarea lui n-ar fi sărit alți privitori de pe trotuar, iar bărbatul n-ar fi strigat că și el a fost bătut de milițieni. O fi fost sau nu adevărat, n-am aflat nici până în ziua de astăzi. În apărarea acelui bărbat au sărit și unii revoluționari, care strigau că-i mai bine să se grăbească, să-l prindă pe Ceaușescu.

*

Am reluat apoi marșul spre Piața Romană în spatele celui grup incandescent. Astfel, am ajuns la stația de metrou de la Piața Romană, în dreptul Lacto-Bar-ului, Alimentarei și magazinului cu preparate vânătoarești. Câteva vânzătoare, femei mai tinere, dar și mai în vârstă, ieșeau din Lacto-bar cu platouri pline cu tot felul de pateuri și fursecuri, strigând „*Luați, oameni buni! Sînt gratis!*”. Unii dintre cei prezenți acolo au respectat porunca, luând de-ale gurii, după trebuință, apoi, grăbiți, mestecând cu viteză pateu sau fursec, își vedeau grăbiți de drum, cu speranța renăscută, pentru a ajunge la Televiziune sau la „*casa lui Ceaușescu*”.

În acel moment am grăit pentru prima dată către cele două femei, care-mi asiguraseră, fără știința lor, o protecție simbolică. Au observat și ele scena cu distribuirea către popor a pateurilor și erau de acord cu ceea ce vedeau, dar femeia mai în vârstă a spus că oarecine va trebui să plătească acele pateuri. „*Dar astăzi e revoluție*”- am replicat eu, iar femeia a spus: „*Așa-i. Astăzi totu-i gratuit*”. Mulțumit că între noi se înfiripase o mică discuție, le-am întrebat: „*Vreți să vă aduc câte un pateu?*”. Femeia cea tânără ar fi dorit, însă femeia în vârstă a spus că nu dorește, pentru că s-ar putea să fie otrăvite. Atunci, sub

pretextul că vreau să iau un pateu pentru mine, căci mi-era foame, am traversat cu precauție bulevardul de pe partea stângă pe partea dreaptă a direcției de mers. Am trecut printre manifestanți destul de agitați, ajungând fără probleme lângă gura de intrare la metrou. Una dintre vânzătoare, o femeie în vârstă, ajutată de o tânără, țineau o tavă mare plină cu pateuri și fursecuri, bunătăți culinare care erau însușite gratis de către toți cei care doreau să-și astâmpere foamea sau să-și satisfacă doar pofta de bunătăți. Deja se făcuse coadă la acea tavă, astfel că a trebuit să stau disciplinat la rând. Mi-a venit destul de repede rândul și am luat un singur pateu, mai mult ca să mă aflu în treabă, ca un om integrat total în acel șuvoi uman. Doamna cea în vârstă îi îndemna pe cei prezenți, cu o voce cercetată de țigări „Snagov”, cu subînțeleg: „*Luați cât doriți. E gratis*”. Vânzătoarea cea tânără îi ținea isonul, strigând ceea ce învățase la școală: „*Poporul e suveran*”. Însă, vânzătoarea cea mai în vârstă a întors capul într-o parte și cu zâmbetul pe buze a rostit o profecție, mai mult pentru ea: „*Aveți grijă să nu vă iasă pe gât*”.

Cu pateul în mână, care mi s-a părut extrem de gustos, am reușit să ies din acel șuvoi uman și să mă apropiu de coloanele de sub blocul cel înalt de la Piața Romană. Acolo, lângă coloana dinspre gura de metrou m-am oprit, scrutând împrejurimile pentru a vedea dacă mă paște vreo primejdie. M-am liniștit, văzând un bulevard cuprins de atâta frenezie umană, cu figuri total necunoscute și nici un chip cunoscut. Iarăși m-am întrebat în sinea mea: „*Unde or fi ofițerii Direcției a V-a? Cum or fi scăpat ei din acel infern*”? Vreme de câteva minute am privit atent la chipurile care treceau prin fața ochilor mei. Toate păreau foarte fericite. Nimeni din cei prezenți în acel șuvoi nu părea preocupat de gândul că printre ei se afla vreun „*rătăcit*” care a coborât de pe terasa C.C.-ului.

M-am deplasat în celălalt capăt al coloanelor, dinspre Piața Romană. În centrul pieței se construise un soclu, pregătit pentru a găzdui o impresionantă statuie. Câțiva tineri erau urcați pe acel soclu, fluturau drapele tricolor și salutau mulțimea care defila parcă prin fața lor. Aceștia erau aclamați de cei care treceau prin piață. Un cântec străbătea piața, ca la o mare sărbătoare populară, timp în care am auzit și alte lozinci care se nășteau din mers. După „*Ole, ole, ole!*”, strigătul care se impunea în cugetul și mintea acelei mulțimi era: „*Să fie judecat!*” și „*Ceaușescu judecat/Pentru sângele vărsat!*”. Văzând acea revărsare de voințe care cereau osândirea fostului conducător al statului mi-a venit în minte o altă lozincă, strigată față de aceeași țință cu numai o zi înainte: „*Stima noastră și mândria/Ceaușescu România!*”. Astfel, am făcut

legătura cu marele adevăr rostit cândva de Napoleon Bonaparte. La aclamațiile și strigătele de mărire ale mulțimii adunate probabil cu forța pe străzile Parisului, acesta stătea impasibil, fapt pentru care unul dintre aghiotanții săi i-ar fi zis: „*Sire, mulțimea vă aclamă, răspundeți-i!*”, la care împăratul ar fi răspuns: „*La dracu', ăștia vor striga la fel de tare și dacă m-ar duce la spânzurătoare!*”.

*

M-am despărțit de acea mulțime care dădea în clocot și am luat-o încet, fără să atrag atenția celor din jur, spre hotelul „*Dorobanți*”. De data aceasta nu mai mergeam împotriva curentului uman, așa că am putut să măresc pasul cu gândul să ajung cât mai repede acasă. Văzând Calea Dorobanților aproape pustie, m-am mirat cum de era așa de multă liniște. Parcă era altă lume, care nu știa ce vacarm și vijelie era pe traseul bulevardul Magheru-Ana Ipătescu, spre Piața Victoriei. La semaforul de lângă hotel am traversat intersecția și am ajuns pe trotuarul din partea dreaptă a Căii Dorobanților, pentru a mă putea deplasa mai ușor spre Piața Dorobanților. La parterul unui bloc, aproape de colțul intersecției Căii Dorobanților cu strada Mihai Eminescu era o mică tutungerie, încât cu greu încăpeau câțiva oameni în interiorul acesteia. După ce m-am asigurat că nu se luase nimeni după mine am intrat în tutungerie, cu gândul de a cumpăra un pachet de țigări, cu fumul cărora să-mi așez mintea în ordine. Înăuntru era o doamnă mai în vârstă, vânzătoarea de tutun, care m-a întâmpinat cu o privire destul de mirată, văzându-mă livid la față și transpirat, cu toate că încercam să-mi păstrez echilibrul sufletesc. Am spus „*Bună ziua*”, după care m-am apropiat de mica tejghea încropită în acea tutungerie și, după ce am privit câteva secunde spre rafturile cu țigări, agățate în perete, am cerut un pachet de țigări „*Snagov*”, care costa 8 lei, precum și o cutie de chibrituri, care costa parcă 25 de bani.

I-am dat acelei femei o bancnotă de 10 lei, în schimbul căreia am primit pachetul de țigări și cutia de chibrituri, pe care le-am introdus în buzunarul paltonului. Dar, scotocind prin sertar, femeia mi-a spus că nu are „*mărunțiș*” pentru a-mi da restul de bani. Fără alte vorbe, mi-a propus să-mi dea chibrituri de restul de bani. Eu am cerut să-mi mai dea o încă o cutie de chibrituri și să păstreze restul. Femeia s-a arătat destul de mirată de cererea mea, întrucât regulile perioadei de dinaintea zborului lui Nicolae Ceaușescu spre necunoscut nu-i permiteau să facă afaceri nici măcar cu o cutie de chibrituri.

Însă, a acceptat cererea mea, astfel că am luat a doua cutie de chibrituri din mâna acelei femei și după ce m-am uitat la ea, i-am returnat-o, spunându-i:

„Păstrați-o. Să fie în contul revoluției. Mi-o dați când ne vom mai întâlni”. Femeia s-a uitat la mine, fără să spună nimic. Nu știu ce a gândit în acel moment, dar văzându-mă îmbrăcat „de protocol” (adică, la costum) a înțeles că făceam parte dintre oamenii care în acel moment nu erau prea fericiți. Am spus: „La revedere, doamnă”, apoi fără să mai scot o vorbă am ieșit din tutungerie pe trotuar. Acolo am scos pachetul de țigări și cutia de chibrituri din buzunarul paltonului, am desfăcut pachetul la un capăt, am scos o țigară pe care am fixat-o în colțul gurii, apoi am aprins-o. Atunci mi-am dat seama că mâna îmi tremura. După ce am tras un fum prelung și l-am scos afară din plămâni cu putere, am privit o clipă prin geamul tutungeriei. Femeia aceea, cu coatele așezate pe tejghea, urmărise scena aprinderii tremurânde a țigării, încerca să pătrundă în tainele tristeții mele. Văzând-o, mi-am ridicat puțin căciula de pe cap în semn de salut, apoi mi-am aranjat-o corect pe cap, după care am pornit agale de-a lungul Căii Dorobanților, spre intersecția cu Șoseaua Ștefan cel Mare.

*

Pentru a fi și mai în ton cu cei care circulau pe Calea Dorobanților, aparent fără nici o legătură cu evenimentele tumultuoase de la Piața Romană, mi-am scos paltonul și l-am așezat pe umeri, ca pe un umerăș. Apoi, cu țigara în colțul gurii și cu mâinile afundate în buzunarul pantalonilor am înaintat încet spre casă, încercând să-mi revin din emoțiile care se scurgeau din mine prin călcâiele ambelor picioare. Însă, nu mă puteam desprinde de momentele petrecute în urmă cu aproape o oră pe terasa clădirii C.C.-ului. Prin minte îmi treceau fel și fel de variante ale nenorocirii care m-ar fi putut paște. Într-o clipă mă vedeam împușcat, în alta aruncat de pe terasa sediului C.C.-ului, apoi sugrumat de *bruneții* și *carpatinii* care îmi încercaseră venele gâtului pe terasa clădirii C.C.-ului.

Cu această cascadă de nenorociri care intrau și ieșeau din mintea mea bulversată, n-am dat importanță puținilor oameni grăbiți pe care i-am întâlnit în cale. Pe măsură ce mă apropiam de intersecția cu șoseaua Ștefan cel Mare auzeam vacarmul strigătelor revoluționare și siluete de oameni care se strângeau în acea intersecție pentru a face revoluție.

*

Ajuns aproape de intersecție am văzut acolo mulțime de oameni, care veniseră dinspre Obor și cartierele mărginașe. Aceeași hărmălaie pe care o lăsasem la Piața Romană domnea și aici, dar parcă nu era atâta entuziasm. Oamenii adunați

în intersecție așteptau, practic, dezorientați, ca cineva să le indice direcția de mers spre izbândă. Acei „cineva” erau deja prezenți în mijlocul oamenilor dornici de a face revoluție, încercând să adune acea mulțime de oameni și să le dea azimut spre Televiziune și spre „casa lui Ceaușescu”.

Aceștia purtau banderole tricolor pe braț, pentru a fi recunoscuți și respectați de către revoluționarii simpli. Însă, oamenii respectivi se lăsau cu greu adunați în grupuri, care se constituiau la fel de greu, apoi se iveau ca din pământ un lider care lua grupul în primire și-l convingea să-l urmeze, întrucât îl va conduce la victorie. Pe trotuar se afla un grup de oameni, de toate vârstele, care discutau aprins despre revoluție. Vreme de câteva minute, acolo am auzit păreri acuzatoare referitoare la „*Ceaușescu și camarila*” sau la „*Ceaușescu și acoliții lui*”. Unii îl numeau pe Ceaușescu „*tiran*”, alții „*dictator*”, nelipsind nici dintre cei care ofereau soluții din cele mai apocaliptice în legătură cu soarta lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu. Auzeam și mă îngrozeam ce poate să facă un asemenea moment tumultuos din mințile unor oameni cuprinși de mânie proletară. În intersecție fusese oprită o mașină a Armatei, cred că era un „*Buceag*”, cu șofer îmbrăcat în civil, în care s-au urcat mai ales tineri, pe îndesate, cât a suportat mașina. Astfel încărcată cu revoluționari, acea mașină a pornit în viteză spre Televiziune.

În acest timp s-a format un grup mai mare de revoluționari care, în loc să pornească spre Televiziune, a pornit spre Piața Romană, pentru a ajunge la sediul C.C.-ului. „*Cineva*” le-a spus acelor oameni că trebuie să ajungă „*la C.C.-u*”, pentru a ajuta revoluția și a nu-i lăsa pe „*acoliții lui Ceaușescu*” să pună mâna pe putere. Unii au reacționat imediat, convinși că puterea era a poporului și trebuia apărată cu brațele lor. De la acei oameni constituiți ad-hoc într-un grup de luptă am auzit lozincă ce m-a furnicat pe șira spinării: „*Ceaușescu de Crăciun / Este porcul cel mai bun!*”. Această lozincă a fost strigată cu putere de către grupul respectiv în marșul său spre hotelul „*Doboranți*” și repetată de sute de ori la comanda unui revoluționar autoproclamat „*lider*”.

După ce acel grup cu gândire incandescentă s-a îndepărtat de intersecție, am traversat șoseaua Ștefan cel Mare, strecurându-mă atent și cu precauție printre oamenii care ocupaseră trotuarul până la refuz. Astfel, am ajuns lângă intrarea în restaurantul „*Varșovia*”, unde m-am oprit și am privit mirat cum se formau grupurile care plecau să cucerească Televiziunea și „*casa lui Ceaușescu*”. După câteva minute în care mi-am imaginat că eram spectator la o dramă istorică, am tresărit când am simțit că cineva, din spate, pusese

mâna pe umărul meu drept. Am întors capul și am răsuflat ușurat când am văzut că omul era un cunoscut, angajat al Sectorului Gospodăriei de Partid, în meseria de ospătar. Fiind un bun meseriaș, prezentabil și priceput, acesta fusese selecționat și acceptat de Nicolae și Elena Ceaușescu pentru a-i servi la masă, în calitate de ospătar. Îl cunoșteam de câțiva ani buni, devenisem prieteni, ca doi ardeleni pierduți printre „regățeni” și-i spuneam pe numele mic, „Văsălie”, pentru că-l chema ca pe tatăl meu.

El s-a mirat mult cum am răsărit eu în acel loc plin de primejdii. Ne-am dat mâna, după care l-am întrebat încet și cu tâlc: „*Ce faci, Văsălie? Ai ieșit la revoluție?*”. El a zâmbit tainic, apoi a arătat cu bărbia spre acea mulțime de oameni, spunând: „*O să le iasă revoluția prin țeastă*”. Mi-a spus că-și caută fata, care „*a ieșit să facă revoluție*”. Era foarte îngrijorat, afirmând că „*pe copiii ăștia dracu-i mai poate ține în casă*”. Văzându-mă cum arăt, știindu-mă de atâția ani echipat numai „*de protocol*”, a dat a lehamite din cap și m-a întrebat codificat și scurt: „*Ce-i cu bătrânul? Unde-i?*”. I-am răspuns scurt: „*A zburat*”, dar mi-a dat de înțeles că nu pricepe ce-i spun. Atunci i-am explicat aproape șoptit, pentru a nu auzi și alte urechi curioase, că „*l-a luat Măluțam cu Dauphin-ul și l-a dus, probabil, într-o unitate militară*”. Așa credeam eu în acel moment, după toate cele văzute și auzite de mine în sediul C.C.-ului. Apoi, fără alte explicații ne-am despărțit, el avertizându-mă să stau acasă, căci a auzit că se vor întâmpla lucruri grave, iar pe noi, ofițerii de Securitate, ne vor vâna ca pe potârnicchi. Ne-am dat mâna și ne-am despărțit, el continuând să-și caute fata, eu luând-o agale, cu mare atenție spre Piața Dobobanților, pentru a ajunge acasă, la familie.

*

Astfel, am ajuns cu bine până în Piața Dobobanților, fără să întâlnesc pe cineva cunoscut sau să întâmpin vreo primejdie. Apoi am intrat pe strada Nicolae Constantinescu și m-am apropiat de blocul în care locuiam. De la etajul 3 al blocului mă privea gânditor bătrânul inginer pensionar Gheorghe Vidrașcu, un om deștept și cumpătat, cu care mă împrietenisem, în pofida diferenței de vârstă dintre noi. Îl cunoșteam bine din anul 1986, când promisem repartiție în acel apartament, întrucât familia mea număra 5 persoane. Știa că lucrez în Direcția a V-a, nu era nici un secret, spunându-mi că-l admiră pe „*Șefu ăl Mare*” pentru că „*face lucruri bune pentru cei amărâți*”, dar că „*sistemu-i putred și va fi reformat*”. Eu îi spuneam că-l va reforma generația tânără, cei trimiși în Occident pentru a aduce de acolo „*lumină*”.

El încerca să-mi explice că sistemul va fi reformat cu forța de către ruși, evrei și americani, care „*vor lucra în tovărășie să-l dărâme pe Ceaușescu*”. Eu zâmbeam și-i spuneam că „*ăia au problemele lor*” și că „*n-au timp de noi*”. Își făcuse chiar o obsesie din a-mi spune când mă întâlnea că „*Se apropie ORA*”, adică momentul debarcării forțate a lui Ceaușescu. Asculta „*Europa Liberă*”, avea prieteni și cunoscuți în Vest și peste Ocean și mă informa cu ceea ce afla că se punea la cale în legătură cu România. De câteva ori mă sfătuisese să mă dau „*lovit*”, căci se apropie „*ora României*”, adică schimbarea sistemului politic, iar eu îi răspundeam surâzând cu subînțeles că vreau să fiu „*Martor la Moment*”.

Surprins de apariția mea, cu acea ținută nearanjată pe trupul obosit, Gheorghe Vidrașcu a ridicat mâna dreaptă cu degetele răsfirate și mișcate haotic, semn că mă întreba care-i situația, adică *dacă a sosit ORA*. I-am răspuns afirmativ prin ridicarea mâinii drepte, cu care am făcut larg semnul crucii, semnificând că „*A sosit ORA*”, adică s-a sfârșit o epocă.

Apoi, l-am salutat prin ridicarea căciulii, care semăna leit cu căciula brumărie a lui Nicolae Ceaușescu, și, fără alte cuvinte am intrat în bloc. Am urcat cu mari emoții scările, până la etajul 4, am sunat la ușa apartamentului, iar explozia de bucurie a soției și copiilor la vederea mea, viu, în carne și oase, nu o pot descrie...

Ce-a urmat este vrednic de altă relatare, care există sub formă scrisă, momentul fiind consemnat din imboldul soției la scurt timp după ce-a fost depășit. Astăzi n-aș mai fi capabil să redau cu rigoare fapte de care și eu mă minunez și parcă nu-mi vine să cred că în România au avut loc asemenea întâmplări la care am avut șansa să fiu martor.

Dr. Aurel V. David

GAFA LUI TĂNASE

În perioada anilor '50, propaganda externă intens promovată de conducerea politico-militară a Statelor Unite ale Americii, prin radio, filme, prin acțiunile de forță întreprinse în diverse colțuri ale lumii, prin succesele tehnice obținute (de la testele cu bombe atomice până la autoturismele performante sau de lux) au provocat multe necazuri unor oameni. Printre cei care au avut de suferit, într-un fel sau altul, de pe urma amăgirilor vânturate de americani s-au numărat și o mulțime de români, confrăți de-ai noștri. Unii mai mult, alții mai puțin.

Sute de români, poate chiar și mii crezând în propaganda americană și sperând că „*acu-acu vin americanii*” să-i elibereze de ocupația rusească, începeau să comenteze ce auziseră pe la posturile de radio străine sau aflaseră de pe la alții. Considerați lansatori și colportori de zvonuri dușmănoase, tendențioase și destabilizatoare, menite să submineze noul regim abia instaurat, aceștia erau arestați, anchetați, torturați, uneori chiar condamnați. Alții, mai cu inițiativă și sperând că venirea americanilor le va oferi o șansă de a se afirma și de a ajunge „cineva”, au trecut la constituirea unor grupuri subversive. Își doreau ca venirea americanilor să-i găsească gata pregătiți pentru a prelua conducerea țării.

Așa se face că membrii unor asemenea grupuri au mers până acolo încât au trecut la formarea de guverne, desemnând viitori miniștri de externe, ai armatei etc. Chiar și unii dintre cei care s-au refugiat și au acționat prin munți sau bălțile și lacurile dunărene au crezut în propaganda occidentală, sperând că venirea americanilor îi va propulsa undeva sus.

Sărmanii oameni, s-au înșelat amarnic. Americanii n-au sosit așa cum le promiteau mereu credulilor din România. Ba s-a întâmplat ceva și mai rău: organele de represiune din România, controlate și dirijate permanent de sovietici, respectiv de așa-zișii consilieri, care de fapt erau cadre ale serviciilor speciale de informații moscovite, au trecut la arestarea celor care își puseseră speranța în SUA. Unii au fost trimiși la muncă forțată pe șantierul deschise

pentru construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră, alții în pușcării. Nu le-a luat nimeni apărarea.

Înșelați de propaganda americană au fost și câțiva dintre cei care reușiseră să fugă din țară: s-a trecut la recrutarea lor ca agenți și, după o perioadă de pregătire specială, au fost retrimiși în România cu diverse misiuni de spionaj. Nici aceștia n-au avut parte de o soartă mai bună, fiind depistați și arestați la scurt timp. Despre ei nici măcar acum nu se mai pomenește. Se pare că totul a fost un fiasco, o treabă atât de murdară încât nici americanii și nici „spionii” români n-au scos o vorbă despre ce s-a întâmplat atunci.

Materialele existente în arhive și datele prezentate în lucrări memorialistice, dar și în articole de presă semnate de unii ofițeri care au lucrat pe linie de apărare a țării în perioada la care ne referim, atestă din plin că așa au stat lucrurile. Pe scurt, se poate spune că oamenii, unii chiar cu ceva experiență în domeniul politic, au fost pur și simplu momiți. Manipulați politic în folosul altora.

Aceasta a fost situația creată, pe de o parte, de minciunile unora, iar pe de altă parte, de speranțele altora. Din păcate, această perioadă a fost prea lungă.

Își putea oare imagina omul de rând de la vremea aceea, omul lipsit de cultură politică, necunoscător al aranjamentelor și subtilităților politice de înalt nivel că propaganda care se revărsa desfășoară fără întrerupere asupra lui, așa cum de altfel se întâmplă și astăzi, făcea parte dintr-un plan mult mai mare? Despre înțelegerile de la Yalta, când Vestul a dat sovieticilor România fără nicio remușcare, s-a vorbit mult mai târziu. Dar nici atunci prea apăsător și pe înțelesul tuturor. De fapt nici astăzi occidentalii nu prea sunt preocupați să șteargă urmele înțelegerilor făcute peste capul țării noastre, care au defavorizat și continuă să defavorizeze România.

În perioada pe care o avem în vedere, românii, întreaga Românie a trebuit să suporte cu stoicism ocupația sovietică. Regimul bolșevic moscovit, impus cu forța, inclusiv prin prezența trupelor sale, dar din nefericire sprijinit și de cozile de topor autohtone, s-a făcut simțit în toate domeniile de activitate, inclusiv în serviciile de informații. Atmosfera în care se trăia și muncea favoriza delațiunea, suspiciunea, neîncrederea. Ducea, printre altele, la

demobilizare, la anihilarea oricărei inițiative, lăsându-i să hotărască pe alții, mai puțin interesați de binele și soarta țării.

Cazul pe care-l vom prezenta în continuare, deși aparent minor, este totuși ilustrativ, întrucât reflectă consecințele dureroase pe care le-a avut de suportat un tânăr locotenent, pe numele său Octavian Tănase, ca urmare a câtorva laude aduse americanilor, iar pe de altă parte, arată nivelul ridicat la care ajunsese delațiunea, chiar și printre ofițerii din fosta Securitate din perioada denumită „*obsedantul deceniu*”.

Acest caz merită un dram de atenție întrucât oferă câteva învățăminte pe care nu trebuie să le dăm uitării.

Întâmplările pe care le vom relata aici s-au petrecut la începutul anilor '50, când industria de autoturisme a SUA era foarte avansată, poate cea mai modernă din lume. Iar așa după cum am mai arătat, Tănase, fostul nostru coleg, a pățit-o și el din cauza americanilor, mai precis tocmai din pricina acestui progres pe care ei îl înregistraseră în domeniul industriei de automobile.

În acel timp, pe la noi, prin România, nici măcar nu se discuta despre o producție proprie în domeniu, iar pe străzile orașelor circulau doar Pobeda, Volga, Warsawa, Skoda, Moskvici, autoturisme care nu numai că nu aveau o linie cât de cât elegantă, dar arătau ca de mână a doua: vechi și uzate, peticite și vopsite sau chiar revopsite, cu jante strâmbe și anvelope ce nu prezentau nicio siguranță. Rar se zărea prin București câte un Ford, Fiat sau Renault, dar se vedea de la prima otheadă că erau foarte bătrâne, multe trecuseră chiar și prin războiul abia încheiat.

Mult mai târziu, aproape de anii '60, l-am văzut pe colonelul Budișteanu, directorul nostru, cu un Wartburg. Cochet, într-adevăr, dar firav și anemic. În comparație cu mașinile americanilor și chiar cu ale noastre cele de astăzi, s-ar putea spune că Budișteanu nu avea o mașină, ci o mașinuță bună de mers prin oraș, de colo până colo, la cumpărături, în vizite nu prea îndepărtate ș.a.m.d. Cam așa ar putea arăta un eventual tablou al automobilelor din București de pe la începutul anilor '50-'60.

Așa stând lucrurile, s-ar putea spune că Tănase, tânăr locotenent de securitate, avea toate motivele să se mire, dând frâu liber uimirii, admirației

sale, atunci când a zărit pentru prima dată în viața lui, câteva mașini americane. Numai că această dovadă de slăbiciune și, fără îndoială, de sinceritate avea să-l coste scump.

Cele întâmplute au avut loc în dimineața unei zile însorite de primăvară. Însoțit de un coleg, Tănase mersese la hotelul Athenée Palace cu niscai treburi de serviciu. La vremea aceea, acesta era cel mai mare și cel mai select hotel din București. Acolo erau cazate cele mai multe din personalitățile politice care soseau pe la noi, delegațiile străine de tot felul. Chiar unele reprezentanțe diplomatice își desfășurau activitatea la Athenée Palace închirind câteva camere sau saloane, până când reușeau să-și găsească un imobil corespunzător cerințelor și pretențiilor lor.

Se poate spune că pe atunci acest hotel era ocupat mai mult de străini decât de autohtoni sosiți de prin diferite colțuri ale țării. Tănase verificase prezența unui străin la hotel, programul acestuia etc. Cum am arătat deja, Tănase era însoțit de un alt ofițer. Șefii de pe atunci aveau întotdeauna grijă să-și apere subalternii de eventuale influențe nocive occidentale.

Grijă mare la ce aud, ce văd, ce citesc, dar mai ales la ce li se oferă de către străini. Orice contact cu aceștia trebuia bine regizat și controlat. Fără nicio întârziere. Toate contactele cu străinii, mai ales ale celor tineri, erau riguros analizate. Tănase nu mai era chiar atât de tânăr, avea în jur de 30 de ani și era în sistem de 4-5 ani. Fusese adus din producție, de la Malaxa, unde lucrase ca strungar. Făcea parte din grupul „ciocănarilor”, cum li se spunea celor scoși din producție și făcuți ofițeri. Fostul strungar era apreciat ca om serios, „*tovarăș pe care te poți baza*”. Altfel nici nu se putea, era membru de partid.

Cu toate acestea, Tănase, după cele afirmate admirativ la adresa mașinilor americane, a fost scos din categoria „*tovarășilor pe care te poți baza*”. În cele din urmă, a fost exclus din partid și scos din sistem.

Ce făcuse Tănase ? De fapt, ce se întâmplase ? Nimic deosebit, nimic condamabil pentru care să fie aspru criticat și să ajungă în categoria oamenilor în care să nu mai poți avea nicio încredere. Au fost suficiente doar câteva cuvinte, rostite într-un moment al vieții cât se poate de banal, ca de toate aceste aprecieri să se aleagă praful, schimbând situația omului în mod radical.

„Uite tovarășu', ce mașini grozave au americanii ăștia! Mai stai puțin, să le vedem mai bine, că tare-s frumoase și elegante”, a spus Tănase la ieșirea din hotel, arătând cu mâna către două sau trei mașini parcate undeva aproape. Pe capota uneia dintre ele se putea vedea un steguleț american. Probabil era mașina pe care o folosea ambasadorul american acreditat la București.

Atât a zis Tănase, nimic mai mult. Este adevărat, el se opri din drum pentru câteva clipe cu intenția de a se apropia și învârti pe lângă *frumoasele și elegantele mașini americane* pe care nu contenea să le admire. Tovarășul de lângă el îl însă trăgea mereu de mânecă, zicând: „*Hai tov-ule să mergem mai repede și dă-i în măsă de americani, cu mașinile lor cu tot. Ne-așteaptă șefu*”. În aceeași zi, seara târziu, după încheierea programului, s-a convocat, cu întregul colectiv, o ședință pe Direcție pentru prelucrarea lui Tănase. La prezidiu: șeful profesional al celui prelucrat și secretarul de partid pe Direcție. Pe ordinea de zi a ședinței un singur punct: *prelucrarea tovarășului Tănase și înfierarea atitudinii de admirație și ploconire a acestuia în fața tehnicii americane*.

Era clar: colegul lui Tănase, tovarășul său în misiunea de la Athenée Palace raportase șefului profesional, iar acesta informase „la partid” despre gestul și cuvintele de admirație pe care fostul strungar le rostise la adresa autoturismelor americane. Din informarea făcută la începutul ședinței rezulta că „turnătorul”, „colegul turnător” mai pusese ceva și de la el: că abia a tras de Tănase, luându-l cu greu de lângă mașini; că acesta căuta să se apropie cât mai mult de ele, vrând parcă să le mângâie, și că-și propusese să mai treacă pe acolo să le studieze îndeaproape. „*Foarte periculoasă această intenție a tovarășului. Închipuiți-vă, tovarăși, ce s-ar fi putut întâmpla dacă tocmai atunci veneau americanii și-l vedeau acolo*”, a zis cineva din sală.

„Cazul trebuie dezbătut pe larg și pe toate fețele în toate organizațiile de partid și tineret, cu toate implicațiile ce pot apare”, a zis secretarul de partid în finalul ședinței. Apoi i-a cerut șefului profesional să se gândească asupra măsurilor ce se impun și să înainteze conducerii Direcției propuneri pentru sancționarea lui Tănase. „*Noi, la BOB, vom analiza totul sub aspect politic ținând seama și de ce s-a spus aici, după care vom hotărî*”.

După ședința în care a fost prelucrat, Tănase n-a mai avut zile multe în sistem. Mai întâi a fost trimis la arestul garnizoanei București pentru câteva zile, apoi a fost exclus din partid și scos din Securitate. O lungă perioadă de timp, cazul Tănase a fost dat ca exemplu negativ în ședințele politice și profesionale pentru ca oamenii, în primul rând tinerele cadre, să nu cadă în capcanele propagandei americane. Despre fostul nostru coleg se zvonea că a ajuns de unde plecase: strungar la fosta Malaxa.

Vasile Dumitru – Fulger

UN FAPT DE VIAȚĂ

Se pare că fiecare dintre anii care s-au scurs mi-a adus cu sine, pe lângă multe lucruri frumoase, și câte o picătură de plumb pe care mi-a picurat-o în picioare. De aceea mă mișc mai puțin și mai greu. Mi-a rămas în schimb mai mult timp pentru lecturi, iar Internetul, telefonul, televizorul suplinesc, printr-un surogat destul de eficient, lipsa contactelor directe cu lumea.

Printre multele lucruri astfel aflate, am luat notă și de opiniile dintre cele mai diverse care au fost exprimate în legătură cu manifestațiile care se țin lanț în țară. Fel de fel de afirmații, care mai de care mai colorate, aflate de multe ori în totală contradicție reciprocă. Oamenii de acolo erau zugrăviți de unii drept eroi, în vreme ce alții îi considerau o mahala imundă. Așa că mi-am luat inima-n dinți și am pornit spre piața din centrul orașului pentru a mă convinge nemijlocit, așa cum făcusem de multe ori în viață, unde sălășluiește adevărul.

Într-adevăr, oamenii pe care i-am întâlnit acolo erau parcă o concretizare a reclamei „*Be different!*”, care ne îndeamnă pe fiecare să fim altfel decât cei din jur. Existau oameni care exprimau aspirații pur personale, lucruri fără rezonanță în societate, ridicau probleme care îi priveau doar pe ei. Alții păreau a fi trimiși să susțină idei aiuritoare care, evident, nu erau ale lor. Dar aceștia erau excepțiile. Așa cum se întâmplă și pe cursurile de apă, un curent central aduna în sine simțămintele unei largi majorități, iar ceea ce era purtat pe margini, extremele, aveau să eșueze pe vreun mal mai lin sau într-un cotlon de apă stătută.

Dorința celor mulți am regăsit-o în aspirația spre demnitate. Oamenii doreau să se țină seama de ei, de opiniile lor, doreau să fie subiecți ai vieții sociale și nu obiecte conduse de indivizi care și-au arogat dreptul de a se considera superiori, atotștiutori, meniți a conduce și a se bucura de impunitate. Oamenii doreau, mai presus de orice, să fie stăpâni pe viețile lor, pe destinele lor, pe țara lor.

Am discutat cu mai mulți participanți, dar în mod deosebit m-a impresionat un domn slab, adus de spate, cu umărul stâng săltat puțin mai sus, semn sigur al multelor ore petrecute la masa de scris. Probabil că bastonul în care mă sprijineam i-a trezit un sentiment de compătimire și a vrut să mă ajute să înțeleg mai degrabă sensul demersului său și al celor alături de care se afla.

– Vedeți dumneavoastră, îmi spuse el la un moment dat, nu întotdeauna cantitatea contează. O masă de oameni amorfă vreme de decenii sau chiar de secole se poate trezi brusc, se poate ordona și acționa unitar atunci când din rândurile ei răsare un lider de geniu; o operă masivă, la care autorul a muncit ani în șir, poate fi repede dată uitării, dar un fragment al ei rămâne să înfrunte secolele; un scriitor sau un compozitor poate rămâne în istorie pentru o carte sau un cântec. Stefan Zweig a găsit pentru aceste situații o formulare de geniu: „Orele astrale ale omenirii”. El a făcut larg cunoscută povestea aceluiași căpitan din arma geniștilor, Rouget de Lisle, care într-o singură noapte a compus *La Marseillaise*, cântecul devenit apoi imnul național al Franței.

Dar, apropo de aceasta, știați că francezii erau cât pe ce să renunțe la acest imn? În vara lui 1943, o tânără franțuzoaică refugiată la Londra, Anna Marly, a compus un minunat *Cântec al partizanilor*, cunoscut și sub numele de Cântecul libertății. De fapt, ca să fim dreapți, fata asta era rusoaică, pentru că părinții ei făceau parte din aristocrația Petrogradului și se refugiaseră în Franța când a venit revoluția. Dar să revin: atât de mare a fost succesul acestui cântec, încât în cadrul forțelor antifasciste acesta era considerat viitorul imn al Franței și a circulat chiar ca atare în paralel cu *La Marseillaise*. Generalul De Gaulle a numit-o pe Anna Marly „trubadurul Rezistenței”.

Acum *Cântecul partizanilor* este intonat cu profund respect la festivitățile organizate în amintirea luptătorilor din Rezistență. L-am văzut la televizor pe François Sarkozy ascultându-l și am simțit emoția lui profundă și, poate mi s-a părut doar, însă cred că ochii lui stăteau să joace în lacrimi.

Dar destul cu istoria!

Știți cum începe acel cântec?

Ami, entends-tu le vol noir des corbeaux

Sur nos plaines?

Ami, entends-tu les cris sourds du pays

Qu'on enchaîne?

Temându-se că nu am înțeles, interlocutorul meu se grăbi să-mi traducă:

Prietene, auzi tu oare zborul negru al corbilor

Pe deasupra plaiurilor noastre?

Prietene, auzi tu oare plânsul înfundat al țării

Care este pusă în lanțuri?

M-a privit o clipă întrebător și, înainte de a se face nevăzut printre ceilalți oameni, a rostit: „*Prietene, auzi tu oare?*”.

Paul Cernea

DE LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL CNSAS-ULUI GERMAN LA CEA DE PREȘEDINTE AL ȚĂRII

La 24 ianuarie 2012, în toată Germania, cu precădere la Berlin și la Potsdam, s-a aniversat împlinirea a 300 de ani de la nașterea celebrului rege al Prusiei, Frederic cel Mare. Nu numai că această dată coincide cu ziua unirii Principatelor Române, dar Frederic cel Mare poate fi comparat, în anumite limite, cu Alexandru Ioan Cuza al nostru. Ca și Cuza, Frederic cel Mare a încercat să unifice principatele germane, numai că el nu a folosit metoda pașnică a domnitorului român, ci pe cea militară.

El a modernizat Prusia, lansând în lume imaginea forței militare deosebite și a capacității de gospodărire statală ale nemților.

Pe 18 martie, la doar o lună și ceva după festivitățile dedicate lui Frederic cel Mare, la Berlin s-a produs un alt eveniment major: a fost ales în funcția de Președinte Federal, cu aproape 80 la sută din voturile membrilor Adunării Electorale (în RFG șeful statului se alege de către o adunare formată din membrii parlamentului și din reprezentanți ai landurilor) pastorul protestant Joachim Gauck.

Dacă Frederic cel Mare poate fi comparat doar din punct de vedere istoric cu un personaj românesc, noul președinte federal este bine cunoscut ca persoană în România de azi, el contribuind direct la consolidarea noilor structuri democratice ale României postdecembriste. În primii ani de după „cotitura” din 1989, pastorul Joachim Gauck, în calitatea lui din atunci, aceea de șef al Departamentului federal pentru cercetarea arhivelor securității din fosta RDG, a făcut o vizită la București și a consiliat autoritățile guvernamentale cum să înființeze și la noi instituția CNSAS.

El a pledat pentru un organism care să aibă nu numai structura, ci și competențe similare cu acela din RFG-ul unificat. Dar guvernării noastre au greșit din multe puncte de vedere, în special prin folosirea noului organism de stat ca instrument politic și nu doar ca o instituție menită să dezvăluie cetățenilor țării istoria regimului comunist, așa cum se întâmplă în Germania.

La noi a fost nevoie de o intervenție a parlamentului pentru a corecta, cel puțin formal, statutul CNSAS, fiindcă pe fond nu s-au schimbat prea multe în activitatea instituției nici după această intervenție.

Pentru a nu mă aventura în aprofundarea acestui subiect, doresc doar să subliniez că alegerea lui Joachim Gauck în fruntea statului german unificat este cu adevărat un moment istoric. Aceasta, fiindcă se întâmplă la aproape 22 de ani de la unificarea RFG-ului capitalist cu RDG-ul socialist. Germania unificată la 3 octombrie 1990 prin alăturarea celor două state surori, dar cu sisteme economice și social-politice diferite, a trebuit să lupte pentru asimilarea de către RDG a structurilor și valorilor democrației europene și ale economiei sociale de piață.

RFG-ul unificat poate constata că a reușit să digere cu succes „moștenirea socialistă”, în timp ce noi încă ne mai zbatem cu probleme la acest capitol.

Alegerea lui Joachim Gauck ca președinte federal poate marca încheierea reală a divizării țării, fenomen care a mai persistat în conștiința multor germani după 3 octombrie 1990. Până de curând se mai vorbea de existența a două categorii de cetățeni în Germania unificată. De „Ossi” și „Wessi”, adică de oamenii din est și din vest, care s-ar deosebi nu numai prin nivelul lor de trai (în landurile din fosta RDG salariul mediu continuă să fie inferior cu câteva procente față de cel din fosta RFG, dar la pensii este ceva mai bine, pensia medie urmând să crească mai mult decât cea din vest) dar și prin caracter și capacitatea de a munci disciplinat și conștiincios.

Asemenea aspecte rămân totuși secundare, fiindcă nici în vest, nici în est, actul de unificare din 3 octombrie 1990 nu e contestat. Iar acest lucru apare și mai vizibil după 18 martie. De la această dată Germania e de fapt condusă de două personalități care, ambele, provin din fosta RDG. Cancelarul Angela Merkel, chiar dacă s-a născut la Hamburg, în fosta RFG, de la 3 ani a trăit și s-a maturizat în statul socialist est-german.

O altă asemănare cu noul președinte federal rezidă în faptul că tatăl doamnei Angela Merkel este tot pastor protestant și s-a cunoscut cu pastorul Joachim Gauck în fosta RDG. Folosind metoda compromisului și a adaptării la situația de țară aflată sub ocupație străină, el încerca să convingă autoritățile socialiste că biserica trebuie să aibă un statut clar, acceptat și susținut de guvern.

Joachim Gauck, cel care astăzi este președinte federal, a ales o altă cale, aceea de a polemiza cu statul RDG-ist pe această temă și pe cea a respectării drepturilor omului, câpătând aureola de disident.

În urmă cu aproape doi ani, la alegerile prezidențiale, cancelarul Angela Merkel nu l-a susținut pe Gauck, ci pe contracandidatul acestuia, Christian Wulff, cel care a și câștigat funcția de președinte federal. Fostul președinte Wulff, care după mai puțin de un an a fost obligat să demisioneze, a fost susținut la alegerea sa de partidele UCD-UCS și FDP, aflate în actuala coaliție de guvernare, iar Gauck a avut susținerea electorală a partidelor din opoziție, cu vederi de stânga (PSD, „Verzii” și „Stânga”).

De fapt, după unii comentatori, revenirea la candidatura lui Gauck și acceptarea lui și de către președintele UCD, cancelarul Angela Merkel, s-ar datora manevrelor politice care l-au îndepărtat pe președintele Wulff, printr-o campanie de presă artificială, și nu unor calități superioare ale actualului președinte.

Faptul că președintele Joachim Gauck a fost șef al CNSAS-ului german, ar fi fost motivul pentru respingerea candidaturii sale la prima sa încercare de a deveni președinte, fiindcă s-a presupus că deși în public a polemizat cu STASI, ar fi putut colabora în secret cu aceasta.

Conform unor anchete ale cotidianului „Bild Zeitung”, dacă Joachim Gauck ar fi fost ales nu de o Adunare Electorală (conform Constituției), ci direct de către populație, atunci el ar fi primit doar circa 45 la sută din voturi.

Se mai vehiculează teza că datorită scăderii pronunțate a popularității liberalilor de la guvern (FDP), cancelarul Angela Merkel ar conta, în cazul organizării unor alegeri parlamentare anticipate, pe revenirea la marea coaliție formată din UCD-UCS și PSD, o formulă practică cu succes în mandatul ei anterior de cancelar federal. Iar actualul președinte federal Gauck ar fi un susținător al marii coaliții.

Dincolo de comentariile și speculațiile politice, fapt incontestabil rămâne realitatea că doi foști RDG-iști conduc acum Germania, și ambii sunt personalități politice puternice, recunoscute atât în Germania cât și în restul lumii.

Ambasador Constantin Gîrbea

SECURITATEA LUMII ÎN ANUL 2012

Posibilele riscuri de securitate pentru România și continentul european, dar și posibilele evoluții în contextul degradării continue a situației economico-sociale în Europa este un subiect fierbinte pe agenda priorităților politice la nivel global.

Sub acest aspect, ar fi benefic dacă s-ar putea delimita provocările la adresa securității pe areale naționale sau regional-continentale. Astfel ar fi posibilă identificarea cu o oarecare rigoare a dimensiunilor insecurității și s-ar putea imagina, cu mai puține dificultăți, scenariile de gestiune a crizelor.

Caracteristicile transnaționale ale proceselor vieții sociale, între care interdependența economiilor, informațiile și banii fără frontiere, generează evenimente instantanee la nivel global. Cauzele pot fi în Extremul Orient, iar efectele în Wall Street. Aceasta înseamnă că povocările la adresa securității sunt mai greu previzibile și centrul de greutate al evaluărilor de risc se comută pe zona de graniță dintre incertitudinile predictibile și riscurile neprevăzute.

Anul 2012 poate fi anul ultimei șanse pentru Europa. În acest sens, trebuie să ne reținem atenția declarația lui Alan Blinder, fost vicepreședinte al *Federal Reserve* din SUA: *"Europa este îngrijorarea mea numărul unu. Este atât de puternică, încât nu mă pot gândi care este al doilea motiv de îngrijorare"*.

Europa va continua să resimtă ostilitatea discretă a puterii economice a Statelor Unite ale Americii, dar va subscrie la eforturile acestora de a temporiza ascensiunea Chinei. Poate chiar mai mult...

Întrucât nu guvernele au generat criza, dar odata prinse în ea o întrețin și o amplifică prin politici greșite, ele nu mai au nici soluțiile adecvate de răspuns la problemele care amenință omenirea. Nici lumea în ansamblu și nici Europa nu dispun de mijloacele de identificare și reglare a mecanismelor ascunse care generează anomia planetară. Cineva a deschis o „cutie a Pandorei” și tot ce iese din ea încețoșează, tot mai mult, orizonturile speranței.

Trebuie să realizăm că factorii globalizării continuă să submineze statele. Popoarele nu pot fi conduse prin „asociații de voluntari”, nici de state al căror lubrifiant este corupția politică instituționalizată în rețele transpartinice internaționale.

Pentru România, dacă statisticile sunt corecte, cel mai mare risc este *incapacitatea reproducției biologice* simple [la paritate, 1 la 1], ceea ce înseamnă pericolul ca peste un secol țara să nu mai fie populată de români. Și, parafrazându-l pe Alan Blinder, acest risc existențial este atât de mare încât celelalte... pălesc în fața unei astfel de amenințări.

Societatea românească se raportează, în prezent, la un sistem de valori răsturnat, în care firescul este înlocuit de anormalitate. Corupția în sferele celor trei puteri ale statului, ineficiența administrației publice, creșterea economiei subterane, dezechilibrele macroeconomice, imixtiunile politice și de altă natură în justiție, legiferarea pentru legitimarea intereselor unor clanuri și familii politice, refuzul atragerii fondurilor europene (deorece nu aduc „comisioane”) au devenit provocări extreme. De cel mai înalt risc.

Alte riscuri vizează valorile personalității umane, în dimensiunile identității naționale, ale patrimoniului și educației, ale sănătății și suportului economic al libertății. Vai de poporul căruia i se vând pământul și bogățiile naturale: aurul, sarea, pădurile și apele... I se distrug potențialul agricol, elementele de infrastructură critică, devenind, astfel, dependent de puterea economică a transnaționalelor, cu suveranitatea și libertățile mutilate ori anulate.

Societatea devine tot mai accentuat polarizată. Dupa cum remarcă profesorul Ilie Bădescu, citându-l pe Robert Reich, cincimea de sus, aceea a bogaților, pe scara în centile a veniturilor, este de 9 ori mai bogată azi comparativ cu situația de acum 15 ani, iar cincimea de jos este de 5 ori mai săracă azi decât acum 15 ani. Și în România, sistemul care ne domină a sporit sărăcia verticală, adică a redistribuit sărăcia și foamea de mâine spre cei mai săraci, iar bogăția de mâine spre cei și mai bogați de astăzi. De asemenea, nu sunt prefigurate soluții pentru incluziunea socială a categoriilor defavorizate.

Am intrat în anul 2012 și cu niște provocări externe de proximitate geopolitică, acestea venind și ele mai din urmă: radicalizarea politicii naționale a Ungariei, perpetuarea ostilităților Ucrainei, escaladarea antiromânismului în Serbia, instabilitatea politică din Republica Moldova (un stat, totuși, locuit de români!). Toate acestea, în contextul redobândirii de către Rusia a statutului de mare putere și a relansării subversiunii de către serviciile speciale ale statelor din C.S.I.

Provocările de proximitate vor favoriza mișcările pro-autonomiste și deteriorarea situației comunităților românești din statele vecine.

Ni s-a refuzat admiterea în spațiul Shengen. Desigur, statele care s-au opus s-au gândit, înainte de toate, la binele nostru, dar atitudinea lor nu a fost corect înțeleasă. După cum guvernul și miniștrii direct responsabili nu au înțeles că minciuna și furatul propriei pălării nu sunt, cel puțin formal, practici de bună conduită în Uniunea Europeană. Dacă până la admiterea în spațiul Shengen este estimată o depopulare a României de cca. trei milioane, la cât ne-am putea aștepta după? Exista un interes anume ca în România să nu mai rămână populație activă?

Nu putem încheia fără a menționa continua degradare a calității mediului, insecuritatea alimentară și presiunile criminalității transfrontaliere, în cele cinci componente principale: migrația ilegală, traficul de droguri, contrabanda, spălarea de bani, pirateria informatică.

La nivel planetar, lupta acerbă pentru controlul resurselor strategice continuă să întrețină active focarele „revoluțiilor” arabe, dar și sursele cronice ale unor conflagrații de amploare, parcă anume create de politica imperială britanică pe faliile confuciano-hinduso-islamismului.

O eventuală reorientare și redislocare a imperialismului bazelor militare ale S.U.A. către zona Americii Latine ar putea determina în arealele eliberate explozia unor acumulări ținute sub înaltă presiune, concomitent cu o mai puternică tendință de afirmare a statelor cu ambiții hegemonice regionale.

Potențialul exploziv dezvoltat, din eroare în eroare, în jurul Iranului a ajuns la pragul critic, putând fi oricând declanșat și ca urmare a unui incident pretext, aparent minor.

Continental African se află sub noi sfere de influență. Pătrunderea Israelului și a Chinei în acest areal continuu fierbinte, nu poate să conducă, pe termen mediu și lung, la influențe mai greu previzibile în prezent. Merită a se observa că unele dintre fostele colonii, și este de actualitate exemplul Angolei, au dobândit capacitatea de a investi în fostele metropole aflate în criză, în timp ce altele continuă a fi prăbușite sub povara sărăciei și frământate de violente tulburări civile.

Pentru a lăsa loc viziunii optimiste, o mai accentuată congruență a politicilor economice și acțiunilor grupului “BRICS” – Brazilia, Rusia, India China și Africa de Sud, ar putea semnifica o direcție de restabilire a unui nou echilibru planetar.

Gl.bg. (r) Aurel I. Rogojan

ÎN SPRIJINUL CULTURII DE SECURITATE

Începând cu acest număr ne propunem să inaugurăm o rubrică a revistei dedicată manifestărilor și activităților prin care Asociația, Sucursalele și membrii săi, contribuie la promovarea și dezvoltarea culturii de securitate în societatea românească.

Dorim ca această rubrică să devină permanentă și să găzduiască materialele cu care colegii și colaboratorii noștri doresc să participe la acest demers, care constituie nu numai o prevedere a Statutului Asociației, ci și un deziderat formulat din ce în ce mai des de către cititorii revistei.

Târgu Mureș

În cursul zilei de 4 aprilie a.c., **Sucursala Mureș** a organizat, sub genericul **„Valențele comunicării din perspectiva culturii de securitate”**, un ansamblu de manifestări ocazionate de evocarea evenimentelor din martie 1990 de la Târgu Mureș, temă centrală a celei mai recente ediții a revistei *„Vitrallii – Lumini și umbre”*.

Momentul principal l-a constituit **dezbaterea organizată în generosul spațiu al sălii de conferințe a Hotelului „Grand”**, în cursul căreia a fost lansat și **numărul 10 al revistei „Vitrallii”** și care s-a bucurat de participarea a circa 200 de invitați.

La discuțiile inaugurate de prefectul județului Mureș, Marius Pașcan, și moderate de prof. Nicolae Balint, publicist și asiduu cercetător al arhivelor mureșene, au participat și au prezentat alocuțiuni reprezentanții ACMRR-SRI, ai

Târgu Mureș

Consiliului editorial și Colegiului de redacție – col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, prof. univ. dr. Cristian Troncotă, prof. univ. dr. Corvin Lupu, gl. bg. (r) Vasile Mălureanu, gl. bg. (r) Nechifor Ignat. Au prezentat, de asemenea, alocuțiuni personalități de vârf ale intelectualității universitare și publicistice locale, cum sunt prof. univ. dr. Vasile Dobrescu, prof. dr. Liviu Boar, șeful Arhivelor Statului – filiala Mureș și prof. dr. preot Florin Bengean.

Au prezentat alocuțiuni despre „*Valențele comunicării din perspectiva culturii de securitate*” prof. univ. dr. Vasile Dobrescu și prof. dr. Liviu Boar. Reținem din alocuțiunea prof. dr. Liviu Boar: „*ca arhivist, ca istoric, consider că articolele, notele, studiile publicate de cei care au activat pe frontul invizibil, atât înainte cât și după 1989, publicate în revistă, se constituie în pagini de*

Alba Iulia

istorie adevărată, poate subiectivă, dar întotdeauna bazate pe cele două surse de bază ale scrierii istoriei: cele orale și cele scrise”.

La rândul său, prof. dr. Florin Bengean a recunoscut că revista i s-a părut „*din alt film*”, întrucât redă realități din România și nu face decât „*politica neamului românesc*”. „*Nici nu aș putea-o numi revistă, ci un*

adevărat volum științific, de înaltă ținută, sobru și foarte serios. Evenimentele sunt redade cu franchețe și cu multă responsabilitate”.

Vernisajul expoziției „*Românii și maghiarii. Instantanee jurnaliste*”, realizată de drd. Angela Măgherușan Precup, care a cuprins o sinteză a relațiilor româno-maghiare în spațiul mureșean, așa cum apar ele reflectate în articolele de presă ale perioadei interbelice, ale perioadei comuniste și postcomuniste, aspecte surprinse din perspectivă jurnalistică.

Evenimentul a fost reflectat în presa locală prin ample articole apărute în ziarele „*Cuvântul Liber*”, „*Ziarul de Mureș*”, „*Zi de zi*”, dar și la nivel național, prin cotidianul „*Națiunea*”.

În aceeași zi, col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și prof. univ. dr. Cristian Troncotă au susținut **interviuri pe teme legate de**

cultura de securitate la posturile de televiziune locale Antena 1 Târgu Mureș (moderat de Cosmin Blaga) și **TTM**. Emisiunile au fost difuzate în cursul zilelor de 7 și 8 aprilie, bucurându-se de o largă audiență și de reacții favorabile din partea telespectatorilor.

Alba Iulia

În organizarea **Sucursalei Alba** a avut loc, la 5 aprilie, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Alba Iulia, o **acțiune de promovare a mai multor lucrări pe teme legate de cultura de securitate**, concomitent cu lansarea numărului 10 al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”.

La eveniment au fost invitați și au susținut alocuțiuni col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, prof. univ. dr. Corvin Lupu, prof. univ, dr. Cristian Troncotă, autori ai unora dintre lucrările oferite publicului, precum și gl. bg (r) Nechifor Ignat și gl. bg. (r) Vasile Mălureanu.

Acțiunea a fost mediatizată în cotidienele locale „*Monitorul de Alba*” și „*Unirea*”, precum și la postul „*Radio Ardeleanul FM Alba Iulia*”.

Totodată, **col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, a acordat interviuri** în care au fost abordate teme importante legate de securitatea națională și de istoria recentă. Acestea au fost incluse în publicația on-line „*Alba 24.ro*” din 5 aprilie, sub titlul „*Despre Securitate, în cărți, reviste și în direct cu Filip Teodorescu, unul dintre așii spionajului românesc*” și, respectiv, de ziarul „*Unirea*” din 15 aprilie, sub titlul **Col. (r) Filip Teodorescu: „Astăzi, trădarea României se face inclusiv cu sprijinul unor politicieni”**.

Sibiu

Publicația „*Studia Securitatis*”, editată de **Departamentul de Relații Internaționale, Științe Politice și Studii de Securitate al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu** anunță în cel mai recent număr al său (anul VI, nr. 1/2012), **lansarea unui parteneriat cu revista „Vitralii – Lumini și umbre”** care, sperăm, va contribui atât la mai buna cunoaștere de către mediile de specialitate a aspectelor legate de activitatea serviciului național de informații, cât și la familiarizarea cititorilor cu cele mai noi evoluții în cercetarea problemelor securității naționale și internaționale.

București

În seara zilei de 18 aprilie, domnul Victor Niță, autorul volumului „Nucleul – Enigma spionajului românesc”, pe care l-am prezentat în numărul 10 al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre”, a făcut la **postul de televiziune „Speranța TV” o amplă prezentare privind activitatea informativă în general, protecția datelor, protecția persoanelor, informații externe etc.** Emisiunea, care a durat 60 de minute, s-a constituit într-o veritabilă pledoarie pentru dezvoltarea culturii de securitate în rândul cetățenilor țării, în general, în rândul tinerilor, în special.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- Potrivit prevederilor Statutului, în ziua de 28 aprilie 2012, s-a desfășurat la Centrul Cultural al Ministerului Administrației și Internelor din București **Adunarea Generală a ACMRR din SRI.**

Au participat peste 350 de membri ai Asociației, reprezentând toate sucursalele, precum și cadre de conducere din Serviciul Român de Informații.

Participanții au analizat și dezbătut Raportul de activitate al Comitetului Executiv, documentele financiar-contabile și au stabilit principalele direcții de acțiune pentru etapa următoare, precum și măsurile necesare pentru a spori eficiența activităților desfășurate.

În același timp, au fost dezbătute probleme de interes deosebit pentru membrii Asociației, între care acțiunile în instanță declanșate de CNSAS la adresa unor ofițeri de informații, probleme de actualitate privind asistența medicală, precum și proiecte sociale destinate membrilor aflați în situații dificile.

O atenție sporită a fost acordată revistei „Vitrallii – Lumini și umbre”, prin care este prezentată activitatea desfășurată în serviciul național de informații, dedicată slujirii Patriei și apărării intereselor naționale. Acest fapt – așa cum s-a subliniat în Raportul prezentat de președintele Asociației – implică și o mai mare răspundere pentru ceea ce scriem. Totodată, a fost lansată invitația ca și alți membri ai Asociației să contribuie cu materiale la susținerea revistei.

- În **ședințele Comitetului Executiv și ale Consiliului Director** din 19 și, respectiv, 20 aprilie a.c., au fost analizate și aprobate documentele supuse spre discuție și aprobare Adunării Generale anuale din 28 aprilie 2012: raportul de activitate al Comitetului Executiv; principalele activități ale Comitetului Executiv și ale Consiliului Director pe anul 2012; informare privind exercițiul de venituri și cheltuieli la nivelul gestiunilor Asociației pe anul 2012 și raportul Comisiei de cenzori.

Între problemele dezbătute s-au aflat, de asemenea, dinamica Fondului “Solidaritatea”, destinat să constituie un mijloc de ajutor pentru cei cu acțiuni în instanță declanșate de CNSAS, precum și pentru cei ale căror pensii au fost diminuate prin revizuire, dar și acțiunile ce se impun pentru a determina participarea mai susținută a membrilor Asociației la constituirea și funcționarea acestui fond, în vederea lărgirii sferei de ajutor

și înspre persoane, membri ai Asociației, cu probleme grave de sănătate ori insuficiente mijloace de subzistență.

- **Sucursala Argeș** a marcat aniversarea Serviciului Român de Informații printr-un mesaj inserat în publicația săptămânală „*Ancheta*” din 26 martie, și adresat cadrelor în rezervă și în retragere din județ
- Sub egida **Sucursalei Bistrița-Năsăud** a fost organizată lansarea cărții „*Ulița Șforțului*” de col. (r) Ion Mânzat, apărută la editura bistrițeană Barna’s, în cadrul unei festivități care, în opinia participanților, prezentată de cotidianul local „Mesagerul”, „*a însemnat o pledoarie pentru iubirea pământului natal*”.
- **Sucursala Neamț** a marcat comemorarea celor 112 ani de la trecerea în veșnicie a poetului Mihai Eminescu prin organizarea unei excursii-pelerinaj la locurile ce amintesc de prezența poetului, mănăstirile Agapia și Văratec, precum și celebra „pădure de argint”.
- Cu prilejul zilei de 8 martie, **Sucursala Cluj** le-a omagiat într-un cadru festiv pe colegele și soțiile membrilor, cărora le-au fost dedicate frumoase versuri de către epigramistul și poetul Vasile B. Gădălin, membru activ al sucursalei. Activități similare a organizat și Sucursala **Neamț**.
- Sub genericul „Colind Aniversar”, **Sucursala Vâlcea** a inițiat derularea unei acțiuni de omagiere a celor mai vârstnici veterani ai săi prin organizarea unor festivități la domiciliul acestora. Prima dintre aceste acțiuni a avut loc în luna mai și a fost dedicată col (r) Constantin Rizea, care a împlinit frumoasa vârstă de 80 de ani. Activități de omagiere a seniorilor au fost derulate și în cadrul Sucursalei **Bihor**.
- Au continuat și în acest trimestru întâlnirile cu membrii Asociației care au împlinit vârste începând cu 60 de ani, cărora le-au fost oferite diplome în semn de apreciere și de stimă pentru munca desfășurată în serviciul PATRIEI. Aceste momente festive au oferit cadrul adecvat de reîntâlnire prietenească între foști camarazi și de evocare a unor momente semnificative din viața lor profesională.

Prezenți în viața și cultura Cetății

- Prestigioasa publicație on-line „*Art-Emis*”, care se adresează inclusiv românilor din diaspora, a inserat în numărul său din decembrie 2011, sub semnătura scriitorului Ion Măldărescu, **un amplu interviu intitulat „Recurs la Istorie, cu Filip Teodorescu, fostul șef al Direcției a III-a de Contraspionaj din DSS”**, în cursul căruia au fost evocate momentele

fierbinți ale anului 1989 și au fost dezbătute teme de interes și actualitate privind evoluția serviciului național de informații și a ofițerilor acestuia. De asemenea, revista recenzează, sub semnătura gl. mr. (r) conf. univ. dr. Ilie Gorjan, numărul 9 al revistei „Vitrării”, considerată a fi *„scrisă cu vervă și aplomb sub semnul credinței în perenitatea neamului românesc”* și care *„ne invită, poate mai mult decât edițiile anterioare, la reflecție cu privire la rolul și misiunile serviciilor secrete românești în perioada antedecembristă...”*.

- Împreună cu celelalte organizații locale ale rezerviștilor din sistemul militar, **Sucursala Neamț** a participat la un simpozion organizat de muzeul din Piatra Neamț care a marcat aniversarea Unirii Principatelor Române.
- Gazeta „Rezervistul”, editată de ACMRR „Henri Coandă” - Filiala Iași, a publicat, cu ocazia „Zilei rezervistului” un articol semnat de **col. (r) Mihai Constantinescu, președintele Sucursalei Iași a ACMRR-SRI**, intitulat *„Mulțumesc, domnule colonel”*, în care autorul evocă un gest camaraderesc care i-a dat curaj să depășească momentele dificile în care s-a aflat la începutului anului 1990. *„Am căpătat încredere în oamenii Armatei, în cei cu ținută morală și profesională demnă, care nu s-au lăsat învinși de războiul psihologic declanșat de neprietenii României”*, menționează autorul.
- Cu ocazia aniversării a cinci ani de la înființarea filialei Vâlcea a Comitetului Olimpic și Sportiv Român – Academia Olimpică Română, **Sucursalei Vâlcea a ACMRR-SRI** i-a fost decernată o Diplomă „pentru contribuția adusă în sprijinul culturii, al artei și spiritualității, a promovării spiritului național și olimpic”.
- Sub titlul „Dezvăluiri din lumea secretelor”, în publicațiile „Vocea Arădenilor” și „Aradul azi” a fost inserat, la sfârșitul lunii martie, un amplu interviu, semnat de Cristian Țițca, în care **col. (r) Alexandru Bochiș, din Sucursala Arad**, evocă unele dintre episoadele bogatei sale experiențe de viață și activitate în cadrul serviciului național de informații.
- Pentru bogata sa activitate publicistică, **poetul și epigramistul clujean Vasile B. Gădălin** (colegul nostru col. (r) Vasile Brustur) a fost inclus în anuarul Casei de Cultură a municipiului Cluj-Napoca intitulat *„Poeți clujeni la cumpănă de milenii”*.
- Semnalăm, totodată, bogata activitate pe tărâmul poeziei a colegului nostru **lt. col. (r) Mircea Dorin Istrate din Sucursala Mureș**, autor al volumului *„Cuibarul cu vise”*, apărut recent, precum și al altor patru volume de poezie, pentru care a fost distins cu 17 premii la concursuri locale, naționale și internaționale de poezie.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, vă prezentăm unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „Vitrallii – Lumini și umbre” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Numărul 10 al revistei a fost prezentat pe scurt la **postul de televiziune „Atlas” (Vrancea)**, la 05.03.2012, menționându-se că *„în cuprinsul acestui număr sunt publicate mai multe articole prin care autorii încearcă demontarea unor clișee, prejudecăți și legende cu privire la organele de informații ale României, ante și post decembrie 1989”*.
- O prezentare similară a fost difuzată și la postul de televiziune **„Curier TV Argeșean”**, precum și în săptămânalul argeșean **„Gherila Urbană”** din 26 martie, într-un amplu grupaj dedicat aniversării Serviciului Român de Informații. Apariția revistei a fost semnalată și de **„Jurnalul de Argeș”**, care o consideră *„cea mai interesantă și serioasă revistă de istorie recentă”*.
- Sub semnătura lui Mircea Cotârță, ziarul **„Dâmbovița”** din 20 martie, publică o amplă prezentare a revistei care *„în cei trei ani de la apariție, s-a dovedit a fi una din revistele de istorie contemporană cea mai profesionistă, echilibrată și obiectivă publicație de profil”*.
- **„Ziarul Hunedoreanului”** din 30 martie îi invită pe *„hunedorenii interesați de jocurile de culise și cei care vor să fie informați corect cu privire la mai multe evenimente «fierbinți» din istoria României... să răsfoiască numărul 10 al revistei Vitrallii – Lumini și umbre”*.
- Revista a fost lansată în județul Vâlcea la începutul lunii aprilie a.c., fiind prezentată de prof. dr. Nicolae Dinescu în cotidianul **„Viața Vâlcii”** din 7 aprilie și la **postul de televiziune „Vâlcea 1”** la 6 și 9 aprilie. Recenzentul este *„convins că odată ce intră în posesia ei, orice cititor n-o s-o mai lase din mână până ce nu o lecturează în totalitate. Pe lângă caracterul istoric, revoluționar, pătruns de un adevărat sentiment patriotic, materialele respective scot la iveală realitățile crude cu care s-a confruntat societatea românească, mai ales în perioada totalitarismului comunist, dar și*

evenimentele fierbinți ale primilor ani de democrație care, din păcate, este prost înțeleasă și mai prost aplicată”.

- În cotidianul „**Gazeta Oltului**” din 5 aprilie, ziaristul Paul Dobrescu apreciază că numărul 10 al revistei cuprinde „*cele mai importante și serioase articole publicate în timpul celor trei ani*”.
- Reținem cu interes analiza cuprinsă în articolul semnat de Mircea Radu Iacoban în „**Monitorul de Suceava**” din 24 aprilie sub titlul „*Să vezi și să nu crezi! Revista Securității?*”, inclusiv aspectele critice, și ne permitem să reluăm finalul articolului: „*Pagină cu pagină, se rotunjește un sumar din care ai ce alege pentru o lectură profitabilă, urmând ca, după ce analizezi bogăția de noi informații, să-ți edificezi un anume punct de vedere. Autorii publicației nu par a fi încercați nicăieri de umbra vreunei îndoieli. Cititorul are, însă, dreptul să-și construiască propriile concluzii. Surprinzător ori nu, de multe ori se întâmplă să coincidă!*”
- Publicistul Gheorghe Pârja, redactor șef al ziarului „**Graiul Maramureșului**”, recomandă cititorilor ultimele două numere ale revistei care oferă „*multe lumini necesare pentru cititorul de rând*” și constituie „*un prilej de meditație pe drumul spre o cale mai adevărată a înțelegerii evenimentelor din 1989*”. În legătură cu evenimentele de la Târgu Mureș din martie 1990, autorul opinează că în materialele din numărul 10 al revistei „*se dăruie multe mituri mincinoase despre multe evenimente din umbră și se caută argumentul în documente*”.

Din partea Curții de Apel București

- Ziarul „**Crai Nou**” din **Suceava** a prezentat ultimele două ediții ale revistei la 25 ianuarie („*A tăcea... «reprezintă o mare greșeală»*”), respectiv 21 martie („*Revanșa agenturii*”), reținând ideea exprimată într-unul din articole, respectiv că „*atunci când cei ce cunosc realitățile tac și istoria o scrie numai una dintre părți, cu ce să opereze istoricii peste ani?*” și subliniind, cu referire la evenimentele din 1989-1990, că „*singurul rol pe care cei ce scriu îl recunosc ca datorat în bună măsură Securității este acela că ea dovedise deja faptul că puterea era preluată de oameni aflați în slujba serviciilor inteligente sovietice (dar nu numai)*”.
- La nivelul județului **Prahova**, consemnăm interesul față de revistă al săptămânalului „**Ploieștii**” care în nr. 1557 (26 aprilie - 2 mai) reia două articole din „Vitrallii”, precum și cel al Casei de cultură „I. L. Caragiale” a Municipiului Ploiești, care semnalează, în numărul pe luna aprilie al publicației „**Atitudini**” apariția numărului 10 al revistei.
- Câteva opinii referitoare la numărul 9 al revistei:
 - Prof. Gh. Radu subliniază, în ziarul „**Realitatea de Neamț**” din 7-8 ianuarie, că numărul „*cuprinde, cred, cea mai bună analiză a evenimentelor din decembrie 1989. Vă spune un documentarist însetat de a cunoaște unele evenimente istorice „fierbinți” și „controversate” din istoria mai veche și mai nouă a României*”.
 - Sub semnătura lui N.I. Dobra, cotidianul sibian „**Tribuna**” din 25 ianuarie reține ca temă principală „*incitantă prin sine însăși – trecerea de la vechea Securitate la o instituție nouă, Serviciul Român de Informații*”, precum și „*intenția declarată de a elucida, cât de cât, câteva aspecte nebuloase, în ciuda faptului că au trecut 22 de ani de la evenimentele din 1989*”.
 - Săptămânalul „**Evenimentul de Călărași**” nr. 552 din 10 februarie a.c. evidențiază „*dorința asociației ca, fără să se substituie istoricilor în stabilirea adevărului despre fostele organe de informații românești, să le pună la dispoziție acestora faptele, trăirile, opiniile și concluziile ofițerilor de informații...*”.
 - „**Curierul de Vâlcea**” din 14 februarie subliniază, sub titlul „*Vitrallii sub semnul credinței*”, semnat de gl. mr. (r) Ilie Gorjan, că revista „*reușește să scoată la lumină, într-o bună măsură, adevărul cu privire la acele evenimente, demitizând unele personaje care atunci erau «pe val» și evidențiind rolul altor*”.

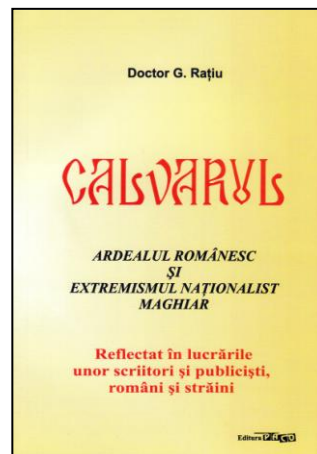
persoane care, prin prestația și comportamentul lor, au reușit evitarea unui război civil... ”.

- Fundația de cultură patriotică Mărăști-Mărășești-Oituz a inclus, în numărul 50 al publicației sale **„Pe aici nu se trece”**, din 30 decembrie 2011, sub titlul „Istorie și istorisiri”, o prezentare a revistei, subliniind că *„lecturarea, fie și numai parțială a acestei publicații pune pe gânduri, determină reflecții, creează o stare de orgoliu, de mândrie națională față de munca onestă, devotată, încărcată de patriotism a lucrătorului de pe frontul nevăzut.”*

Noi apariții editoriale

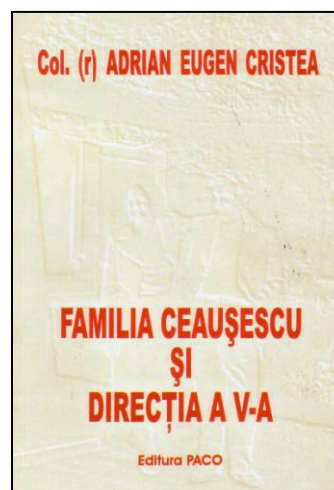
- Recent au apărut la editura „Paco” două interesante lucrări semnate de **col. (r) dr. Gheorghe Rațiu**:

- *„Calvarul – Ardealul românesc și extremismul naționalist maghiar reflectat în lucrările unor scriitori și publiciști români și străini”* reprezintă nu doar rodul unui cercetări aprofundate, care aduce în fața cititorului documente puțin cunoscute referitoare la istoria și prezentul doctrinelor revizioniste maghiare, ci reflectă și îndelungata experiență a autorului în domeniul contracarării acțiunilor antiromânești generate de promotorii acestor doctrine.

- Ediția a II-a revăzută și adăugită a memoriilor autorului intitulată *„Raze de lumină pe cărări întunecate”* îndeamnă la reflecție, îndeosebi dacă ținem seama de părerile de rău exprimate de autor pentru modul în care s-au adevărit unele din previziunile formulate în dialogurile sale cu publicistul Ilie Neacșu. Reținem și dedicarea volumului *„oamenilor care și-au sacrificat viața înrolându-se în Serviciile de Informații ale României... cărora nimeni nu le-a recunoscut eroismul și nici nu le-a mulțumit”*.

- **Col. (r) Adrian Eugen Cristea** prezintă, tot la editura „Paco”, sub titlul *„Familia Ceaușescu și Direcția a V-a”*, amănunte interesante, desprinse din bogata sa experiență profesională în fostele structuri de securitate și gardă și din timpul petrecut, în virtutea atribuțiilor, în imediata apropiere a familiei Ceaușescu. Nu lipsit de interes este contrastul dintre modul simplu, realist, de prezentare a informațiilor, total diferit de ceea ce se poate citi în tabloidele de astăzi, de altfel mult interesate de acest subiect.

- La editura „Concordia” din Arad a apărut lucrarea colegului nostru **col. (r) ing. Lucian Văceanu**, din Sucursala Hunedoara, intitulată *„Spionaj pentru conturile secrete ale lui Ceaușescu”*.
- Semnalăm, de asemenea, apariția, romanului *„Culdușii”*, semnat de **Valeriu Ilica**, din cadrul Sucursalei Arad, care dorește *„să consemneze pentru istorie tot ce a pățimit țăranul român în cei patruzeci și cinci de ani de comunism”*.

Prezentăm în acest număr câteva din minunile primăverii și verii românești, surprinse de penelul pictorului Bogdan Pietriș (1945-2006), un talent de excepție prea repede plecat din această lume, despre care criticul Corneliu Antim menționa că *„a explorat germenii înnoirii artei în chiar substanța tradiției impresioniste, în descendența căreia el s-a aflat”*.

Reținem, pentru a-l prezenta cititorului, câteva dintre observațiile colegului nostru Neculai Călugăriță, fin și experimentat observator al picturii românești contemporane:

„Un senior la Porțile Orientului, pictorul Bogdan Pietriș... este un personaj complex și rasat, cu toate atributele intelectualului contemporan, dar și cu o tușă „retro” ce trimite discret la Craii de Curtea Veche, la nostalgia belle-époque sau la mirajul concentrat al artei interbelice românești.... Bogdan Pietriș aduce la picioarele zeiței PICTURA toate aceste câștiguri ale șlefuirii sale artistice, ale firii sale de bonom și ale experienței umane, niciodată încheiată... Iată de ce lizierele și florile lui „trăiesc”, iar peisajele citadine încearcă să-și ascundă rănilor venite dintr-o istorie nu prea generoasă...”

oooOOOooo